

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
Τεχνοοικονομική Διοίκηση & Ασφάλεια Ψηφιακών
Συστημάτων

Κατεύθυνση: Ασφάλεια Ψηφιακών Συστημάτων

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
& ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ**

Αντώνιος Π. Χαρακίδας

Πειραιάς, Οκτώβριος 2012

ПАВЕЛЪ ИМО ТЕРАА

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
Τεχνοοικονομική Διοίκηση & Ασφάλεια Ψηφιακών Συστημάτων

Κατεύθυνση: Ασφάλεια Ψηφιακών Συστημάτων

Διπλωματική Εργασία

Θέμα : «Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες &
Προστασία Προσωπικών Δεδομένων»

Αντώνιος Π. Χαρακίδας

Υπεύθυνος : Επικ. Καθηγητής Κωνσταντίνος Λαμπρινουδάκης

Επιβλέπουσα : Επικ. Καθηγήτρια Λίλιαν Μήτρου

Πειραιάς, Οκτώβριος 2012

Copyright © Αντώνιος Π. Χαρακίδας, 2012.
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

ΓΑΛΕΡΙΟ ΤΕΡΑΤΩΝ

*Η αργία εγέννησε την πενίαν.
Η πενία έτεκεν την πείναν.
Η πείνα παρήγαγε την όρεξιν.
Η όρεξις εγέννησε την αυθαιρεσίαν.
Η αυθαιρεσία εγέννησε την ληστείαν.
Η ληστεία εγέννησε την πολιτικήν.
Ιδού η αυθεντική καταγωγή του τέρατος τούτου.*

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης
“ Οι έμποροι των εθνών ”

ПАВЕТСТВО ТЕРПА

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας την παρούσα διπλωματική εργασία, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου Κ^α Λίλιαν Μήτρου, Επίκουρη Καθηγήτρια του Τμήματος Μηχανικών και Επικοινωνιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου, για την ανάθεση του συγκεκριμένου θέματος, την εμπιστοσύνη που μου έδειξε, την πολύτιμη και συνεχή καθοδήγηση της, για τις γνώσεις που μου πρόσφερε κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματική εργασία και για τις υποδείξεις της κατά τη συγγραφή της.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους διδάσκοντες Καθηγητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Ασφάλειας Ψηφιακών Συστημάτων του Τμήματος Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς, για την πολύτιμη βοήθεια, καθοδήγηση και υποστήριξη που παρείχαν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συναδέλφους, συμφοιτητές και φίλους, Χριστόδουλο Πάσχο και Χρήστο Αλέξη, για το ωραίο ταξίδι της γνώσης που πραγματοποιήσαμε ως συνοδοιπόροι.

ПАВЕТСТВО ТЕРПА

Περίληψη

Στην παρούσα μελέτη γίνεται προσπάθεια παρουσίασης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ευρέως γνωστή ως ξέπλυμα μαύρου χρήματος, σε συνάρτηση με την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Συγκεκριμένα, διερευνάται η διασφάλιση των προσωπικών δεδομένων κατά την διαδικασία της έρευνας του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων, τόσο σε διάφορα στάδια της έρευνας όσο και από διαφορετικούς οργανισμούς.

Αρχικά επιχειρείται μια ιστορική αναδρομή για την ανίχνευση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ενώ ταυτόχρονα δίδεται μια σειρά εννοιολογικής προσέγγισης. Μελετάται η διεθνής αντιμετώπιση του φαινομένου του ξεπλύματος μαύρου χρήματος, στο Ευρωπαϊκό κυρίως περιβάλλον, καθώς και οι βασικές οδηγίες και ρυθμίσεις που εφ'αρμόζονται στα περισσότερα κράτη της Υψηλίου, στα πλαίσια της διεθνούς συνεργασίας. Στη συνέχεια μελετάται η Ελληνική νομοθεσία και γίνεται αναφορά στον Ν. 3681/2008 όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον Ν. 3932/2011.

Επιχειρείται η ανάλυση των μέτρων ασφαλείας των ηλεκτρονικών υποβολών που πραγματοποιούνται με σκοπό την επεξεργασία ή ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την Αρχή για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές περιβάλλον.

Όσον αφορά την προστασία προσωπικών δεδομένων μελετάται η Ελληνική νομοθεσία Ν. 2472/1997 και γίνεται λεπτομερής αναφορά στις αρμοδιότητες της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων στην αποστολή, οργάνωση και στο θεσμικό πλαίσιο που σχηματίστηκε για την δημιουργία μιας νομοθετικής ασπίδας προστασίας της νομιμότητας.

Εξετάζεται ακόμα η προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών, με αναφορά στην αποστολή, οργάνωση, αρμοδιότητες καθώς και το νομικό πλαίσιο που διέπει την Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών.

Τέλος, πραγματοποιείται μια προσέγγιση σε πρακτικές οικονομικών οργανισμών της Ε.Ε. στην συλλογή, κοινοποίηση και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ FIUs, αποτελέσματα έρευνας τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε ευρωπαϊκό περιβάλλον, καθώς και εκτεταμένη αναφορά στη γνωμοδότηση 14/2011 της ομάδας εργασίας του

άρθρου 29 της Ε.Ε. σχετικά με τους στόχους στο τομέα του ξεπλύματος μαύρου χρήματος και ζητημάτων προστασίας προσωπικών δεδομένων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

Abstract

The present thesis has been studying the issue of legalization of illicit proceeds (funds), broadly known as “money laundering”, in relation to the issue of protection of personal data. More specifically, the protection of personal information has been studied during the different stages of the process of the investigation of legalizing illicit funds as well as of the process of investigation by the different competent authorities.

To start with, there has been a review, from a historical point of view, so as to be able to trace the above issue while at the same time there's been a conceptual approach. An approach of international practices follows, focusing, mainly, on the European environment as well as on the basic directives and regulations followed by most countries, especially, within the context of international cooperation. Greek legislation is then examined, mainly, law 3681/2008 as amended by law 3932/2011.

Furthermore, there has been an analysis of the security measures taken on electronic submissions of personal information, mainly exchanged between competent authorities, both on national and international level, regarding money laundering issues.

For the purpose of studying the issue of the protection of personal data, it has been necessary, to look at Greek legislation, especially, law 2472/1997, as well as a detailed account of the competences, mission, organization and institutional framework of the National Data Protection Authority, which was developed to protect both legitimacy and legality.

Within the same frame of thought, the study goes through the issue of secrecy of communications, looking into the mission, organization and competences of the National Authority of the Secrecy of Communications (ADAE).

Finally, the practices of the financial institutions of EU are examined, focusing on the collection, availability and processing of personal data between FIUs as well as research results both on national and European level.

Concluding, we look at the expert's group advice n.14/2011 of article 29 of EU (?) regarding anti-money laundering policies when simultaneously protecting personal data.

Συντομογραφίες / Ακρωνύμια

Στην Ελληνική γλώσσα

- ΑΔΑΕ:** Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών
- ΑΔΤ:** Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας
- ΑΕ:** Ανώνυμη Εταιρεία
- ΑΠΔΠΧ:** Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα
- ΑΦΜ:** Αριθμός Φορολογικού Μητρώου
- ΔΕΚ:** Διαπεριφερειακό Ελεγκτικό Κέντρο
- ΔΟΥ:** Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών
- ΕΕ:** Ευρωπαϊκή Ένωση
- ΕΕΤΤ:** Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων
- ΕΚ:** Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
- ΕΟΚ:** Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
- ΕΥΠ:** Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών
- ΗΠΑ:** Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής
- ΜΜΕ:** Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
- ΜΠΧ:** Μονάδα Χρηματοπιστωτικών Πληροφοριών
- Ν.:** Νόμος
- ΟΗΕ:** Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
- ΟΟΣΑ:** Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
- ΠΕΚ:** Περιφερειακό Ελεγκτικό Κέντρο
- ΠΚ:** Ποινικός Κώδικας
- ΦΕΚ:** Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης

Συντομογραφίες / Ακρωνύμια

Στην Αγγλική γλώσσα

AML/CFT: Anti-Money Laundering / Combating the Financing of Terrorism

AS: Application Server

BPEL: Business Process Execution Language

CDD: Customer Due Diligence

FATF: Financial Action Task Force

FIU: Financial Intelligence Unit

FTP: File Transfer Protocol

VPN: Virtual Private Network

HTTP: Hypertext Transfer Protocol

HTTPS: Hypertext Transfer Protocol Secure

IP: Internet Protocol

JDBC: Java Database Connectivity

KYC: Know Your Customer

OFAC: Office of Foreign Assets Control

PIN: Personal Identification Number

URL: Uniform Resource Locator

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες.....	7
Περίληψη.....	9
Abstract.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	19
Εισαγωγή.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	24
ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΠΛΥΜΑ ΜΑΥΡΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ.....	24
2.1. Διεθνές περιβάλλον.....	24
2.2. Οι 40 & 9 Συστάσεις της FATF.....	25
2.3. Το Ευρωπαϊκό κανονιστικό περιβάλλον.....	27
2.3.1. Η σύμβαση του Στρασβούργου.....	28
2.3.2. 1 ^η Οδηγία 91/308 της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.....	28
2.3.3. 2 ^η Οδηγία 2001/97 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.....	30
2.3.4. 3 ^η Οδηγία 2005/60 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.....	31
2.3.5. Ρυθμίσεις και προσαρμογή νομοθετικού πλαισίου για AML/CFT.....	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	36
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.....	36
3.1. Τεχνικές νομιμοποίησης εσόδων.....	36
3.2. Η διαμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου της Αρχής, σύνθεση και αρμοδιότητες.....	38
3.3. Αρμόδιες Αρχές.....	41
3.4. Υπόχρεα προς αναφορά πρόσωπα.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	47
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΜΑΥΡΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ.....	47
4.1. Συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.....	47
4.1.1. Α΄ Μονάδα - Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.....	49
4.1.2. Β΄ Μονάδα - Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.....	51
4.1.3. Γ΄ Μονάδα - Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.....	51
4.2. Δίκτυα υπολογιστών της Αρχής - διερεύνηση σε βάσεις δεδομένων και ηλεκτρονικά αρχεία.....	54
4.3. Εσωτερικό Δίκτυο της Αρχής - εφαρμογές.....	57
4.4. Άδεια λειτουργίας αρχείου ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων από την Αρχή.....	67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	74
ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ	74
5.1. Αρχές και κανόνες επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων	74
5.2. Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	75
5.2.1. Βασικές αρχές Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων	76
5.2.2. Προϋποθέσεις επεξεργασίας	78
5.2.3. Απαλλαγή υποχρέωσης γνωστοποίησης και λήψης άδειας	79
5.2.4. Διασυννοριακή ροή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	81
5.2.5. Απόρρητο και ασφάλεια της επεξεργασίας.....	82
5.2.6. Ο δεκάλογος του υπεύθυνου επεξεργασίας	83
5.3. Θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων	84
5.4. Αποστολή και οργάνωση της αρχής.....	87
5.5. Αρμοδιότητες της Αρχής	88
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	90
ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΩΝΙΩΝ	90
6.1. Νομοθετικό πλαίσιο της Αρχής	90
6.2. Αρμοδιότητες της Αρχής	94
6.3. Αποστολή και οργάνωση της Αρχής.....	95
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	98
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΑΠΟ ΤΑ FIUs	98
7.1. Εισαγωγή	98
7.2. Ροή των δεδομένων που επεξεργάζονται στα πλαίσια της έρευνας για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος	99
7.3. Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο Οδηγιών της Ε.Ε.	102
7.3.1. Γενικές αρχές και μέτρα προστασίας.....	102
7.3.2. Η δυνατότητα περιορισμού των μέτρων προστασίας προσωπικών δεδομένων	103
7.4. Αλληλεπίδραση προστασίας προσωπικών δεδομένων και έρευνας για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος	104
7.4.1. Συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων υπόπτων και μη προσώπων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.....	105
7.4.2. Υποβολή στοιχείων προσωπικού χαρακτήρα από τα οικονομικά όργανα σε FIUs σε σχέση με ύποπτες συναλλαγές	111
7.5. Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από FIUs.....	112
7.5.1. Νομιμότητα της επεξεργασίας των δεδομένων	113
7.5.2. Ανταλλαγή στοιχείων μεταξύ FIUs	114

7.5.3. Κοινοποίηση πληροφοριών υπόπτων συναλλαγών μεταξύ FIUs και άλλων αρχών.....	116
7.5.4. Μονάδα διερεύνησης χρηματοοικονομικών πληροφοριών E.E. - FIU Net	117
7.5.5. Egmont Group	129
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	136
ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	136
8.1 Αλληλεπίδραση των νόμων για την προστασία δεδομένων και ξεπλύματος μαύρου χρήματος.....	136
8.2. Γνώμη ΕΑΡΒ	139
8.3. Γνώμη ΕΒΦ.....	141
8.4. Απάντηση ΕΣΒΓ	145
8.5. Σχόλια ΖΚΑ	146
8.6. Αποτελέσματα - προτάσεις - ορθές πρακτικές	148
8.7. Γνωμοδότηση 14/2011 της ομάδας εργασίας του άρθρου 29	154
8.8. Στόχοι των 44 συστάσεων στο τομέα του AML/CFT	154
8.9. Επισκόπηση των κύριων ζητημάτων προστασίας προσωπικών δεδομένων και AML/CFT	156
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9	158
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	158
ΠΗΓΕΣ.....	161
Βιβλία - Άρθρα.....	161
Νομοθετικές Διατάξεις	163
Διαδίκτυο	165

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. <i>Επισκόπηση του κανονιστικού πλαισίου και η επίδραση του Διεθνούς κανονιστικού πλαισίου στο Κοινοτικό και στο Ελληνικό</i>	35
Πίνακας 2. <i>Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα φυσικού προσώπου</i>	49
Πίνακας 3. <i>Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε κίνηση χρηματοοικονομικού φορέα</i>	49
Πίνακας 4. <i>Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε κατάθεση τραπεζικού φορέα</i>	50
Πίνακας 5. <i>Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε ανάληψη χρηματοοικονομικού φορέα</i>	50
Πίνακας 6. <i>Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε εισερχόμενα-εξερχόμενα εμβάσματα τραπεζικού φορέα</i>	50
Πίνακας 7. <i>Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε διακίνηση επιταγών τραπεζικού φορέα</i>	50
Πίνακας 8. <i>Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε κίνηση ανταλλαγής συναλλάγματος χρηματοοικονομικού φορέα</i>	51
Πίνακας 9. <i>Ελληνική νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων</i>	85
Πίνακας 10. <i>Ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων</i>	86
Πίνακας 11. <i>Ελληνική νομοθεσία για την προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών</i>	92
Πίνακας 12. <i>Ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών</i>	93

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1. Τα τρία βασικά στάδια του «ξεπλύματος»: Τοποθέτηση, Διαστρωμάτωση και Ενσωμάτωση.....	37
Εικόνα 2. Δήλωση περιουσιακής κατάστασης.....	52
Εικόνα 3. Κατάσταση εσόδων τριών τελευταίων ετών υπόχρεου.....	52
Εικόνα 4. Δήλωση ακινήτων.....	53
Εικόνα 5. Δήλωση ομολόγων, μετοχών, αμοιβαίων κεφαλαίων και παραγώγων.....	53
Εικόνα 6. Δήλωση τραπεζικών καταθέσεων.....	53
Εικόνα 7. Δήλωση παντός τύπου οχημάτων.....	53
Εικόνα 8. Βασική ροή εργασιών της Αρχής.....	57
Εικόνα 9. Εφαρμογή διαχείρισης υποθέσεων της Αρχής.....	58
Εικόνα 10. Σύνδεση με την εφαρμογή.....	59
Εικόνα 11. Είσοδος στην εφαρμογή.....	59
Εικόνα 12. Αναζήτηση εισερχομένων-εξερχομένων εγγράφων.....	59
Εικόνα 13. Ανάλυση και έρευνα υποθέσεων της Αρχής.....	60
Εικόνα 14. Αναζητήσεις και συσχετισμοί υποθέσεων και υπόπτων.....	60
Εικόνα 15. Αναζήτηση στοιχείων υπόπτου.....	60
Εικόνα 16. Προβολή στοιχείων υπόπτου, μεταβολή στοιχείων, συσχετισμοί.....	61
Εικόνα 17. Προβολή στοιχείων υπόπτου – φυσικού προσώπου.....	61
Εικόνα 18. Προβολή στοιχείων νομικού προσώπου.....	62
Εικόνα 19. Ενεργοποίηση της εφαρμογής.....	64
Εικόνα 20. Επαλήθευση και είσοδος στην εφαρμογή.....	64
Εικόνα 21. Κεντρικό παράθυρο εφαρμογής.....	65
Εικόνα 22. Δημιουργία αρχείου υπόπτων συναλλαγής.....	65
Εικόνα 23. Καταχώρηση στοιχείων πελάτη.....	66
Εικόνα 24. Καταχώρηση αρχείου πελάτη.....	66
Εικόνα 25. Κατηγορία συναλλαγής.....	66
Εικόνα 26. Αρμοδιότητες της Αρχής - τρεις τομείς.....	88
Εικόνα 27. Διάγραμμα ροή προσωπικών δεδομένων σε AML/CFT.....	101
Εικόνα 28. Ροή πληροφοριών δεδομένων που ανταλλάσσονται μεταξύ FIUs.....	119
Εικόνα 29. Σχηματική απεικόνιση FIU.NET.....	120
Εικόνα 30. Είσοδος στην εφαρμογή.....	121
Εικόνα 31. Παράθυρα εργασιών της εφαρμογής.....	122
Εικόνα 32. Επιλογή χώρας FIU.....	122
Εικόνα 33. Αποστολή μηνύματος.....	123
Εικόνα 34. Επιλογή τύπου ερώτησης και πληροφοριών.....	123
Εικόνα 35. Στοιχεία προσωπικού χαρακτήρα που ανταλλάσσονται.....	124
Εικόνα 36. Στοιχεία νομικών προσώπων.....	124
Εικόνα 37. Αποστολή στοιχείων ερωτήματος.....	125
Εικόνα 38. Στατιστικά στοιχεία της εφαρμογής.....	125
Εικόνα 39. Αυτόνομος Ανώνυμη Ανάλυση.....	126
Εικόνα 40. Αποστολή ερωτήματος προς FIUs μέσω FIU.NET.....	127
Εικόνα 41. Λήψη απάντησης από τα FIUs μέσω FIU.NET.....	128
Εικόνα 42. Οργανωτική δομή του Egmont Group.....	130
Εικόνα 43. Ροή διαδικασίας σύνδεσης στο Egmont Group.....	132
Εικόνα 44. Σύνδεση μέσω πρωτοκόλλου HTTPS στη πόρτα 18080.....	132
Εικόνα 45. Ενεργές συνδέσεις τοπικές και εξωτερικές διευθύνσεις.....	133
Εικόνα 46. Εισάγεται το όνομα χρήστη και ο κωδικός πρόσβασης.....	133
Εικόνα 47. Εξαψήφιος κωδικό από το Secure Token.....	134
Εικόνα 48. Σύνδεση με Egmont Group.....	134
Εικόνα 49. Αρχική σελίδα του Egmont Secure Web.....	134
Εικόνα 50. Ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ FIUs μέσω Egmont Secure Web.....	135

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή

Οι συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί σε παγκόσμια κλίμακα με την αυξανόμενη παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και την κατάργηση των ελέγχων στην κίνηση των κεφαλαίων, έχουν διευκολύνει σημαντικά την διακίνηση και νομιμοποίηση των εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες.[3]

Η ελευθερία και η ιλιγγιώδης ταχύτητα διακίνησης των κεφαλαίων που χαρακτηρίζει την οικονομία τα τελευταία χρόνια, με την αυξημένη χρήση Offshore εταιρειών, έδωσε τη δυνατότητα σε εγκληματικές ομάδες να καρπώνονται ανενόχλητα τα κέρδη από την παράνομη δράση τους.[6] Οργανωμένοι εγκληματίες φόρεσαν το μανδύα του επιτυχημένου επιχειρηματία ξεπλένοντας τα κέρδη της παράνομης δράσης τους μέσα από εταιρείες.

Η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και αγαθών όπου αυτή έχει κατοχυρωθεί όπως π.χ. στο πλαίσιο της ΕΕ καθώς και η σύγχρονη τεχνολογία ενδυνάμωσαν το υπερεθνικό έγκλημα, το οποίο τα κράτη καλούνται να προλάβουν και να καταστείλουν. Το εθνικό ποινικό δίκαιο σήμερα διαμορφώνεται με σαφείς επιρροές από το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο. Οι σύγχρονες μορφές εγκλημάτων και οι σύγχρονοι τρόποι τέλεσης του, κατέστησαν αναγκαία την συνεργασία κρατών για την αντιμετώπιση της σύγχρονης εγκληματικότητας.[16]

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται επίσης μια ποιοτική μεταβολή της εγκληματικότητας, προς αδικήματα που αποφέρουν μεγάλα οικονομικά οφέλη και ήταν αναγκαίο να βρεθεί τρόπος, ώστε να "εμφανίζονται" τα κέρδη αυτά ως νόμιμα, για να μπορούν να επενδυθούν στη νόμιμη οικονομία. Έτσι σιγά-σιγά, άρχισαν να "ανακαλύπτονται" νέοι τρόποι, με τους οποίους τα χρήματα-κέρδη από τις παράνομες δραστηριότητες, να "ξεπλένονται".

Μπροστά σ' αυτό το φαινόμενο, κατέστη σαφές ότι το ξέπλυμα μαύρου χρήματος είναι ιδιαίτερα επικίνδυνο για την δομή ολόκληρης της οικονομίας των κρατών. Βέβαια μια αποτελεσματική καταδίωξη των δραστών σε διεθνές επίπεδο φαντάζει προς το παρόν σχεδόν αδύνατη, λόγω της απουσίας κοινών νομικών κανόνων και του γεγονότος ότι οι

διωκτικές αρχές χρειάζονται χρόνο, ώστε να οργανωθούν και να μπορέσουν να ανταποκριθούν επιτυχώς στις νέες προκλήσεις των καιρών.

Ως νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες περιγράφεται η διαδικασία μέσω της οποίας αποκρύπτεται η ύπαρξη, η παράνομη πηγή ή η παράνομη χρήση εσόδων, τα οποία στη συνέχεια μεταμφιέζονται με τέτοιο τρόπο ώστε η προέλευσή τους να εμφανίζεται νόμιμη. Ο όρος νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες (εγκληματικές) δραστηριότητες αναφέρεται διεθνώς σε πολλές νομοθετικές ρυθμίσεις, αναλύσεις και αναφορές με την ονομασία "money laundering".

Το ξέπλυμα μαύρου χρήματος μπορεί να θεωρηθεί η οικονομική πλευρά των εγκλημάτων. Αυτό προσδίδει δύο πτυχές στο ξέπλυμα χρήματος. Πρώτον ενισχύει τις εγκληματικές οργανώσεις και τους εγκληματίες, να συνεχίζουν τις παράνομες δραστηριότητες. Δεύτερον επηρεάζει το οικονομικό σύστημά μας, και όπου επιτρέπεται να λειτουργήσει, διαβρώνει τη δημόσια πίστη σε θεσμούς και αξίες. Επιπλέον στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, επηρεάζει τη κίνηση των χρημάτων-κεφαλαίων, απειλώντας τη παγκόσμια οικονομική σταθερότητα.

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν είναι ένα έγκλημα που όπως οι περισσότεροι πιστεύουν, ανακαλύφθηκε κατά τη διάρκεια της εποχής της απαγόρευσης στις Ηνωμένες Πολιτείες. Απλώς εκείνη την περίοδο αναπτύχθηκε πληθώρα μεθόδων και τεχνικών για την εφαρμογή της. Πολλές μέθοδοι επινοήθηκαν για να αποκρύψουν την προέλευση των χρημάτων που προέκυπταν από την πώληση του παράνομου αλκοόλ. Μετά την καταδίκη του περίφημου Αλ Καπόνε για φοροδιαφυγή το 1931, ο μαφιόζος Meyer Lansky μετέφερε κεφάλαια από την εταιρία "Carpet Joints" της Florida σε λογαριασμούς στο εξωτερικό. Το 1934 έγινε το Swiss Banking Act το οποίο ουσιαστικά αποτελούσε την πρώτη νομοθετική δράση που ανέλαβε το Ελβετικό Κράτος σε συνεργασία με τις Τράπεζες, προκειμένου να θεσμοθετηθεί το τραπεζικό απόρρητο. Ο Lansky αγόρασε τότε μια Ελβετική τράπεζα, στην οποία θα μπορούσε να κάνει την παράνομη μεταφορά κεφαλαίων του, μέσω ενός πολύπλοκου συστήματος εικονικών εταιρειών, εταιρειών χαρτοφυλακίου, καθώς και υπεράκτιων τραπεζικών λογαριασμών.

Η πρώτη αναφορά στον όρο «ξέπλυμα χρήματος» γίνεται στο περίφημο σκάνδαλο Watergate. Η επιτροπή του τότε Αμερικανού Προέδρου Richard Nixon για την επανεκλογή Προέδρου είχε διοχετεύσει όλα τα έσοδα της προεκλογικής καμπάνιας του στο Μεξικό και τα «επαναπάτρισε» μέσω μίας εταιρίας στο Miami, Florida. Η Βρετανική

εφημερίδα “The Guardian” είναι εκείνη που αναφέρθηκε στην κίνηση αυτή με τον όρο “laundering”

Στην μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο εποχή, οι νομοθέτες βρέθηκαν σε αμηχανία όταν βρέθηκαν αντιμέτωποι με μια αυξανόμενη σε εμπορικά, φορολογικά και περιβαλλοντικά αδικήματα που δεν προκαλούσαν άμεση βλάβη στην πραγματικότητα σε οιοδήποτε αναγνωρίσιμο θύμα. Αποφάσισαν ότι η κατάσχεση των προϊόντων του εγκλήματος θα απέτρεπε επαρκώς τους πιθανούς εγκληματίες. Στην προσπάθειά τους να αποφύγουν την κατάσχεση, οι οργανωμένοι εγκληματίες έπρεπε να βρουν τον τρόπο να διοχετεύσουν τα τεράστια ποσά χρημάτων στη νόμιμη οικονομία, γεγονός που ήταν πολύ δύσκολο καθώς ο τρόπος με τον οποίο θα λειτουργούσαν δεν θα έπρεπε να κινήσει υποψίες, ήταν ουσιαστικά ανάγκη το χρήμα αυτό να «καθαριστεί - ξεπλυθεί».

Με τον καθιερωμένο πλέον και στη νομοθεσία όρο «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» χαρακτηρίζονται τα μέσα με τα οποία αποκρύπτει κάποιος την ύπαρξη, την παράνομη πηγή ή την αθέμιτη χρησιμοποίηση εισοδήματος που προέρχεται από το χώρο του οργανωμένου εγκλήματος, συγκαλύπτοντας κατά τέτοιο τρόπο τα εισοδήματα, ώστε να φαίνεται ότι προέρχονται από νόμιμη πηγή. Με τη διαδικασία αυτή επιτυγχάνεται η παρείσφρηση του παράνομου εισοδήματος στο επίσημο οικονομικό και χρηματοδοτικό κύκλωμα.[1]

Η έρευνα για αδικήματα AML/CFT, όπως άλλωστε κάθε έννομη σχέση, βασίζεται σε αποφασιστικό σκοπό στην επεξεργασία πληροφοριών, προϋποθέτοντας συλλογή και επεξεργασία δεδομένων. Το ερώτημα της προστασίας της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων εγείρεται αναπόφευκτα. Ένα ερώτημα σύνθετο καθώς, εκτός των άλλων, συμπλέκεται αφενός με το ζήτημα, εάν και πώς νοείται η ιδιωτικότητα στην ενέργειες έρευνας για αποκάλυψη αδικημάτων AML/CFT και αφετέρου με το πρόβλημα της προστασίας ατομικών δικαιωμάτων.

Η έρευνα για την διακρίβωση αδικημάτων AML/CFT καθίσταται όλο και περισσότερο μια πολλαπλή πηγή πληροφοριών. Η συλλογή και επεξεργασία περιλαμβάνει προσωπικά στοιχεία, οικονομικά, φορολογικά, τραπεζικά, στοιχεία που άπτονται ζητημάτων προσωπικής περιουσίας, δηλαδή μια μεγάλη γκάμα πληροφοριών, για το υπό έρευνα άτομο.

Η ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης τέτοιων προσωπικών δεδομένων που απαιτούν και προσφέρουν πληρέστερη γνώση του «προφίλ» του υπό έρευνα ατόμου, ενισχύει αξιοσημείωτα τις τάσεις συλλογής και

επεξεργασίας (σχετικών και αναγκαίων;) δεδομένων. Η ένταση της επεξεργασίας των δεδομένων αυτών στο πλαίσιο έρευνας για AML/CFT οφείλεται και στις τεχνολογικές εξελίξεις καθαυτές. Με τις νέες τεχνολογίες ο έλεγχος αυτός καθίσταται λιγότερο προφανής και περισσότερο διαδεδομένος. Ως συνέπεια των τεχνολογικών εξελίξεων αλλά και της εμπέδωσης μιας νέας αντίληψης για την πρόληψη των αδικημάτων αυτών, συλλέγονται πλέον δεδομένα που αφορούν προσωπικά χαρακτηριστικά, τα οποία ουδέποτε πριν αποτελούσαν αντικείμενο επεξεργασίας π.χ. στα πλαίσια έρευνας AML/CFT εξετάζεται εμπειριστατωμένα η δοσοληψία σε μόνιμη βάση χρημάτων μεταξύ ατόμων που ανήκουν σε συγκεκριμένη εθνικότητα, θρήσκευμα ή συγκεντρώνονται στοιχεία για καταναλωτικές συνήθειες και προτιμήσεις.

Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Ν. 2472/97.

Η επανάσταση στην πληροφορική τεχνολογία έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην απόκρυψη αλλά και στη διακίνηση των οικονομικών προϊόντων εγκληματικών ενεργειών. Έτσι λοιπόν, βλέπει κανείς ένα παραδοσιακό έγκλημα του Π.Κ. να διαπράττεται και με τη βοήθεια πλέον της τεχνολογίας και των νέων μέσων που αυτή προσφέρει, με σύγχρονους τρόπους και μεθόδους, πάντα όμως με τον ίδιο επιδιωκόμενο σκοπό. Το βασικό πλεονέκτημα του ξεπλύματος χρήματος μέσω διαδικτύου π.χ. ηλεκτρονικό στοίχημα και καζίνο, αγοραπωλησία αντικειμένων μέσω internet κ.α. είναι ότι δεν υπάρχει προσωπική επαφή μεταξύ των συναλλασσομένων μερών με άμεσο επακόλουθο, οι δράστες να νιώθουν μεγαλύτερη ασφάλεια κρυμμένοι πίσω από την ανωνυμία τους να νομιμοποιούν έσοδα παράνομων δραστηριοτήτων.

Όπως στην μεγάλη πλειοψηφία των εγκλημάτων του διαδικτύου, έτσι και το ξέπλυμα χρήματος είναι εξαιρετικά δύσκολο να ανιχνευτεί, καθώς δεν υπάρχουν άτομα οι κατάλληλοι μηχανισμοί εντοπισμού και ελέγχου. Σε πολλές από αυτές τις περιπτώσεις η διακρίβωση και πιστοποίηση του αδικήματος προϋποθέτει την διαδικασία άρσης του απορρήτου, που προβλέπεται από το νόμο.

Προσωπικά είναι τα δεδομένα που συνδέονται με ένα συγκεκριμένο υπαρκτό πρόσωπο, που έχει όνομα, επώνυμο, διεύθυνση, επάγγελμα κλπ. Οποιαδήποτε δεδομένα που μπορούν να συνδεθούν έμμεσα ή άμεσα με την ταυτότητα ενός συγκεκριμένου ανθρώπου είναι προσωπικά δεδομένα. Δεδομένα που αφορούν τις ιδιότητες (βιολογικές, ψυχολογικές, οικονομικές, κοινωνικές κλπ) ενός συγκεκριμένου προσώπου, αλλά δεν είναι δυνατόν να συνδεθούν με το πρόσωπο αυτό, δεν είναι προσωπικά δεδομένα. Αντίθετα προσωπικά δεδομένα είναι αυτά που συνδέονται ευθέως ή έμμεσα με κάποιο πρόσωπό.

Τα προσωπικά δεδομένα πρέπει να προστατεύονται, επειδή αναφέρεται ρητά στο Σύνταγμα και σε διεθνείς συνθήκες. Δεν χρειάζονται όμως όλα τα προσωπικά δεδομένα την ίδια προστασία, επειδή ούτε προσβάλλονται όλα με τον ίδιο τρόπο, ούτε στην ίδια έκταση, ούτε με την ίδια ένταση. Όσο πιο ευαίσθητα είναι τα προσωπικά δεδομένα, τόσο περισσότερη προστασία χρειάζονται. Ευαίσθητα είναι τα δεδομένα, που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε ένωση, σωματείο και συνδικαλιστική οργάνωση, την υγεία, την κοινωνική πρόνοια και τη ερωτική ζωή, καθώς και τα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες.

ΓΑΛΕΡΙΟ ΤΕΡΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΠΛΥΜΑ ΜΑΥΡΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

2.1. Διεθνές περιβάλλον

Τον Δεκέμβριο του 1988 υπογράφηκε στη Βιέννη από 67 κράτη η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών στο πλαίσιο της οποίας προβλέπεται και η υποχρέωση λήψης όλων των αναγκαίων μέτρων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, τη διεθνή συνεργασία, την άρση του τραπεζικού απορρήτου καθώς και την υποχρέωση ποινικοποίησης πράξεων που στοχεύουν στη νομιμοποίηση των παρανόμων εσόδων από το εμπόριο ναρκωτικών. Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση με το νόμο 1990/1991. [V]

Το νομοθέτημα αυτό έθεσε τα θεμέλια για την καταπολέμηση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος και ήταν το πρώτο που όρισε κάποιες βασικές έννοιες για το αδίκημα αυτό.

Σκοπός της Συμβάσεως της Βιέννης ήταν η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των δικαστικών και διωκτικών αρχών σε παγκόσμιο επίπεδο, δηλαδή ανάμεσα στα μικρά και μεγάλα κράτη-μέλη του ΟΗΕ, με βάσει τους κανόνες του διεθνούς δικαίου περί σεβασμού της κυριαρχικής ισότητας και της εδαφικής ακεραιότητας τους.

Τα κράτη που έχουν υπογράψει και κυρώσει με νόμο τη Σύμβαση της Βιέννης υποχρεούνται: [15]

- Να ποινικοποιήσουν την πρακτική του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και να εξασφαλίσουν ότι, όχι μόνο οι κύριοι ή πρωτεύοντες κατηγορούμενοι, αλλά και εκείνη που βοηθούν εν γνώσει τους στη διάπραξη αυτού του ποινικού αδικήματος, περιλαμβάνονται στον ορισμό του.

- Να θεσπίσουν κανόνες για την έκδοση σε άλλα κράτη των κατηγορουμένων για ξέπλυμα.
- Να θεσπίσουν διατάξεις και μηχανισμούς για αναζήτηση, πάγωμα των λογαριασμών και τη δήμευση των περιουσιακών στοιχείων από τα ναρκωτικά.
- Να επιτρέψουν στις αρμόδιες δικαστικές αρχές να διατάσσουν ή να προβαίνουν στην κατάσχεση βιβλίων και στοιχείων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
- Να θεσπίσουν διατάξεις που να επιτρέπουν τα δικαστήρια σε μια χώρα να εκδικάζουν υποθέσεις ξεπλύματος με διεθνείς διαστάσεις.
- Να επιτρέπουν την ελεγχόμενη παράδοση ναρκωτικών για το σκοπό επιτεύξεως καλύτερων αποτελεσμάτων των αρμόδιων διοικητικών αρχών.
- Να συνεργάζονται στενά, το ένα κράτος με τα άλλα σε θέματα ποινικού δικαίου, είτε σε διμερή είτε σε πολυμερή βάση.

Επόμενη νομοθετική πρωτοβουλία στην καταπολέμηση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος είναι η δεύτερη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών που υπεγράφη το 2000 στο Παλέρμο και από τη χώρα μας. Η Σύμβαση αυτή επικέντρωσε στο φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος και στην καταπολέμησή του, όπως άλλωστε και ο τίτλος της μαρτυρεί (UN Convention against Transnational Organized Crime). Κατέστησε όμως σαφές, ότι το ξέπλυμα συναρτάται πλέον λειτουργικά με το οργανωμένο έγκλημα.

2.2. Οι 40 & 9 Συστάσεις της FATF

Ο κύριος φορέας από τον οποίο εκπορεύονται οι κανόνες του διεθνούς δικαίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force, εφεξής "FATF"). [2]

Ο εν λόγω φορέας, ο οποίος δεν είναι διεθνής οργανισμός και υποστηρίζεται γραμματειακά από τον ΟΟΣΑ, συστήθηκε το 1989, μετά από πρωτοβουλία την αρχηγών των κρατών μελών της G-7 κατά την διάρκεια της ετήσιας Συνόδου στο Παρίσι. Μέλη της FATF είναι 31 κράτη (στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα επτά ιδρυτικά κράτη του G-7, τώρα G-8 αφού προστέθηκε και η Ρωσία, και η Ελλάδα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο Συνεργασίας του Περσικού Κόλπου).

Το έργο της FATF συνίσταται στη καθιέρωση διεθνών και στα πρώτα χρόνια λειτουργίας της αφορούσε αποκλειστικά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, τώρα πλέον όμως αφορούν και την καταστολή της τρομοκρατίας. Για την επίτευξη του σκοπού της:

➤ ως προς το πρώτο σκέλος, εξέδωσε το 1990 σαράντα Συστάσεις (Forty Recommendations on Money Laundering), οι οποίες ισχύουν σήμερα, όπως διαμορφώθηκαν μετά την τροποποίηση του 1996, 2003 και 2012 προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι εξελίξεις που έλαβαν χώρα εν τω μεταξύ στις πρακτικές και μεθόδους νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και να υπάρξει πρόνοια για την αντιμετώπιση μελλοντικών κινδύνων. [D]

➤ ως προς το δεύτερο σκέλος, εξέδωσε το 2001 εννέα Ειδικές Συστάσεις “Nine Special Recommendations on Terrorist Financing”, οι οποίες ισχύουν σήμερα όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν το 2004. [D]

Οι Συστάσεις της FATF (40+9) έχουν εφαρμοστεί ήδη σε περισσότερες από 180 χώρες και αναγνωρίζονται ως τα διεθνή πρότυπα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CFT). Πρόσφατα ολοκληρώθηκε ο τρίτος γύρος αμοιβαίων αξιολογήσεων και πλέον θα ξεκινήσει μια διετούς διάρκειας αξιολόγηση με επίκεντρο τα ζητήματα που εντοπίστηκαν.

Τον Οκτώβριο 2009 η ολομέλεια της FATF συμφώνησε σε έναν κατάλογο ζητημάτων με τα οποία θα ασχοληθεί ο τέταρτος γύρος αξιολογήσεων σε χρονικό βάθος διετίας. Για το λόγο αυτό έλαβε χώρα κατά τον Οκτώβριο 2010 διαβούλευση στο πλαίσιο της οποίας συζητήθηκαν τα εξής: η προσέγγιση στάθμισης κινδύνου (risk based approach), η δέουσα επιμέλεια έναντι του πελάτη (customer due diligence) ιδιαίτερα σχετικά με τα νομικά πρόσωπα και τις σχετικές δικαιопραξίες, οι ασφάλειες ζωής, τα Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα (Politically Exposed Persons), η εξάρτηση από τρίτα πρόσωπα στο πλαίσιο των χρηματοοικονομικών ομίλων, φορολογικά εγκλήματα ως βασικό (προηγούμενο) έγκλημα, ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων και η χρησιμότητα των Εκθέσεων της FATF.

Μεταξύ Οκτωβρίου 2010 και Ιουνίου 2011 υπήρξε μια δεύτερη φάση της αξιολόγησης η οποία αφορούσε θέματα όπως: Πραγματική ιδιοκτησία (Beneficial Ownership), Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα (Politically Exposed Persons), ασφάλεια στοιχείων (data protection) και ιδιωτικότητα (privacy), ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων, διεθνή συνεργασία, η επάρκεια της εφαρμογής των προτύπων της FATF και ο ρόλος και η λειτουργία των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (Financial Intelligence Units-FIUs). [17]

2.3. Το Ευρωπαϊκό κανονιστικό περιβάλλον

Όλα τα κράτη μέλη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έχουν ποινικοποιήσει το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και έχουν σε ικανό βαθμό εναρμονίσει τις εσωτερικές νομοθεσίες τους. Ο θεμελιώδης σκοπός της προσέγγισης των ποινικών δικαίων είναι η διευκόλυνση της παροχής αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής σε υποθέσεις «ιδιαίτερα σοβαρού ξεπλύματος βρώμικου χρήματος με διασυνοριακή διάσταση».

Η ευρωπαϊκή δράση κινείται σε τρία επίπεδα:

- ✘ Ποινικοποίηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος μέσω της προσέγγισης των κρατικών νομοθεσιών
- ✘ Αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων δέσμευσης και δήμευσης περιουσίας και
- ✘ Εισαγωγή εξαιρετικών ρυθμίσεων δήμευσης.

Αυτή η τριπλή δράση υποδεικνύει τη δημιουργία του μοντέλου μιας διεθνούς αντεγκληματικής πολιτικής σε περιφερειακό επίπεδο που στοχεύει πρωτευόντως στην αποστέρηση του εγκληματία από τα έσοδα του εγκλήματός του, θεωρώντας ότι έτσι θα καταπολεμηθεί αποτελεσματικότερα το ίδιο το έγκλημα. Ακολουθεί η παρουσίαση του Ευρωπαϊκού νομοθετικού περιβάλλοντος σε σχέση με την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Συγκεκριμένα, γίνεται η παρουσίαση του συνόλου των νομοθετημάτων που προηγήθηκαν της ρύθμισης σε εθνικό επίπεδο.

Μέσα από την καταγραφή αυτή προκύπτει σαφώς, αφενός η σημασία που δόθηκε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος τις προηγούμενες δεκαετίες και αφετέρου

παρουσιάζεται η όλη διαδικασία που οδήγησε επαγωγικά στα Ελληνικά νομοθετικά μέτρα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

2.3.1. Η σύμβαση του Στρασβούργου

Το Νοέμβριο του 1990 υπεγράφη στο Στρασβούργο από το Συμβούλιο της Ευρώπης η «Σύμβαση για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες».

Ήδη, από το προοίμιο της Συμβάσεως του Στρασβούργου τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης δηλώνουν πεπεισμένα σχετικά με την αναγκαιότητα μιας κοινής ποινικής πολιτικής με στόχο την προστασία της κοινωνίας και εκτιμούν ότι μία από τις σύγχρονες και αποτελεσματικές μεθόδους στον αγώνα κατά της σοβαρής εγκληματικότητας συνίσταται στο να αποστερηθεί ο εγκληματίας των προσόδων του εγκλήματος. Με το νόμο αυτό άρχισαν σιγά-σιγά να αποκρυσταλλώνονται ορισμοί εννοιών όπως: «προϊόν» ή «περιουσία».

Θα πρέπει, ωστόσο, να παρατηρήσουμε ότι η Ελλάδα δεν ήταν μεταξύ των κρατών μελών που έσπευσαν αμέσως να επικυρώσουν την Ευρωπαϊκή αυτή Σύμβαση.

Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες κυρώθηκε στη χώρα μας και έτσι έχει αποκτήσει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος αρκετά χρόνια αργότερα, με το νόμο 2655//1998 (ΦΕΚ Α 264). [14]

2.3.2. 1^η Οδηγία 91/308 της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας

Η Οδηγία αυτή εκδόθηκε την 10^η Ιουνίου 1991 και αφορούσε «την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες». [N]

Η Οδηγία αυτή βασίστηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό στις σαράντα Συστάσεις της FATF. Ο βασικός στόχος ήταν να αντιμετωπιστεί το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων ενιαία από όλα τα Ευρωπαϊκά κράτη μέλη της Ένωσης και όχι το καθένα ξεχωριστά όπως εκείνο το αντιλαμβανόταν.

Επισημαίνεται επίσης ότι η ποινική αντιμετώπιση δεν αποτελεί το μόνο τρόπο αντιμετώπισης του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων και ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα μπορεί να διαδραματίσει εξαιρετικά αποτελεσματικό τρόπο.

Για την παρούσα Οδηγία, νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι οι ακόλουθες εκ προθέσεως τελούμενες πράξεις:

- Η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας, εν γνώσει του ότι προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε παράνομη δραστηριότητα, με σκοπό την απόκρυψη ή την συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της, ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε ενέχεται στη δραστηριότητα αυτή, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του
- Η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο αυτή ευρίσκεται, ή την κυριότητα επί περιουσίας ή εκ σχετικών μ' αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του ότι προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε παράνομη δραστηριότητα
- Η απόκτηση, η κατοχή ή η χρήση περιουσίας εν γνώσει, κατά τον χρόνο της κτήσης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε παράνομη δραστηριότητα
- Η συμμετοχή σε μια από τις πράξεις που αναφέρουν τα προηγούμενα τρία σημεία, η σύσταση οργανώσεως για τη διάπραξη της, η απόπειρα διάπραξης, η υποβοήθηση, η υποκίνηση, η παροχή συμβουλών σε τρίτο για τη διάπραξη της ή η διευκόλυνση της τέλεσης της πράξης.

Η Οδηγία αυτή συνδέεται με δύο ακόμη κείμενα:

- ✘ Με τη «Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Χώρο - Πρωτόκολλο 37 που περιέχει τον κατάλογο που προβλέπεται στο άρθρο 101 της συμφωνίας» και [M]
- ✘ Με τη «Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Χώρο - Παράρτημα ΙΧ - Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες - Κατάλογος που προβλέπεται στο άρθρο 36 της συμφωνίας» [XVI]

Η αρχική πρόταση της Επιτροπής ήταν να υποχρεώνει η Οδηγία τα κράτη-μέλη να επιβάλλουν και ποινικές κυρώσεις σε βάρος όσων διενεργούν ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, πλην όμως κάτι τέτοιο δεν ήταν δυνατόν στην προ Μάαστριχτ εποχή οπότε και δεν περιελήφθη στην Οδηγία.[13]

Η Ελλάδα για την ενσωμάτωση της Οδηγίας αυτής προχώρησε στην ψήφιση του νόμου 2145/1993, ο οποίος προσέθεσε στον Ποινικό μας Κώδικα το άρθρο 394Α για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Η «προσπάθεια» όμως αυτή δεν κρίθηκε επαρκής και για το λόγο αυτό ασκήθηκε προσφυγή κατά της Ελλάδας. Έτσι, υπό την πίεση μιας καταδίκης, η χώρα μας ψήφισε το νόμο 2331/1995 για το ξέπλυμα, στον οποίο ουσιαστικά εντάχθηκε ολόκληρη η οδηγία και παράλληλα καταργήθηκε το άρθρο 394Α από τον Ποινικό Κώδικα.

2.3.3. 2^η Οδηγία 2001/97 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Ακολούθησε η δεύτερη Κοινοτική Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2001 «για την τροποποίηση της Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες».

Με την Οδηγία αυτή επήλθαν τροποποιήσεις για την προσαρμογή στις αναθεωρημένες 40 Συστάσεις της F.A.T.F. του 1996. Διευρύνθηκε η έννοια της αξιόποινης συμπεριφοράς που εμπίπτει στις διατάξεις της Οδηγίας, σε μεγαλύτερο φάσμα σοβαρών αδικημάτων. Ακόμη επεκτάθηκαν οι υποχρεώσεις καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος σε περισσότερες κατηγορίες επαγγελματιών και δραστηριοτήτων σε σχέση με αυτές που υπάγονταν στην πρώτη Οδηγία.

Μία δεκαετία μετά την 1^η Οδηγία, ήρθε η 2^η για να καλύψει τα κενά που διαπιστώθηκαν, να ικανοποιήσει αντεγκληματικές ανάγκες που προέκυψαν και να προσαρμόσει τη νομοθεσία στις σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές κυρίως εξελίξεις.

Η Οδηγία 2001/97/ΕΚ κάνει συχνά λόγο για τις μεθόδους πληρωμής μεγάλων χρηματικών ποσών με μετρητά, λόγω της μεταστροφής των παραδοσιακών μεθόδων του φαινομένου, όπως οι πληρωμές με μετρητά και ανωνυμίας των συναλλαγών.

Για το λόγο αυτό προβλέπεται στην Οδηγία, ότι: [N]

- Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα ιδρύματα, οι οργανισμοί και τα πρόσωπα που υπάγονται στην παρούσα οδηγία να απαιτούν από τους πελάτες τους την απόδειξη της ταυτότητάς τους μέσω του κατάλληλου αποδεικτικού εγγράφου, όταν συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις, ιδίως, προκειμένου για ιδρύματα ή οργανισμούς, κατά το άνοιγμα λογαριασμών καταθέσεων ή ταμειευτηρίου ή κατά την παροχή υπηρεσιών φύλαξης περιουσιακών στοιχείων.
- Η υποχρέωση απόδειξης της ταυτότητας ισχύει για κάθε συναλλαγή με πελάτες εκτός από αυτούς που αναφέρονται στην παράγραφο 1, το ποσό της οποίας φθάνει ή υπερβαίνει τα 15000 Ευρώ, ανεξάρτητα από το αν διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση. Εάν το ποσό δεν είναι γνωστό κατά την διενέργεια της συναλλαγής, το οικείο ίδρυμα, οργανισμός ή πρόσωπο προβαίνει σε εξακρίβωση της ταυτότητας μόλις το γνωρίσει και διαπιστώσει ότι φθάνει το κατώτατο όριο.

2.3.4. 3^η Οδηγία 2005/60 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Στις 26/10/2005 θεσπίστηκε η Τρίτη Οδηγία 2005/60/EK σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Τα κυριότερα σημεία της Οδηγίας αυτής, που αποτελείται από σαράντα επτά (47) άρθρα, είναι τα ακόλουθα: [XXI]

- Προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι η φερεγγυότητα, η ακεραιότητα και η σταθερότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και η αξία του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολο του.
- Ο ορισμός της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα παραμένει ίδιος με αυτόν του άρθρου 1 της πρώτης Οδηγίας 91/308/EK, όπως αυτός τροποποιήθηκε από το άρθρο 1 της δεύτερης Οδηγίας 2001/97/EK. Το νέο στοιχείο που περιλαμβάνεται στην Τρίτη Οδηγία 2005/60/EK αφορά τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

- Το πεδίο εφαρμογής της τρίτης Οδηγίας 2005/60/EK επεκτείνεται (πέραν αυτών που είχαν θεσπιστεί με το άρθρο 2 της πρώτης Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ και το οποίο είχε προστεθεί με το άρθρο 1 της δεύτερης Οδηγίας 2001/97/EK) και στους, φορείς παροχής υπηρεσιών σε επιχειρήσεις που δεν αφορούν επαγγελματικές δραστηριότητες ελεγκτών, εξωτερικών λογιστών, φορολογικών συμβούλων και συμβολαιογράφων και άλλων ανεξάρτητων νομικών (δικηγόρων).
- Ως «σοβαρά εγκλήματα» κατά το άρθρο 3 παρ. 5 εδ. στ' της τρίτης Οδηγίας 2005/60/EK, θεωρούνται πλέον όλα τα αδικήματα που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή μέτρο ασφαλείας μέγιστης διάρκειας άνω του έτους ή ελάχιστης διάρκειας τουλάχιστον έξι μηνών.
- Στην τρίτη Οδηγία 2005/60/EK δίδεται πλέον ιδιαίτερο βάρος στην εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη και στον ακριβή ορισμό της έννοιας του «πραγματικού δικαιούχου». Έτσι, ως «πραγματικός δικαιούχος» θεωρείται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή πρόσωπα που τελικά κατέχουν ή ελέγχουν τον πελάτη ή και το φυσικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου διεξάγεται συναλλαγή ή δραστηριότητα. Όσον αφορά τις εταιρίες, ως «πραγματικός δικαιούχος» θεωρείται το φυσικό πρόσωπο ή πρόσωπα που κατέχουν ή ελέγχουν το νομικό πρόσωπο, κατέχοντας αμέσως ή εμμέσως ή ελέγχοντας επαρκές ποσοστό των μετοχών ή των δικαιωμάτων ψήφου και μέσω μετοχών στον κομιστή.¹
- Θεσπίζεται υποχρέωση με το άρθρο 6 να απαγορεύουν τα κράτη-μέλη στα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς να τηρούν ανώνυμους λογαριασμούς ή ανώνυμα βιβλιάρια καταθέσεων, ενώ οι κάτοχοι υφιστάμενων ανώνυμων λογαριασμών ή βιβλιαρίων θα πρέπει πριν από τη χρησιμοποίησή τους να υπόκεινται σε μέτρα δέουσας επιμέλειας.
- Τα μέτρα της δέουσας επιμέλειας, ως προς τον πελάτη, περιλαμβάνουν σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 1 β' έως δ' την εξακρίβωση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου, τη συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και το χαρακτήρα της επιχειρηματικής σχέσης και την άσκηση συνεχούς εποπτείας, όσον αφορά την επιχειρηματική σχέση, με ενδελεχή εξέταση των συναλλαγών που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της σχέσης

---

¹ Ποσοστό ύψους 25% συν μία μετοχή θεωρείται ότι πληροί το κριτήριο.

αυτής, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι διενεργούμενες συναλλαγές συνάδουν με τις γνώσεις του ιδρύματος, οργανισμού ή προσώπου σχετικά με τον πελάτη, την επιχείρηση και το προφίλ του κινδύνου καθώς και με την προέλευση των κεφαλαίων.

- Σημαντική προσθήκη είναι αυτή που αναφέρεται στα «πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα», τα οποία σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 8 της τρίτης Οδηγίας 2005/60/EK είναι τα φυσικά εκείνα πρόσωπα στα οποία έχει ή είχε ανατεθεί σημαντικό δημόσιο λειτούργημα και οι άμεσοι συγγενείς τους ή τα πρόσωπα που είναι γνωστά ως στενοί συνεργάτες των προσώπων αυτών.
- Με την τρίτη Οδηγία 2005/60/EK θεσπίζεται πλέον υποχρέωση των κρατών-μελών να συστήνουν Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (Μ.Χ.Π.) για την αποτελεσματική καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Η Μ.Χ.Π. ιδρύεται σε επίπεδο κεντρικής εθνικής αρχής, έχει επαρκείς πόρους, διαθέτει πρόσβαση στις πληροφορίες χρηματοοικονομικής και διοικητικής φύσεως καθώς και σε πληροφορίες, που αφορούν την επιβολή του νόμου και είναι υπεύθυνη να ζητά, να παραλαμβάνει, να αναλύει και να διαβιβάζει στις αρμόδιες αρχές πληροφορίες που αφορούν ενδεχόμενη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή ενδεχόμενη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

2.3.5. Ρυθμίσεις και προσαρμογή νομοθετικού πλαισίου για AML/CFT

Προκειμένου να αναπτυχθεί μια κοινή προσέγγιση στο τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι 40+9 Συστάσεις της FATF και τα ερμηνευτικά σημειώματα της εφαρμογής τους.

Η πλήρης διαλεύκανση της ροής μεταφοράς χρηματικών ποσών, είναι ένα ιδιαίτερα σημαντικό και πολύτιμο εργαλείο πρόληψης. Προκειμένου να διασφαλιστεί η πληροφορία για αυτόν που μεταφέρει χρήματα σε όλο το μήκος της αλυσίδας πληρωμών, δημιουργήθηκε ένα σύστημα με το οποίο επιβαλλόταν στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών να συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών με ακριβείς και χρήσιμες πληροφορίες.

Μετά την τρομοκρατική επίθεση της 11.09.2001 εναντίον των Η.Π.Α, ελήφθησαν μέτρα και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την ενίσχυση της

αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας και μεταξύ άλλων την ανάπτυξη διεθνών νομικών μέσων κατά της πρόληψης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η δράση αυτή αναθεωρήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11.03.2004 στη Μαδρίτη της Ισπανίας όπου προβλέπετε πλέον ρητά ότι είναι απαραίτητη η προσαρμογή του νομοθετικού πλαισίου που δημιούργησε η Κοινότητα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τη βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας στις εννέα ειδικές συστάσεις για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που εξέδωσε η FATF.

Ο πίνακας που ακολουθεί, συνοψίζει την αντιστοίχιση των κοινοτικών και Ελληνικών νομικών πράξεων εναρμόνισης οδηγιών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων και τις χρονικές περιόδους που δημιουργήθηκαν.

Οι κυριότερες νομοθετικές ρυθμίσεις του Διεθνούς πλαισίου στο Κοινοτικό και στο Ελληνικό δίκαιο είναι οι:

Διεθνής πηγή Έτος	Θεματική ενότητα	Κοινοτική νομική πράξη	Ελληνική νομική πράξη
FATF: 40 Συστάσεις - 1990	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	Οδηγία 91/308/ΕΟΚ	Νόμος 2331/1995
FATF: 40 Συστάσεις - 1996	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	Οδηγία 2001/97/ΕΚ	Νόμος 3424/2005
FATF: 40 Συστάσεις - 2003	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	Οδηγία 2005/60/ΕΚ Οδηγία Επιτροπής 2006/70/ΕΚ	Νόμος 3691/2008
FATF: 9 Ειδικές συστάσεις - 2004	Χρηματοδότηση τρομοκρατίας	Οδηγία 2005/60/ΕΚ Κανονισμός 1781/2006	Νόμος 3691/2008
Σύμβαση Βιέννης - 1988	Καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών	Οδηγία 91/308/ΕΟΚ	Νόμος 1990/1991
Σύμβαση Στρασβούργου - 1990	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	Απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ	Νόμος 2655/1998
Διεθνής Σύμβαση Ηνωμένων Εθνών - 1999	Χρηματοδότηση τρομοκρατίας	Απόφαση-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ	Νόμος 3034/2002

Πίνακας 1. Επισκόπηση του κανονιστικού πλαισίου και η επίδραση του Διεθνούς κανονιστικού πλαισίου στο Κοινοτικό και στο Ελληνικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

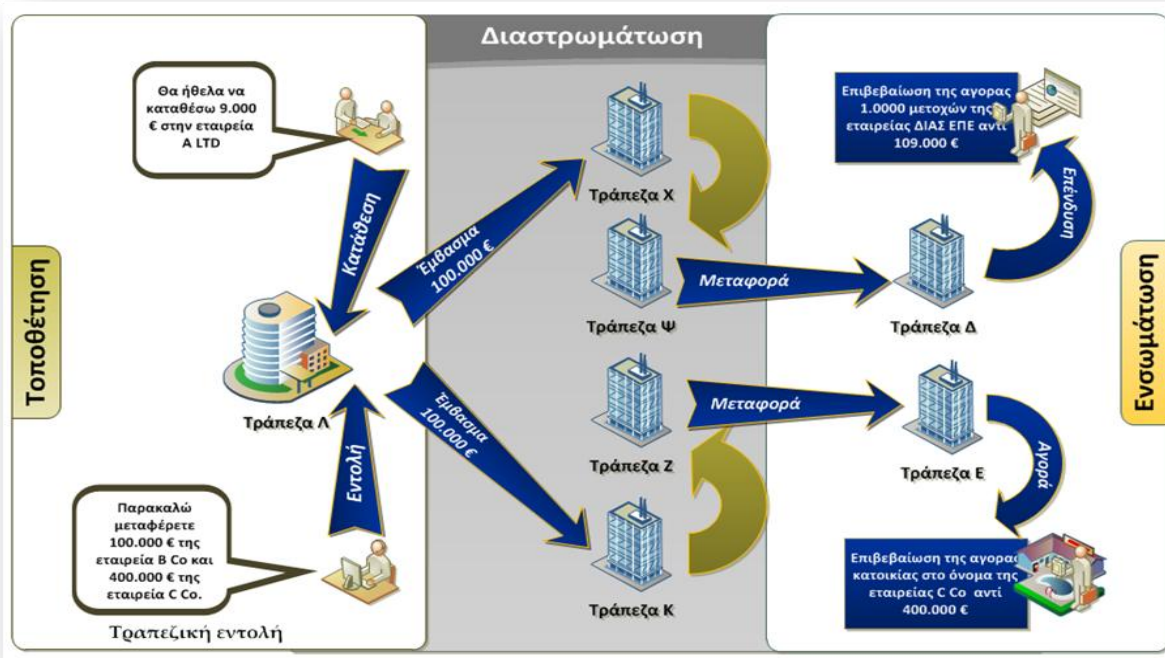
3.1. Τεχνικές νομιμοποίησης εσόδων

Το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, προσδιορίζεται σε γενικές γραμμές ως «η διαδικασία μεταφοράς παρανόμως αποκτηθέντων κεφαλαίων ή επενδύσεων μέσω κάποιου τρίτου φορέα ή συναλλαγής ώστε να μην εμφανιστεί ο πραγματικός τους χαρακτήρας και προέλευσης».

Η Επιτροπή Εξωτερικών Σχέσεων της Αμερικάνικης Γερουσίας, Υπό-Επιτροπής σε θέματα Ναρκωτικών και Τρομοκρατίας, πρόσθεσε στη θεωρία, ένα γενικό μοντέλο αναγνωρίζοντας τρία στάδια στο ξέπλυμα μαύρου χρήματος: [5]

- i. **Τοποθέτηση:** όταν τα παρανόμως αποκτηθέντα κεφάλαια εισάγονται για πρώτη φορά στην οικονομία, σε μία προσπάθεια να απομακρυνθούν τα έσοδα από τη πηγή και τοποθετηθούν μακριά από την έρευνα και τον εντοπισμό των αρχών. Αυτό συμβαίνει συνήθως όταν επενδύονται σε άλλα αγαθά, είτε με κατάθεση μετρητών σε λογαριασμούς καταθέσεων σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, είτε με την αγορά κάποιου άλλου τύπου προμήθειας είτε αγορά αγαθών.
- ii. **Διαστρωμάτωση:** μετά την τοποθέτηση, η δεύτερη φάση, είναι ο διαχωρισμός των παρανόμων εσόδων από την παράνομη πηγή τους, αρχίζει με τη διαδικασία σχηματισμού διαφορετικών, σύνθετων στρωμάτων πολύπλοκων οικονομικών συναλλαγών με στόχο την παραπλάνηση των ελεγκτικών μηχανισμών και την εξασφάλιση ανωνυμίας. Όταν όλη αυτή η διαδικασία, δηλαδή της κατάθεσης και της διαστρωμάτωσης ολοκληρωθεί, γίνεται σχεδόν ανέφικτος ο εντοπισμός του παράνομου χαρακτήρα των εσόδων.

- iii. **Ενσωμάτωση:** πρόκειται για τη μεταφορά των νομιμοποιημένων πλέον εσόδων σε νόμιμους οργανισμούς. Μετά το πέρας της διαδικασίας διαστρωμάτωσης, είναι πλέον έτοιμα να εισαχθούν στους κόλπους της οικονομίας με τέτοιο τρόπο που εμφανίζεται ως προϊόν αμιγώς οικονομικών συναλλαγών.

Εικόνα 1. Τα τρία βασικά στάδια του «ξεπλύματος»: Τοποθέτηση, Διαστρωμάτωση και Ενσωμάτωση.

Οι κυριότερες τεχνικές που χρησιμοποιούνται διεθνώς για την νομιμοποίηση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και στις τρεις φάσεις που προαναφέραμε είναι:

- ✘ Ψευδής παρουσίαση ή απόκρυψη της πραγματικής προέλευσης των δικαιούχων και χρησιμοποίηση εταιριών βιτρίνα, διαπραγματικές συναλλαγές και εξαιρέσεις από την υποχρέωση αναφοράς και εξακρίβωσης ταυτότητας.
- ✘ Συνέργεια από το εσωτερικό κάποιου χρηματοπιστωτικού οργανισμού.
- ✘ Διασυνοριακή λαθραία φυσική μεταφορά χρημάτων μέσω πλοίων, αεροπλάνων, απεσταλμένων συσκευασμένα ως εμπορεύματα.

- ✘ Απόκτηση υλικών αντικειμένων (ακίνητα, πολύτιμα κοσμήματα και μέταλλα, πλοία, αυτοκίνητα, αεροπλάνα) ή χρηματοπιστωτικών τίτλων, επιταγών και άλλων τραπεζογραμματίων.
- ✘ Ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων μέσω διαδικτύου.
- ✘ Μετατροπή χρήματος σε άλλες χρηματοοικονομικές μορφές.
- ✘ Πώληση ή εξαγωγή περιουσιακών στοιχείων.
- ✘ Παραποίηση εξαγωγικών και εισαγωγικών εγγράφων.
- ✘ Εταιρίες βιτρίνα.
- ✘ Συνέργεια αλλοδαπής τράπεζας.
- ✘ Απόκτηση περιουσιακών στοιχείων.

3.2. Η διαμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου της Αρχής, σύνθεση και αρμοδιότητες

Η Ελλάδα, λόγω της γεωγραφικής της θέσης αποτελούσε ελκυστικό στόχο για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και κρινόταν σκόπιμο να ληφθούν περαιτέρω πρωτοβουλίες από το τραπεζικό σύστημα της χώρας και να γίνουν μεγαλύτερες προσπάθειες για την πλήρη εφαρμογή των συστάσεων και οδηγιών της FATF.

Έτσι η Ελλάδα προχώρησε στην ψήφιση του νόμου 2145/1993, ο οποίος προσέθεσε στον Ποινικό μας Κώδικα το άρθρο 394Α για τη «Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα». Για να διαπιστωθεί η πρόοδος που είχε κάνει μέχρι εκείνο το σημείο το Ελληνικό κράτος αναφορικά με την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος, διενεργήθηκε επιτόπια «αμοιβαία εξέταση» τον Ιανουάριο του 1994 στην Αθήνα από εμπειρογνώμονες της FATF. Στις 23 Απριλίου 1994 οι εμπειρογνώμονες της FATF κατέληξαν σε συμπεράσματα δυσάρεστα για την ελληνική νομοθεσία και στην έκθεση που παρέδωσαν ανέφεραν εν ολίγοις ότι η χώρα μας παρά τα όποια θετικά βήματα είχε κάνει μέχρι τότε για την καταπολέμηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, δεν είχε θεσπίσει ένα πλήρες πρόγραμμα για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Η δεύτερη αμοιβαία εξέταση της Ελλάδος, θα γινόταν κατά την έναρξη του δεύτερου γύρου, στις αρχές του 1996». Η προσπάθεια λοιπόν που κατέβαλε η Ελλάδα δεν κρίθηκε επαρκής και πέρα από τα παραπάνω ασκήθηκε και προσφυγή σε βάρος της Ελλάδος για πλημμελή ενσωμάτωση της Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ. Υπό την πίεση μιας καταδίκης η Ελλάδα προχώρησε στη λήψη άμεσων μέτρων.

Έτσι η χώρα μας προέβη στην ψήφιση του νόμου 2331/1995 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, στον οποίο ουσιαστικά εντάχθηκε ολόκληρη η οδηγία και καταργήθηκε το άρθρο 394Α από τον Ποινικό μας Κώδικα. Στα πρώτα άρθρα του νόμου παρατίθενται βασικοί ορισμοί εννοιών που χρησιμοποιούνται συχνότατα στις υπόλοιπες ρυθμίσεις του νόμου. Ορίζεται εξαρχής τι περιλαμβάνει ο όρος «εγκληματική δραστηριότητα» και ποια αδικήματα εσωκλείει στην αναφορά του. Επίσης, παρατίθενται ορισμοί για τις έννοιες της περιουσίας, του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος και του χρηματοπιστωτικού οργανισμού, της αρμόδιας αρχής κτλ. Ο συγκεκριμένος νόμος θα μπορούσε να θεωρηθεί μία καλή βάση και αρχή των όσων επακολούθησαν στην ελληνική νομοθεσία, παρουσίαζε όμως αρκετά κενά και διφορούμενες αναφορές του νομοθέτη, οι οποίες αργότερα καλύφθηκαν με την αντικατάσταση του νόμου από τον Ν.3691/2008 για τον οποίο θα αναφερθούμε παρακάτω.

Ο Ν. 3424/2005 συντάχθηκε και ψηφίστηκε με σκοπό την τροποποίηση, συμπλήρωση και αντικατάσταση διατάξεων του Ν.2331/1995 και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος με σκοπό τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες διατάξεις. Ο νέος νόμος περιλαμβάνει σημαντικές αλλαγές. Με το νέο νόμο 3424/2005 προστέθηκαν νέοι παράγοντες που υποχρεούνται να βοηθήσουν τις αρχές στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ένα ακόμη ζήτημα που προέκυψε από τη θέσπιση του νόμου 3424/2005 είναι η Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή με την επωνυμία: «Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες». Εισηχθη στην Ελληνική έννομη τάξη με το άρθρο 7 Ν.3424/2005, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 7 Ν. 2331/1995.

Βάση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου αποτελεί ο Ν.3691/05.08.2008, ο οποίος αναβαθμίζει σημαντικά τους μηχανισμούς πρόληψης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας της χώρας μας και ενσωματώνει τις διατάξεις της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, καθώς και της Οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αποτελεί εφαρμοστικό μέτρο της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ. Ο Ν.3691/2008 είναι ο τρίτος κατά σειρά νόμος που ψηφίζεται στη χώρα μας για την θωράκισή της από το ξέπλυμα χρήματος

και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μετά τον Ν.2331/1995 και τον Ν.3424/2005 που ενσωμάτωσαν στην ελληνική νομοθεσία τις διατάξεις των Οδηγιών 91/308/ΕΟΚ και 2001/97/ΕΚ αντιστοίχως. Αντικείμενο του Ν.3691/05.08.2008, αποτελεί η πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τους κινδύνους που ενέχουν οι ανωτέρω δραστηριότητες.

Βάσει του Ν. 3691/2008 όπως αυτός τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το Ν. 3932/2011, η Επιτροπή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας μετονομάστηκε σε Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης. Η Αρχή αποτελεί την εθνική μονάδα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης συνεισφέροντας στην ασφάλεια και τη σταθερότητα της δημοσιονομικής και οικονομικής πολιτικής.

Αρμοδιότητα/Αποστολή της, σύμφωνα με το Ν.3691/2008, όπως τροποποιήθηκε με το Ν.3932/2011, είναι η συγκέντρωση, ανάλυση, διερεύνηση και επεξεργασία αναφορών υπόπτων συναλλαγών που διαβιβάζονται σ' αυτή από τα υπόχρεα νομικά και φυσικά πρόσωπα καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που περιέρχεται σε γνώση της και σχετίζεται με τα αδικήματα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης.

Η λειτουργία της Αρχής και τα ειδικότερα θέματα καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Οικονομικών, Εξωτερικών και Προστασίας του Πολίτη. Η σύνθεση και οι αρμοδιότητες της καθορίζονται στο άρθρο 7 του κωδικοποιημένου Ν.3691/2008.

Ο Πρόεδρος είναι ανώτατος Εισαγγελικός Λειτουργός εν ενεργεία (Αντεισαγγελέας Αρείου Πάγου) και επιλέγεται μαζί με τον αναπληρωτή του με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου του Αρείου Πάγου.[Α]

Η Αρχή αναδιαρθρώθηκε σε τρεις (3) επιμέρους Μονάδες ως εξής:

- **Α' Μονάδα** Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών η οποία συγκροτείται από τον Πρόεδρο και επτά (7) μέλη της αρχής.
- **Β' Μονάδα** Οικονομικών Κυρώσεων κατά Υπόπτων Τρομοκρατίας η οποία συγκροτείται από τον Πρόεδρο και δύο (2) μέλη της αρχής.
- **Γ' Μονάδα** Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης η οποία συγκροτείται από τον Πρόεδρο και δύο μέλη της αρχής. (στη Μονάδα Γ' υποβάλλεται η Δήλωση Περιουσιακής Κατάστασης των υπόχρεων, σύμφωνα με τους ανωτέρω νόμους, οντοτήτων)

3.3. Αρμόδιες Αρχές

Ως βασικοί δίαυλοι για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, χρησιμοποιούνται συνήθως τα πιστωτικά ιδρύματα, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις και οι επιχειρήσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών.

Εκτιμώντας ότι όταν οι διαμεσολαβούντες χρηματοπιστωτικοί φορείς, και ειδικότερα τα πιστωτικά ιδρύματα, χρησιμοποιούνται ως δίαυλοι για τη νομιμοποίηση του προϊόντος εγκληματικών δραστηριοτήτων η φερεγγυότητα και η σταθερότητα του ενεχόμενου φορέα, αλλά και η αξιοπιστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του, μπορούν να κλονιστούν σοβαρά, με αποτέλεσμα την απώλεια της εμπιστοσύνης του κοινού σε αυτό, οι αρμόδιες εποπτικές αρχές των πιστωτικών ιδρυμάτων άρχισαν, σε συνεργασία με τις Εθνικές Κυβερνήσεις και την Αρχή για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες ρυθμιστικής παρέμβασης.

Ως αρμόδιες αρχές νοούνται οι δημόσιες αρχές οι οποίες εποπτεύουν, για την εφαρμογή των διατάξεων του Ν.3691/2008 , τα υπόχρεα πρόσωπα.

Αρμόδιες αρχές είναι:

➤ Η Τράπεζα της Ελλάδος για:

- τα πιστωτικά ιδρύματα,
- τις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης,
- τις εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων,
- τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος,
- τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων,

- τις εταιρείες παροχής πιστώσεων,
- τις επιχειρήσεις της περίπτωσης ιστ' της παρ. 3 του άρθρου 4 του Ν.3691/2008,
- τις ταχυδρομικές εταιρείες, στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων. Η Τράπεζα της Ελλάδος, στα πλαίσια της εποπτείας της επί των εταιρειών αυτών, συνεργάζεται με το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών και με την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων,
- τις ασφαλιστικές εταιρείες,
- τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές.

Λ Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για:

- τις ανώνυμες εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου,
- τις ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων,
- τις ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων σε ακίνητη περιουσία,
- τις ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών,
- τις ανώνυμες εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών,
- τις ανώνυμες εταιρείες επενδυτικής διαμεσολάβησης.

Λ Η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων για:

- τους ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές
- τις εταιρείες ορκωτών ελεγκτών λογιστών.

Λ Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων) για:

- τις εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών,
- τις εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου,
- τους φορολογικούς ή φοροτεχνικούς συμβούλους και τις εταιρείες παροχής φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών,
- τους λογιστές που δεν συνδέονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας και τους ιδιώτες ελεγκτές,

- τους κτηματομεσίτες και τις κτηματομεσιτικές εταιρείες, τους οίκους δημοπρασίας,
- τους εμπόρους αγαθών μεγάλης αξίας,
- τους εκπλειστηριαστές,
- τους ενεχυροδανειστές.

➤ Η Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Τυχερών Παιχνιδιών του Ν. 3229/2004 (ΦΕΚ 38 Α') για:

- τις επιχειρήσεις καζίνο,
- τα καζίνο επί πλοίων με ελληνική σημαία,
- τις επιχειρήσεις, τους οργανισμούς και τους άλλους φορείς που διοργανώνουν ή και διεξάγουν τυχερά παιχνίδια,
- τα πρακτορεία.

➤ Το Υπουργείο Δικαιοσύνης για:

- τους συμβολαιογράφους
- τους δικηγόρους.

➤ Το Υπουργείο Ανάπτυξης για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρείες και εμπιστεύματα (trusts), όπως αναφέρονται στην περίπτωση ιδ' της παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν.3691/2008.

Για τα εγκατεστημένα στην Ελλάδα υποκαταστήματα χρηματοπιστωτικών οργανισμών, οι οποίοι έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή, αρμόδια αρχή είναι η κατά περίπτωση αρμόδια αρχή των ελληνικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών οι οποίοι ασκούν αντίστοιχες δραστηριότητες με τους αλλοδαπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που εγκαθιστούν υποκαταστήματα στην Ελλάδα.**[I]**

3.4. Υπόχρεα προς αναφορά πρόσωπα

Ως υπόχρεα πρόσωπα τα οποία υπόκεινται στις υποχρεώσεις του Ν.3691/2008 νοούνται τα εξής φυσικά και νομικά πρόσωπα:

- Λ Τα πιστωτικά ιδρύματα.
- Λ Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.
- Λ Οι εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών.
- Λ Οι εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου.
- Λ Οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές, οι εταιρείες ορκωτών ελεγκτών-λογιστών, οι λογιστές που δεν συνδέονται με σχέση εξηρημένης εργασίας και οι ιδιώτες ελεγκτές.
- Λ Οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι εταιρείες φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών.
- Λ Οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες.
- Λ Οι επιχειρήσεις καζίνο και τα καζίνο επί πλοίων με ελληνική σημαία, καθώς και οι επιχειρήσεις, οργανισμοί και άλλοι φορείς του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα που διοργανώνουν ή και διεξάγουν τυχερά παιχνίδια και πρακτορεία που σχετίζονται με τις δραστηριότητες αυτές.
- Λ Οι οίκοι δημοπρασίας.
- Λ Οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας, όταν η σχετική συναλλαγή γίνεται σε μετρητά και η αξία της ανέρχεται τουλάχιστον σε δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ, ανεξάρτητα αν αυτή διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης ορίζονται τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των εμπόρων αγαθών μεγάλης αξίας που υπάγονται στην κατηγορία αυτή.
- Λ Οι εκπλειστηριαστές.
- Λ Οι ενεχυροδανειστές.
- Λ Οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι, όταν συμμετέχουν, είτε ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους στο πλαίσιο χρηματοπιστωτικών συναλλαγών ή συναλλαγών επί ακινήτων είτε βοηθώντας στο σχεδιασμό ή στην υλοποίηση συναλλαγών για τους πελάτες τους σχετικά με:
  - Την αγορά ή πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων,
  - τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των πελατών τους,
  - το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών, λογαριασμών ταμειυτηρίου ή λογαριασμών τίτλων,

- την οργάνωση των αναγκαίων εισφορών για τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών,
- τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών, εμπιστευμάτων (trusts) ή ανάλογων νομικών σχημάτων.

Η παροχή νομικών συμβουλών εξακολουθεί να υπόκειται στην τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου, εκτός εάν ο ίδιος ο δικηγόρος ή ο συμβολαιογράφος συμμετέχει σε δραστηριότητες νομιμοποίησης παράνομων εσόδων ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ή εάν οι νομικές συμβουλές του παρέχονται με σκοπό τη διάπραξη αυτών των αδικημάτων ή εν γνώσει του γεγονότος ότι ο πελάτης του ζητεί νομικές συμβουλές προκειμένου να διαπράξει τα ως άνω αδικήματα.

☛ Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρείες και εμπιστεύματα (trusts), εξαιρουμένων των προσώπων που αναφέρονται στα στοιχεία στ' και ιγ' ανωτέρω, τα οποία παρέχουν κατά επιχειρηματική δραστηριότητα οποιαδήποτε από τις ακόλουθες υπηρεσίες σε τρίτα μέρη:

- συστήνουν εταιρείες ή άλλα νομικά πρόσωπα,
- ασκούν ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ασκήσει καθήκοντα διευθυντή ή διαχειριστή εταιρείας ή εταίρου εταιρείας ή παρόμοιας θέσης, σε άλλα νομικά πρόσωπα ή σχήματα,
- παρέχουν καταστατική έδρα, επιχειρηματική διεύθυνση, ταχυδρομική ή διοικητική διεύθυνση και οποιεσδήποτε άλλες σχετικές υπηρεσίες για εταιρεία ή κάθε άλλο νομικό πρόσωπο ή σχήμα,
- ενεργούν ή μεριμνούν ώστε να λειτουργούν άλλα πρόσωπα ως εμπιστευματοδόχοι ρητού εμπιστεύματος (express trust) ή ανάλογου νομικού σχήματος,
- ενεργούν ως πληρεξούσιοι μετόχων εταιρείας, εφόσον η εταιρεία αυτή δεν είναι εισηγμένη υπό την έννοια του στοιχείου α' της παρ. 2 του άρθρου 17 του Ν.3691/2008 και δεν υπόκειται σε απαιτήσεις γνωστοποίησης και πληροφόρησης κατά την κοινοτική νομοθεσία ή σύμφωνα με ανάλογα διεθνή πρότυπα ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ενεργεί με ίδιο τρόπο. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις σύστασης, χορήγησης άδειας λειτουργίας,

εγγραφής σε ειδικό μητρώο και άσκησης των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στο παρόν στοιχείο από φυσικά ή νομικά πρόσωπα

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης δύναται να ορίζονται και άλλες κατηγορίες υπόχρεων προσώπων και οι αντίστοιχες αρμόδιες αρχές με την έννοια του άρθρου 6 του παρόντος.[1]

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΜΑΥΡΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

4.1. Συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων

Το πρόβλημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος στην εποχή μας λαμβάνει όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις και οι επιπτώσεις του στην επίσημη οικονομία διευρύνεται. Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές, η μείωση χρήσης ρευστού χρήματος, οι οικονομικές ενώσεις και η παγκοσμιοποίηση δημιουργούν ένα πεδίο όπου το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος επεκτείνεται.

Η ανταλλαγή πληροφοριών, ο έλεγχος, η τήρηση βασικών αρχείων, η συνεργασία του κράτους με τον ιδιωτικό τομέα για τον εντοπισμό παράνομων ενεργειών, καθώς και η τάση της διαχείρισης των πληροφοριών, δημιουργούν πολλές φορές προβλήματα που άπτονται της προστασίας των ατομικών ελευθεριών της ιδιωτικότητας και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Βάσει του Ν. 3691/2008 όπως τροποποιήθηκε με το Ν.3932/2011, σχετικά με τις εξουσίες της Αρχής, οι υπάλληλοι των μονάδων της Αρχής έχουν πρόσβαση σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής ή οργανισμού που τηρεί και επεξεργάζεται δεδομένα, συμπεριλαμβανομένου και του συστήματος "Τειρεσίας". [1]

Ακόμα, παρέχεται στην Αρχή, στο πλαίσιο των ελέγχων και των ερευνών που ενεργεί, κάθε είδους στοιχεία από φυσικά πρόσωπα, δικαστικές, προανακριτικές ή ανακριτικές αρχές, δημόσιες υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου και οργανισμούς οποιασδήποτε μορφής. Όπως αναφέρεται ρητά, έναντι των μονάδων της Αρχής δεν ισχύει, κατά τη διάρκεια των ελέγχων και ερευνών τους, οποιοδήποτε τραπεζικό, χρηματιστηριακό, φορολογικό ή επαγγελματικό απόρρητο.

Η Αρχή δύναται να ανταλλάσει πληροφορίες, εμπιστευτικής φύσεως, με αρμόδιες εισαγγελικές αρχές ή άλλες αρχές με ερευνητικές ή ελεγκτικές αρμοδιότητες, καθώς επίσης και με φορείς διεθνούς

συνεργασίας και με αντίστοιχες αλλοδαπές αρχές. Ως πληροφορίες εμπιστευτικής φύσης, νοούνται εκείνες που αφορούν στην επιχειρηματική, επαγγελματική ή εμπορική συμπεριφορά νομικών ή φυσικών προσώπων ή οντοτήτων, τα στοιχεία των συναλλαγών και δραστηριοτήτων τους, τα φορολογικά στοιχεία τους και πληροφορίες σχετιζόμενες με ποινικά αδικήματα και φορολογικές, τελωνειακές ή άλλες διοικητικές παραβάσεις.

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, ο Πρόεδρος, τα Μέλη και οι υπάλληλοι της Αρχής Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες, συλλέγουν και επεξεργάζονται πλήθος πληροφοριών, που εμπεριέχουν απλά και ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, με σκοπό την αντιμετώπιση του φαινομένου και την αποτελεσματική δίωξή του, ακλουθώντας τα εξής: σύμφωνα με το προηγούμενο καθεστώς τόσο για τις δικαστικές όσο και γενικότερα για τις διωκτικές αρχές, που προέβαιναν σε οποιαδήποτε πράξη επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, απαιτούνταν λήψη άδειας της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Ωστόσο με την ψήφιση του Ν. 3090/2002 και το άρθρο 7^Α, όταν η επεξεργασία γίνεται από δικαστικές αρχές ή υπηρεσίες στο πλαίσιο απονομής δικαιοσύνης ή για την εξυπηρέτηση των αναγκών της λειτουργίας της, δεν απαιτείται η προηγούμενη άδεια της Αρχής.

Από όλα τα ανωτέρω γίνεται αντιληπτό ότι η Αρχή Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες, συλλέγει και επεξεργάζεται πλήθος προσωπικών δεδομένων και για τον λόγο αυτό πρέπει να λειτουργεί με αυξημένη ανάγκη θεσμικής προστασίας. Ως εκ τούτου, ο Πρόεδρος και τα Μέλη καταρτίζουν Πρακτικό Ασφαλών Διαδικασιών που διασφαλίζει την εμπιστευτικότητα των στοιχείων που τηρούνται στην Επιτροπή, τον αποκλεισμό πρόσβασης στο έντυπο και ηλεκτρονικό αρχείο της μη αρμόδιων προσώπων και τη νομική υποχρέωση των χειριστών για την τήρηση της εμπιστευτικότητας και της εχεμύθειας. Για το σκοπό αυτό, η διεξαγωγή επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, διεξάγεται από πρόσωπα που τελούν υπό τον έλεγχο του υπευθύνου επεξεργασίας του αρμοδίου τμήματος μηχανογράφησης της Αρχής και σύμφωνα με τις ρυθμίσεις σχετικά με το βαθμό ασφαλείας των δεδομένων, των υπολογιστών και των επικοινωνιακών δομών. [VIII]

Στη συνέχεια παρατίθενται αναλυτικά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που επεξεργάζεται η Αρχή Νομιμοποίησης Εσόδων ανά Μονάδα, από Παράνομες Δραστηριότητες, μέσω διαφόρων φορέων, σχετικά με την ανάλυση, διερεύνηση και επεξεργασία αναφορών υπόπτων

συναλλαγών που σχετίζονται με το αδίκημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

4.1.1. Α' Μονάδα - Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Το προσωπικό της Μονάδας συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις αναφορές υπόπτων ή ασυνήθων συναλλαγών που υποβάλλουν στην Αρχή τα υπόχρεα πρόσωπα, καθώς και τις πληροφορίες που διαβιβάζονται στην Αρχή από άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Η Μονάδα συμμετέχει σε διεθνείς φορείς ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ αντίστοιχων με αυτήν αρχών. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που επεξεργάζεται η Α' Μονάδα της Αρχής είναι:

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΕΛΑΤΗ/ΩΝ

Για Φυσικά Πρόσωπα

Επώνυμο
Όνομα
Πατρώνυμο
Μητρώνυμο
Ημερομηνία γεννήσεως
Υπηκοότητα
Είδος και αριθμός πιστοποιητικού ταυτοποίησης (ΑΔΤ, Αριθ. Διαβατηρίου)
ΑΦΜ και ΔΟΥ
Επαγγελματική δραστηριότητα
Διεύθυνση
Τηλέφωνο

Πίνακας 2. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα φυσικού προσώπου.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

A/A	ΑΡΙΘΜΟΣ / ΕΙΔΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΗΝ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΝΟΙΓΜΑΤΟΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΚΙΝΗΣΗΣ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ / ΣΥΝΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ
1.					

Πίνακας 3. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε κίνηση χρηματοοικονομικού φορέα.

Αρ. Λογαριασμού / IBAN :

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΜΕΤΡΗΤΩΝ

ΗΜ/ΝΙΑ	ΠΟΣΟ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΚΑΤΑΘΕΤΗ	ΑΔΤ ή Αρ. ΔΙΑΒΑΤ. ΚΑΤΑΘΕΤΗ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΑΘΕΤΗ	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΜΕΤΡΗΤΩΝ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ

Πίνακας 4. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε κατάθεση τραπεζικού φορέα.

Αρ. Λογαριασμού / IBAN :

ΑΝΑΛΗΨΕΙΣ ΜΕΤΡΗΤΩΝ

ΗΜ/ΝΙΑ	ΠΟΣΟ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΟΥ	ΑΔΤ ή Αρ. ΔΙΑΒΑΤ. ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΟΥ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ

Πίνακας 5. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε ανάληψη χρηματοοικονομικού φορέα.

Αρ. Λογαριασμού / IBAN :

ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΑ / ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΑ ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

ΗΜ/ΝΙΑ	ΠΟΣΟ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ / ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΝΤΟΛΕΑ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΝΤΟΛΕΑ (Κανονισμός 1781/2006)	ΕΝΤΟΛΙΔΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	ΧΩΡΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΕΜΒΑΣΜΑΤΟΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ

Πίνακας 6. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε εισερχόμενα-εξερχόμενα εμβάσματα τραπεζικού φορέα.

Αρ. Λογαριασμού / IBAN :

ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΕΠΙΤΑΓΩΝ

ΗΜ/ΝΙΑ	ΠΟΣΟ	ΤΡΑΠΕΖΑ		ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΕΚΔΟΤΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ & Α.Δ.Τ. ή ΑΡ. ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟΥ ΚΟΜΙΣΤΗ
		ΑΡΙΘΜΟΣ / ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ / ΤΡΑΠΕΖΑ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ (			

Πίνακας 7. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε διακίνηση επιταγών τραπεζικού φορέα.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ	ΤΟΠΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ	ΗΜΕΡΟ ΜΗΝΙΑ	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΣΟ (τραπεζογραμμάτια, ταξιδιωτικές επιταγές, άλλο)	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΣΑ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ		ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ	
				ΑΠΟ	ΠΡΟΣ		ΕΚΔΟΤΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ

Πίνακας 8. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε κίνηση ανταλλαγής συναλλάγματος χρηματοοικονομικού φορέα.

4.1.2. Β' Μονάδα - Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Το προσωπικό της Μονάδας συγκεντρώνει και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται στην Αρχή από τις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές ή περιέρχονται σε αυτήν με οποιονδήποτε άλλον τρόπο και αφορούν στην τέλεση πράξης από αυτές που περιγράφονται στο άρθρο 187Α του Ποινικού Κώδικα. Ομοίως, διερευνά και αξιολογεί κάθε τέτοια πληροφορία που διαβιβάζεται στην Αρχή από φορείς της αλλοδαπής, με τους οποίους και συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής. Η Μονάδα συντάσσει και τηρεί κατάλογο που περιλαμβάνει τα ονόματα των προσδιοριζόμενων ως σχετιζόμενων με την τρομοκρατία. [I]

4.1.3. Γ' Μονάδα - Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Η Μονάδα δέχεται τις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης όλων των προσώπων που υποχρεούνται στην υποβολή τέτοιας δήλωσης. Επιπλέον, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται ή περιέρχονται στην Αρχή σχετικά με τη μη υποβολή ή με ανακρίβειες των δηλώσεων αυτών, προβαίνοντας σε δειγματοληπτικό, κατά την κρίση της έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης των υπόχρεων προσώπων. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που επεξεργάζεται η Γ' Μονάδα της Αρχής είναι:

ΚΑΤΑΘΕΣΗ.....

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΣ.....

Αριθμ. Πρωτοκόλλου.....

Αριθμ. Μητρώου.....

Ημερομηνία..... 20 .....

ΔΗΛΩΣΗ
περιουσιακής κατάστασης έτους 20 ...
κατά το άρθρο 2 του Ν. 3213 / 2003
(ΦΕΚ 309/Α/31-12-2003)

Παραλήπτης της δήλωσης: Γ' Μονάδα της Αρχής του αρ. 7 του ν. 3691/2008 (ΦΕΚ 166/Α'), όπως αντικαταστάθηκε με τις διατάξεις του ν. 3932/2011 (ΦΕΚ 49/Α')

1. Στοιχεία του υπόχρεου

ΑΦΜ..... Αρμόδια ΔΟΥ.....

Επώνυμο..... κύριο όνομα..... όνομα πατέρα.....

ιδιότητα με την οποία υποβάλλεται η δήλωση.....

επάγγελμα..... διεύθυνση επαγγέλματος..... τηλ.....

Διεύθυνση κατοικίας..... τηλ.....

Χρόνος ανάληψης καθκόντων για πρώτη φορά.....

2. Στοιχεία του ή της συζύγου

ΑΦΜ..... Αρμόδια ΔΟΥ.....

Επώνυμο..... κύριο όνομα..... όνομα πατέρα.....

ιδιότητα με την οποία υποβάλλεται η δήλωση.....

επάγγελμα..... διεύθυνση επαγγέλματος..... τηλ.....

3. Στοιχεία των ανήλικων παιδιών

3.1 Επώνυμο..... κύριο όνομα..... έτος γεννήσεως.....

3.2 Επώνυμο..... κύριο όνομα..... έτος γεννήσεως.....

3.3 Επώνυμο..... κύριο όνομα..... έτος γεννήσεως.....

3.4 Επώνυμο..... κύριο όνομα..... έτος γεννήσεως.....

3.5 Επώνυμο..... κύριο όνομα..... έτος γεννήσεως.....

3.6 Επώνυμο..... κύριο όνομα..... έτος γεννήσεως.....

4. Στοιχεία των κατά το άρθρο 13 εδ. β' Π.Κ. οικείων (συγγενείς εξ' αίματος και εξ' αγχιστείας σε ευθεία γραμμή, θετά γονείς, θετά τέκνα, μεμνηστευμένοι, αδελφοί και σύζυγοι αυτών καθώς και μηπτηρές αδελφών)

4.1 Επώνυμο..... κύριο όνομα.....

4.2 Επώνυμο..... κύριο όνομα.....

4.3 Επώνυμο..... κύριο όνομα.....

4.4 Επώνυμο..... κύριο όνομα.....

Εικόνα 51. Δήλωση περιουσιακής κατάστασης.

A. Κατάσταση που περιέχει λεπτομερώς τα υφιστάμενα κατά το χρόνο υποβολής περιουσιακά στοιχεία.

A1. Περιουσιακά στοιχεία ελεγχόμενου.

A1.1α Έσοδα από κάθε πηγή κατά τα τρία (3) προηγούμενα οικονομικά έτη

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΧΡΕΟΥ	ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΠΗΓΗ (ΣΕ €)		
		ΕΤΟΣ 200	ΕΤΟΣ 200	ΕΤΟΣ 200
	1	2	2	2

Εικόνα 52. Κατάσταση εσόδων τριών τελευταίων ετών υπόχρεου.

A1.2 Ακίνητα καθώς και εμπράγματα δικαιώματα σε αυτά.

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΧΡΕΟΥ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ Η ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΝΟΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΕΙΔΟΣ ΑΚΙΝΗΤΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ ΕΛΑΦΟΥΣ ΣΕ m ²	ΕΚΤΑΣΗ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ ΣΕ m ²	ΕΤΟΣ ΚΤΗΣΗΣ	ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ	% ΔΙΚΑΙΩΜΑ	ΤΡΟΠΟΣ ΚΤΗΣΗΣ	ΚΑΤΑΒΛΗΘΕΝΤΗ ΕΞΕΠΡΑΧΘΕΝ ΤΙΜΗΜΑ (ΣΕ€)	ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Εικόνα 53. Δήλωση ακινήτων.

A1.3 Μετοχές ημεδαπών και αλλοδαπών εταιριών, ομόλογα, και κάθε είδους ομολογίες, αμοιβαία κεφάλαια, παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα.

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΧΡΕΟΥ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ Η ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΕΙΔΟΣ ΧΡΕΟΓΡΑΦΟΥ	ΤΙΤΛΟΣ ΧΡΕΟΓΡΑΦΟΥ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΡΟΠΟΣ ΚΤΗΣΗΣ	ΑΞΙΑ ΚΤΗΣΗΣ Η ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ (ΣΕ €)	
							ΑΞΙΑ ΚΤΗΣΗΣ	ΑΞΙΑ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ
	1	2	3	4	5	6	7α	7β

Εικόνα 54. Δήλωση ομολόγων, μετοχών, αμοιβαίων κεφαλαίων και παραγώγων.

A1.4 Καταθέσεις σε Τράπεζες, ταμειυτήρια και άλλα ημεδαπά ή αλλοδαπά πιστωτικά ιδρύματα.

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΧΡΕΟΥ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ	ΠΟΣΟ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ	ΝΟΜΙΣΜΑ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ
	1	2	3	4	5	6

Εικόνα 55. Δήλωση τραπεζικών καταθέσεων.

A1.5 Πλωτά και εναέρια μεταφορικά μέσα, καθώς και τα κάθε χρήσης οχήματα.

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΧΡΕΟΥ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ Η ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΕΙΔΟΣ ΟΧΗΜΑΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΗΟΛΟΠΟΥ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΚΥΒΙΣΜΟΣ	ΛΙΜΕΝΑΣ ΝΗΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	ΕΤΟΣ ΚΤΗΣΗΣ	ΤΡΟΠΟΣ ΚΤΗΣΗΣ	ΚΑΤΑΒΛΗΘΕΝ Η ΕΞΕΠΡΑΧΘΕΝ ΤΙΜΗΜΑ	ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Εικόνα 56. Δήλωση παντός τύπου οχημάτων.

4.2. Δίκτυα υπολογιστών της Αρχής - διερεύνηση σε βάσεις δεδομένων και ηλεκτρονικά αρχεία

Το οργανωτικό σχήμα της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης, περιλαμβάνει μεταξύ των άλλων και το τμήμα μηχανογραφικής υποστήριξης. Το τμήμα είναι αρμόδιο για την μηχανογραφική υποστήριξη της Αρχής και μεταξύ των άλλων αρμοδιοτήτων του είναι, η για τον σχεδιασμό ανάπτυξη και συντήρηση μηχανογραφικών εφαρμογών, η αρχειοθέτηση και τήρηση αρχείων προγραμμάτων καθώς και η οργάνωση τράπεζας πληροφοριών (βάση δεδομένων). [II]

Στους χώρους της Αρχής λειτουργεί ένα πλήθος δικτύων που είναι απαραίτητα για το έργο της Αρχής (από τα παρακάτω δίκτυα το Egmont Secure Web και FIU Net θα εξεταστούν αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο).

Τα δίκτυα αυτά είναι:

↗ Εσωτερικό Δίκτυο Αρχής

Το δίκτυο αυτό αποτελεί την κύρια δικτυακή υποδομή της Αρχής. Όλοι οι εξυπηρετητές και σταθμοί εργασίας, πλην αυτών που είναι συνδεδεμένοι στο TAXIS, είναι συνδεδεμένοι μεταξύ τους και αξιοποιούν διευκολύνσεις του δικτύου ΣΥΖΕΥΞΙΣ.

↗ TAXIS

Στους χώρους της Αρχής υπάρχουν σταθμοί εργασίας που είναι συνδεδεμένοι αποκλειστικά στο δίκτυο του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Φορολογίας (TAXIS) του Υπουργείου Οικονομικών. Οι σταθμοί εργασίας χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από κατάλληλα εξουσιοδοτημένους Εφοριακούς υπαλλήλους που είναι αποσπασμένοι στην Αρχή.

↗ EGMONT SECURE WEB

Το Egmont Secure Web είναι ένα ασφαλές σύστημα της ομάδας Egmont το οποίο επιτρέπει στα μέλη να επικοινωνούν μεταξύ τους με ασφαλές ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στο Internet, για την ανταλλαγή και αξιολόγηση πληροφοριών.

Υπάρχουν σταθμοί εργασίας συνδεδεμένοι στο δίκτυο EGMONT μέσω του ΣΥΖΕΥΞΙΣ (Secure web client). Η ομάδα Egmont είναι ένας οργανισμός

που αποτελείται από μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών που επιδιώκουν να διερευνήσουν τρόπους συνεργασίας μεταξύ τους.

TEIPEΣΙΑΣ

Στους χώρους της Αρχής σταθμοί εργασίας είναι συνδεδεμένοι στο δίκτυο της TEIPEΣΙΑΣ ΑΕ μέσω Leased Line (HellasCom). Η Τειρεσίας ΑΕ είναι μια διατραπεζική εταιρία, η οποία εξειδικεύεται στη συγκέντρωση και διάθεση πληροφοριών που αναφέρονται στην οικονομική συμπεριφορά επιχειρήσεων και ιδιωτών.

FIU Net

Το FIU.NET είναι ένα ασφαλές αποκεντρωμένο δίκτυο ηλεκτρονικών υπολογιστών των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (FIU) εντός της ΕΕ για την ανταλλαγή δεδομένων. Υπάρχει ένας σταθμός εργασίας συνδεδεμένος στο δίκτυο FIU Net μέσω VPN. Η σύνδεση υλοποιείται από το δίκτυο TESTA μέσω του ΣΥΖΕΥΞΙΣ.

POLICE-ON-LINE

Στους χώρους της Αρχής υπάρχουν σταθμοί εργασίας που είναι συνδεδεμένοι αποκλειστικά στο δίκτυο Police-on-Line του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Οι σταθμοί εργασίας χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από κατάλληλα εξουσιοδοτημένους αστυνομικούς υπαλλήλους που είναι αποσπασμένοι στην Αρχή.

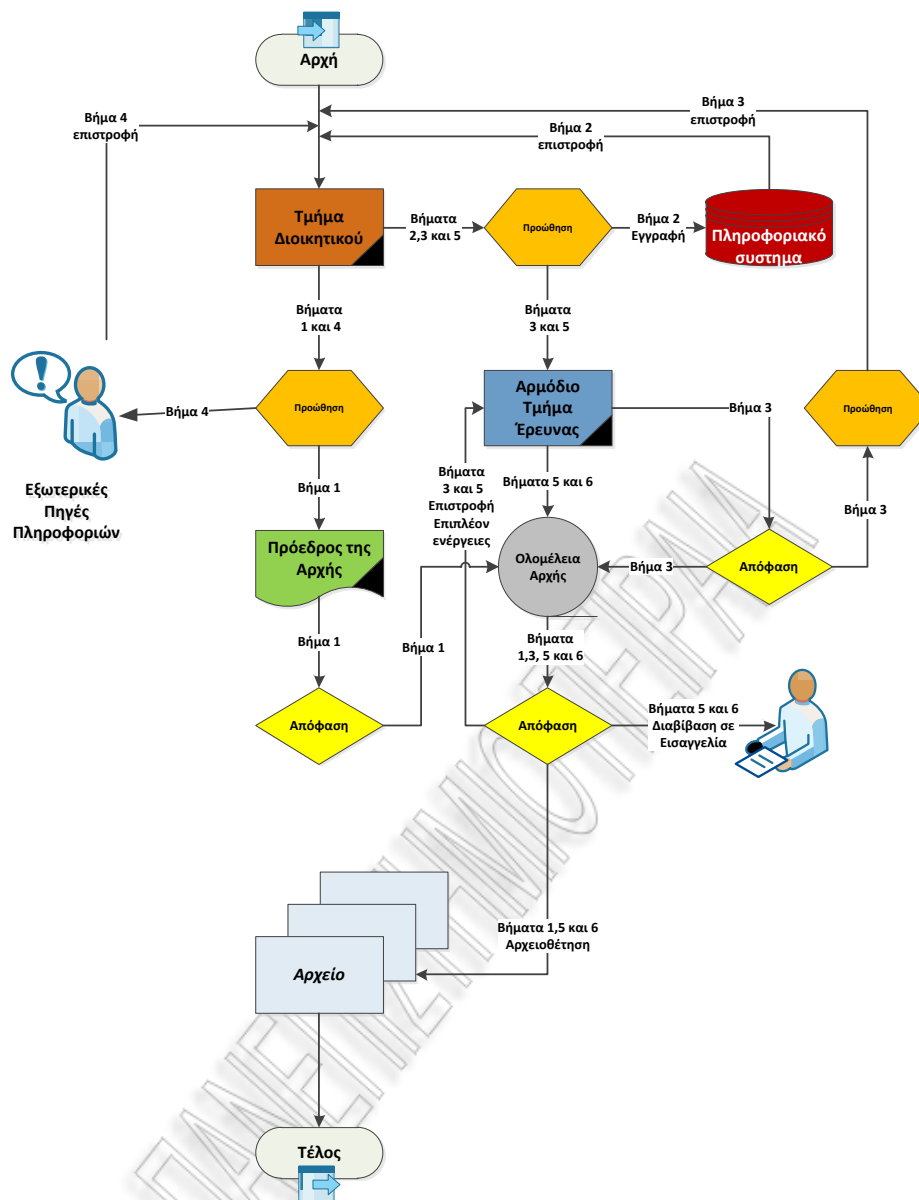
Όπως προαναφέρθηκε βασικό αντικείμενο της Αρχής είναι η παραλαβή αναφορών ύποπτων ή ασύνηθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων και η διερεύνηση και ανάλυση αυτών με στόχο την λήψη απόφασης σχετικά με τις επόμενες ενέργειες (διαβίβαση σε Εισαγγελία, αρχειοθέτηση, επιπλέον ενέργειες, κτλ).

Κατά τη διαδικασία της διερεύνησης λαμβάνονται υπόψη κριτήρια που καθορίζονται από τον Πρόεδρο και τα μέλη, με βάση τη διεθνή εμπειρία αντίστοιχων προς την Αρχή αλλοδαπών αρχών καθώς και τη σχετική εμπειρία των Υπηρεσιών δίωξης των οικονομικών εγκλημάτων των αρμόδιων Υπουργείων.

Ο βασική ροή εργασιών είναι η εξής:

- ✘ Παραλαβή Αναφοράς Υποπτης Συναλλαγής από το Τμήμα Διοικητικού.
- ✘ Προώθηση στον Πρόεδρο για αξιολόγηση της αναφοράς
- ✘ Επιστροφή στο Τμήμα Διοικητικού για δημιουργία υπόθεσης ή για αρχειοθέτηση μετά από εισήγηση και σύμφωνη γνώμη της ολομέλειας της Αρχής και απόφασης του Προέδρου.
- ✘ Καταχώρηση των στοιχείων της υπόθεσης στα πληροφοριακά συστήματα της Αρχής.
- ✘ Προώθηση από το Τμήμα Διοικητικού στα στελέχη της Αρχής που θα ενεργήσουν για την υπόθεση.
- ✘ Ενέργειες των στελεχών για τη συγκέντρωση στοιχείων για την υπόθεση από εσωτερικές πηγές δεδομένων και από εξωτερικές πηγές πληροφοριών. Σύνταξη εγγράφου προς εξωτερική υπηρεσία και διαβίβαση στο Τμήμα Διοικητικού για αποστολή, συνεργασία με άλλα τμήματα ή όποιες άλλες ενέργειες αποφασιστεί να γίνουν.
- ✘ Αποστολή εγγράφων προς εξωτερικές υπηρεσίες από το Τμήμα Διοικητικού, λήψη απαντήσεων για την υπόθεση και προώθηση στα αρμόδια στελέχη.
- ✘ Όταν η υπόθεση έχει ολοκληρωθεί ως προς το μέρος της ανάλυσης εισάγεται σε συνεδρίαση της ολομέλειας για συζήτηση και απόφαση.
- ✘ Στην ολομέλεια της Αρχής το αποτέλεσμα της συζήτησης για μια υπόθεση μπορεί να είναι ένα από:
  - Αρχειοθέτηση – δεν προκύπτει αποτέλεσμα
  - Διαβίβαση σε Εισαγγελία για ενέργειες
  - Επιστροφή στο αρμόδιο στέλεχος για επιπλέον ενέργειες
- ✘ Καταχώρηση των πρακτικών της συνεδρίασης στο πληροφοριακό σύστημα από το Τμήμα Διοικητικού και ανάλογα με το αποτέλεσμα, κλείσιμο της υπόθεσης και ενημέρωση της αρμόδιας Εισαγγελίας ή ότι άλλο έχει αποφασιστεί στη συνεδρίαση για την υπόθεση.

Εικόνα 57. Βασική ροή εργασιών της Αρχής.

4.3. Εσωτερικό Δίκτυο της Αρχής - εφαρμογές

Οι εφαρμογές λογισμικού που είναι σε παραγωγική λειτουργία και εξυπηρετούν τις ανάγκες της Αρχής είναι, η εφαρμογή διαχείρισης υποθέσεων της Αρχής, εφαρμογή ροής εργασιών μεταξύ των τμημάτων διοικητικού και ανάλυσης, εφαρμογή δημιουργίας και επεξεργασίας ηλεκτρονικών αναφορών υπόπτων συναλλαγών και η εφαρμογή του web site της Αρχής.

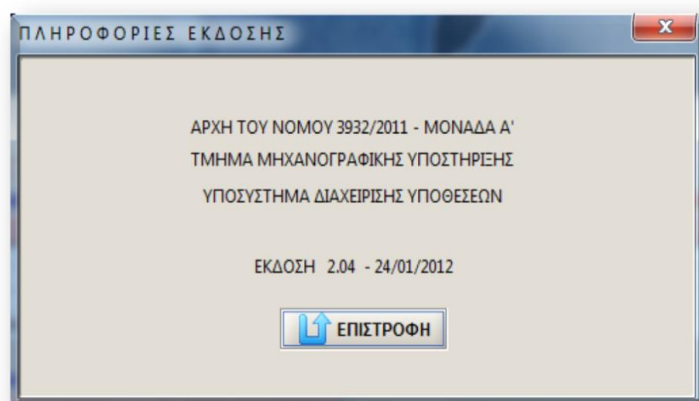
Εφαρμογή Διαχείρισης Υποθέσεων της Αρχής

Η εφαρμογή διαχείρισης υποθέσεων είναι λογισμικό τύπου fat client υλοποιημένο σε Java (Swing - JDBC) και περιλαμβάνει λογισμικό που ενοποιεί τις παρακάτω λειτουργίες σε ένα ενιαίο σύστημα:

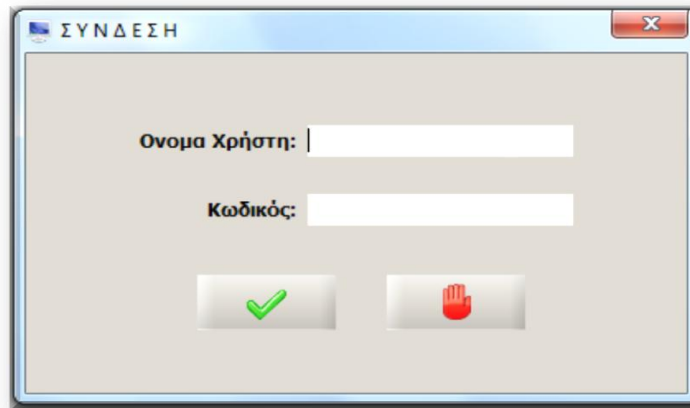
- Πρωτόκολλο Εγγράφων (Εισερχομένων - Εξερχομένων) στο Τμήμα Διοικητικού.
- Ροή Εργασιών μεταξύ όλων των Τμημάτων της Αρχής.
- Διαχείριση Στοιχείων Υποθέσεων.
- Διαχείριση Στοιχείων Αναφερομένων Προσώπων (Μητρώο Υπόπτων).
- Διαχείριση Στοιχείων Υπόχρεων Οντοτήτων (Μητρώο Υπόχρεων).
- Διαχείριση Συνεδριάσεων.

Αποτελεί την βασική μηχανογραφική εφαρμογή της Αρχής. Παρέχει οθόνες για την ανάκτηση, καταχώρηση και ενημέρωση όλων των διαθέσιμων δεδομένων καθώς και εκτυπώσεις αναφορών. Έχει τη δυνατότητα να παρουσιάζει στους κατάλληλα εξουσιοδοτημένους χρήστες τα αποθηκευμένα δεδομένα και έγγραφα που αφορούν τις υποθέσεις της Αρχής ανάλογα με το Τμήμα και το αντικείμενο ενασχόλησής τους.

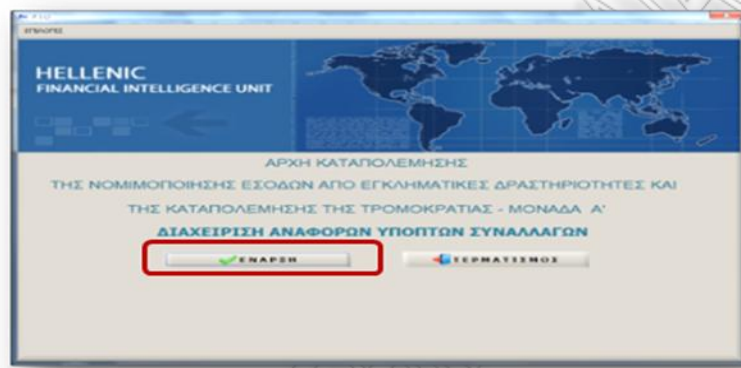
Εμπεριέχει στοιχεία ροής εργασίας μεταξύ των τμημάτων (ανάθεση υπόθεσης, ανάθεση εργασιών για υπόθεση, ολοκλήρωση εργασιών, κλπ). Αναφορικά με την δομή και απεικόνιση της εφαρμογής διαχείρισης υποθέσεων της Αρχής αυτή παρουσιάζεται αναλυτικά στα παρακάτω σχήματα.

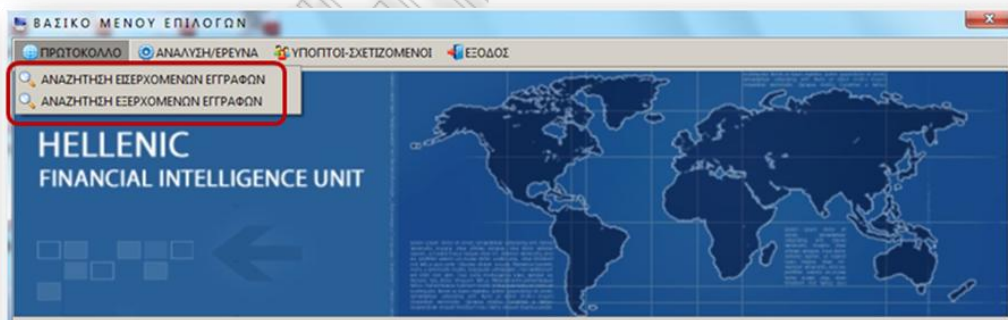
Εικόνα 58. Εφαρμογή διαχείρισης υποθέσεων της Αρχής.

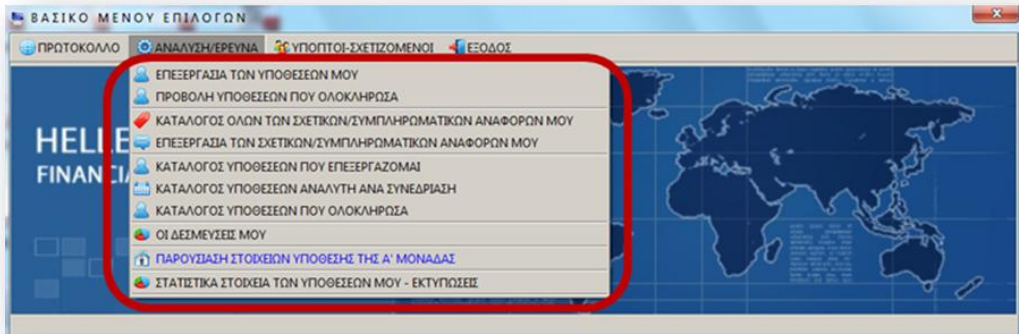
Εικόνα 10. Σύνδεση με την εφαρμογή.

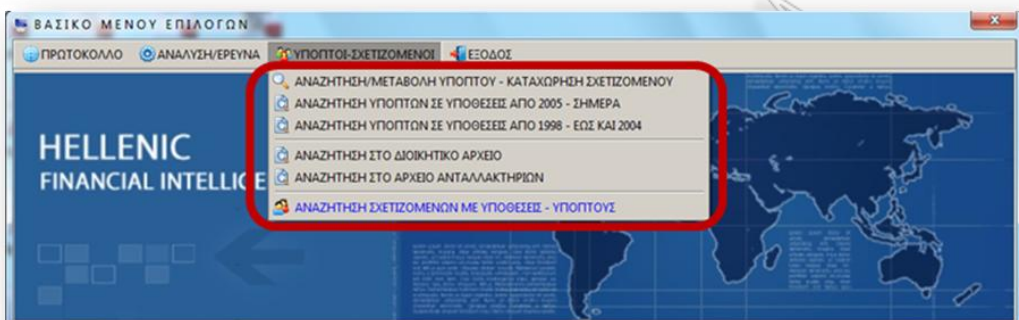
Εικόνα 11. Είσοδος στην εφαρμογή.

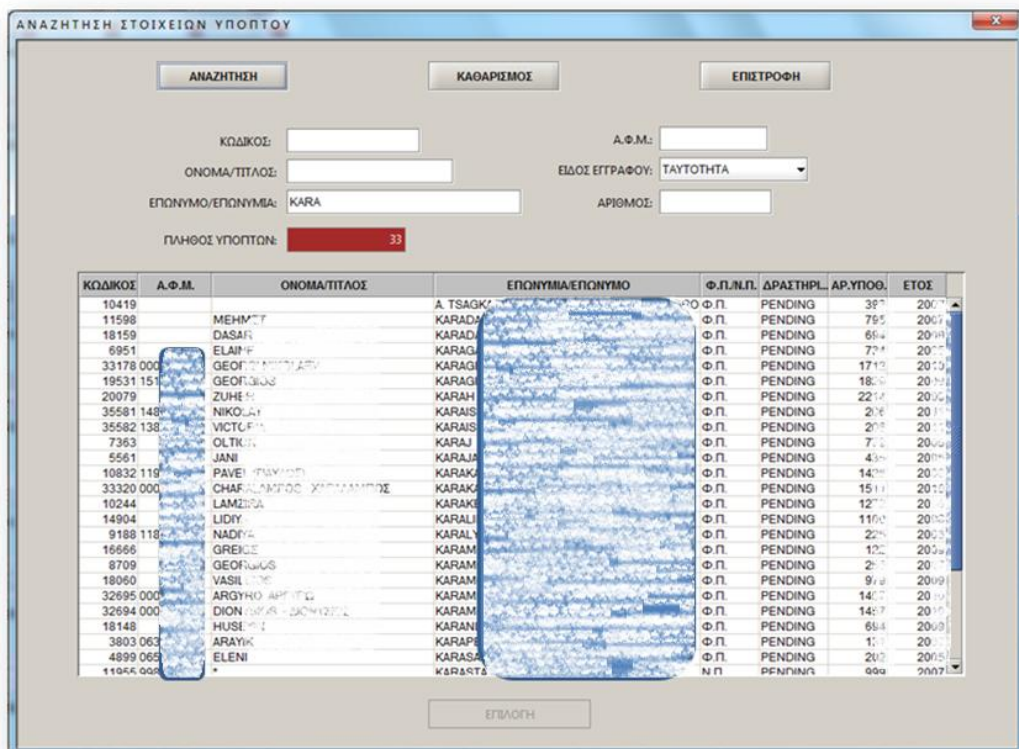
Εικόνα 12. Αναζήτηση εισερχομένων-εξερχομένων εγγράφων.

Εικόνα 13. Ανάλυση και έρευνα υποθέσεων της Αρχής.

Εικόνα 14. Αναζητήσεις και συσχετισμοί υποθέσεων και υπόπτων.

Εικόνα 15. Αναζήτηση στοιχείων υπόπτου.

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΥΠΟΠΤΩΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΗΣ ΟΝΤΟΤΗΤΑΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ:
 Α.Φ.Μ.:
 ΟΝΟΜΑ/ΤΙΤΛΟΣ: ΕΙΔΟΣ ΕΓΓΡΑΦΟΥ: ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ
 ΕΠΩΝΥΜΟ/ΕΠΩΝΥΜΙΑ: ΚΑΡΑΜ ΑΡΙΘΜΟΣ:

ΚΩΔΙΚΟΣ	Α.Φ.Μ.	ΟΝΟΜΑ/ΤΙΤΛΟΣ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ/ΕΠΩΝΥΜΟ	Φ.Π.Ν.Π.	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Εικόνα 16. Προβολή στοιχείων υπόπτου, μεταβολή στοιχείων, συσχετισμοί.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΥΠΟΠΤΟΥ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΠΤΟΥ: 41759

Φ.Π. / Ν.Π.

ΕΠΩΝΥΜΟ: ΚΑΡΑΜ ΟΝΟΜΑ: ΘΩΜΑΣ
 ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ: ΜΑ ΜΗΤΡΩΝΥΜΟ: ΕΛ
 ΟΝΟΜΑ ΣΥΖΥΓΟΥ: *
 ΗΜ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ: 23/0 ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ: 68 ΕΛΛΑΔΑ
 Α.Φ.Μ.: 121 Δ.Ο.Υ.: 4217 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Ζ
 ΕΙΔΟΣ ΕΓΓΡΑΦΟΥ: ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΑΡΙΘΜΟΣ: Χ2 ΗΜ. ΕΚΔΟΣΗΣ: 27/08
 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ: 9906 ΑΝΕΠΑΓΓΕΛΤΟΣ

Εικόνα 17. Προβολή στοιχείων υπόπτου – φυσικού προσώπου.

Εικόνα 18. Προβολή στοιχείων νομικού προσώπου.

➤ Εφαρμογή Ροής Εργασιών Μεταξύ των τμημάτων Διοικητικού και Ανάλυσης

Η εφαρμογή ροής εργασιών μεταξύ των τμημάτων διοικητικού και ανάλυσης είναι μία Web-based εφαρμογή που έχει υλοποιηθεί με το εργαλείο BPEL της ORACLE και περιλαμβάνει λογισμικό που υλοποιεί τη ροή εργασιών μεταξύ των τμημάτων Διοικητικού και Ανάλυσης. Αποτελεί υποσύνολο της Εφαρμογής Διαχείρισης Υποθέσεων καθώς υλοποιεί μόνο τις διαδικασίες ροής εργασιών μεταξύ των δύο αυτών τμημάτων.

➤ Εφαρμογή Δημιουργίας και Επεξεργασίας Ηλεκτρονικών Αναφορών Ύποπτων Συναλλαγών

Η εφαρμογή δημιουργίας και επεξεργασίας ηλεκτρονικών αναφορών ύποπτων συναλλαγών που υποβάλλονται στην Αρχή μέσω του διαδικτύου υλοποιείται από δύο διακριτά μέρη:

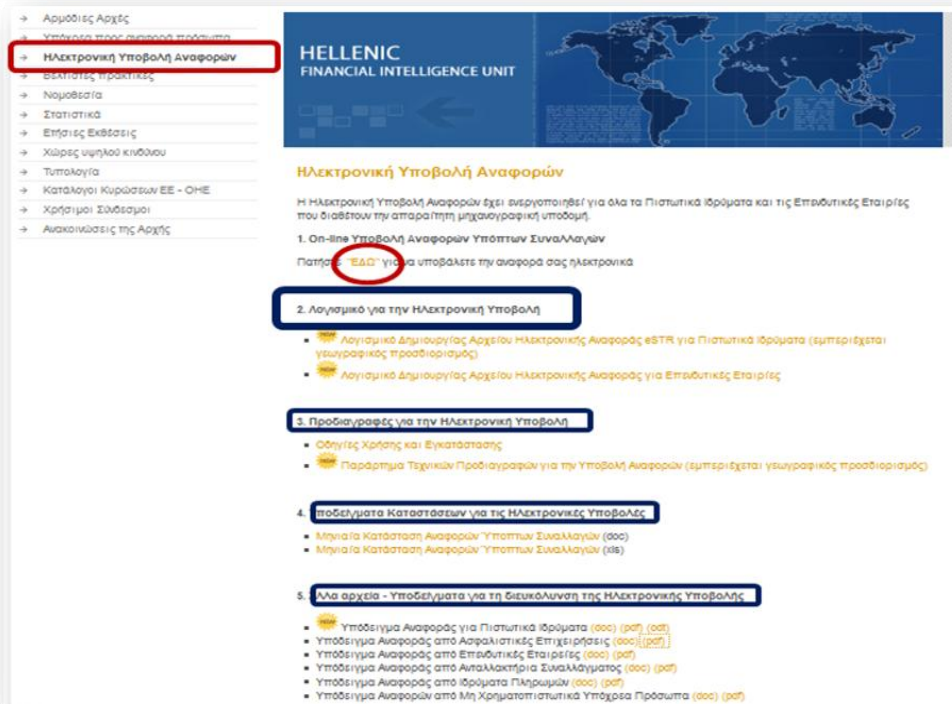
- **Λογισμικό δημιουργίας της ηλεκτρονικής αναφοράς.** Είναι εφαρμογή που έχει υλοποιηθεί σε Java (Swing application) και διατίθεται ελεύθερα από την Αρχή προς τα Πιστωτικά Ιδρύματα (Τράπεζες) που υποβάλουν αναφορές ύποπτων συναλλαγών. Μέσω της εφαρμογής δίνεται η δυνατότητα καταχώρησης

στοιχείων της αναφοράς υπόπτων συναλλαγών καθώς και των εγγράφων που τη συνοδεύουν για τη δημιουργία ηλεκτρονικού αρχείου αναφοράς το οποίο εν συνεχεία αποστέλλεται στην Αρχή.

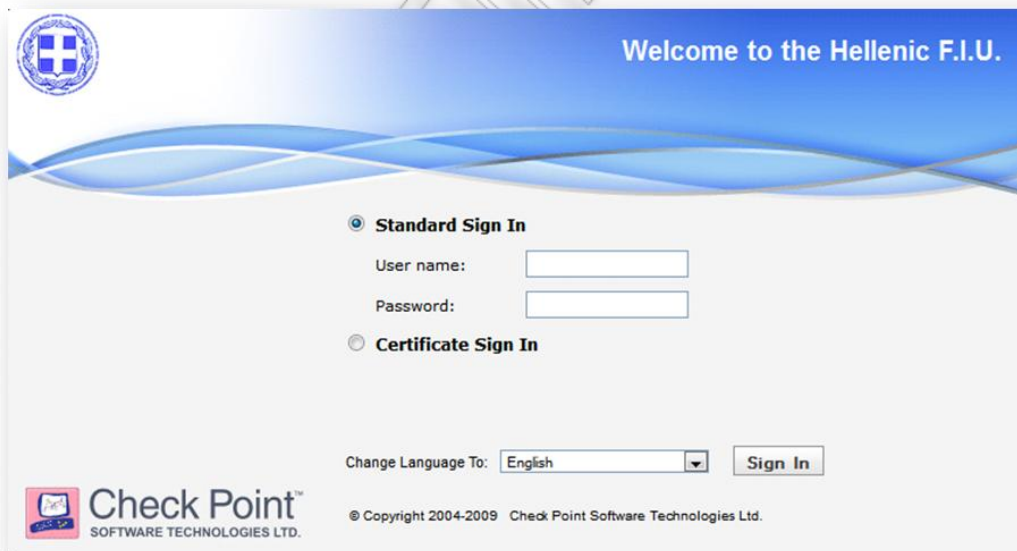
- **Λογισμικό ελέγχου και παραλαβής της ηλεκτρονικής αναφοράς.** Είναι εφαρμογή που έχει υλοποιηθεί σε Java (Swing – JDBC application) και χρησιμοποιείται για τον έλεγχο του ηλεκτρονικού αρχείου αναφοράς υπόπτων συναλλαγών που έχει διαβιβαστεί στην Αρχή μέσω διαδικτύου. Ο χρήστης της εφαρμογής έχει τη δυνατότητα:

- Ελέγχου ορθότητας των στοιχείων της αναφοράς.
- Πρωτοκόλλησης των υποβαλλόμενων εγγράφων.
- Καταχώρησης των πρωτογενών δεδομένων στη βάση δεδομένων της Αρχής.
- Παραγωγή αποδεικτικού παραλαβής της αναφοράς για αποστολή προς την Τράπεζα μέσω του Διαδικτύου.

Η διαβίβαση της αναφοράς γίνεται μέσω Secure FTP με χρήση των Secure FTP Servers που είναι εγκατεστημένοι στα Τραπεζικά Ιδρύματα. Για την υλοποίηση και λειτουργία της εφαρμογής αυτής η Αρχή έχει υπογράψει μνημόνιο συνεργασίας με κάθε μία από τις συνεργαζόμενες τράπεζες.

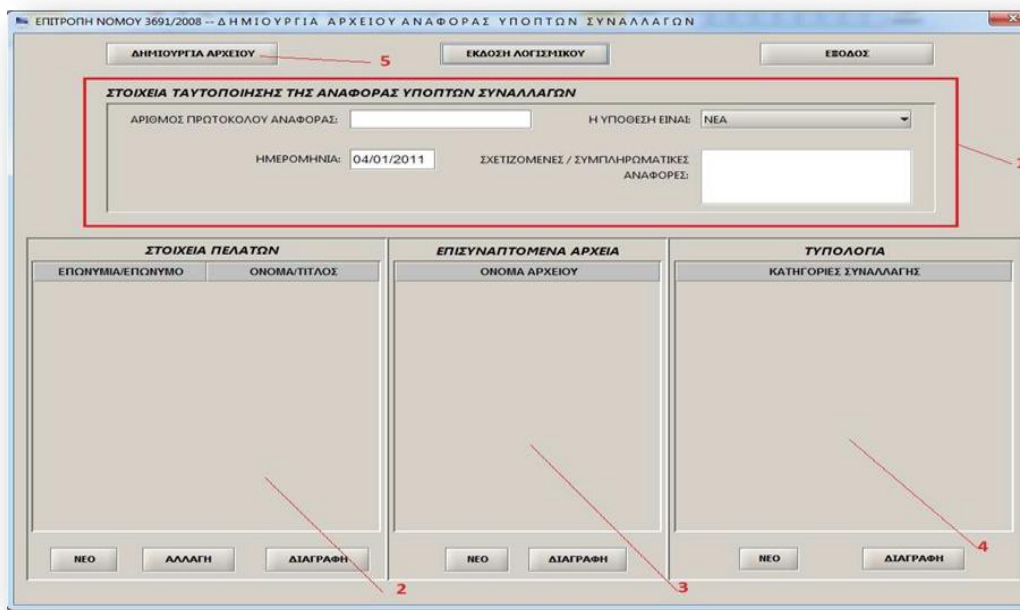

Εικόνα 19. Ενεργοποίηση της εφαρμογής.

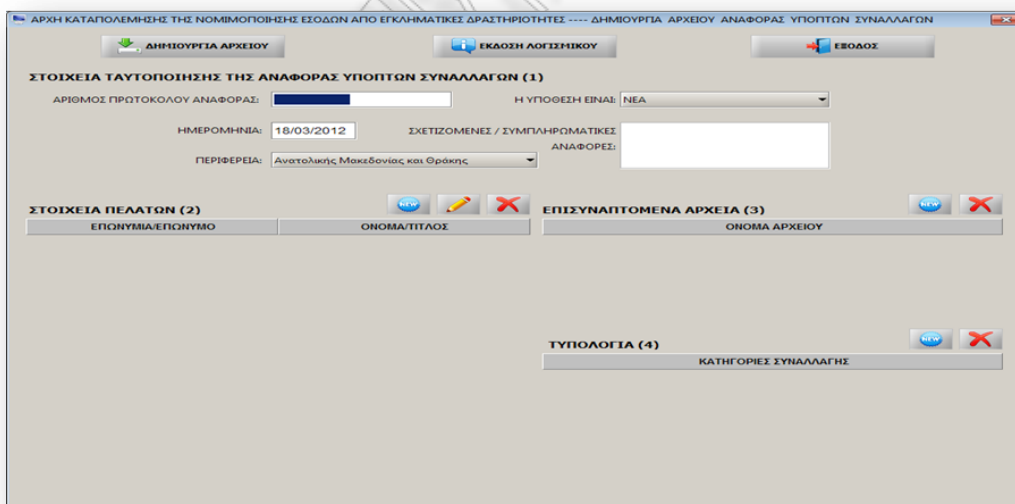

Εικόνα 20. Επαλήθευση και είσοδος στην εφαρμογή.

Εικόνα 21. Κεντρικό παράθυρο εφαρμογής.

Εικόνα 22. Δημιουργία αρχείου υπόπτων συναλλαγής.

ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΕΛΑΤΗ

Φ.Π. \ Ν.Π. \

ΟΝΟΜΑ: ΕΠΩΝΥΜΟ:

ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ: ΜΗΤΡΩΝΥΜΟ:

ΗΜ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ: ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ: ΑΓΝΩΣΤΗ

Α.Φ.Μ.: Δ.Ο.Υ.: ΑΓΝΩΣΤΗ

ΕΙΔΟΣ ΕΓΓΡΑΦΟΥ: ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΑΡΙΘΜΟΣ: ΗΜΕΡ. ΕΚΔΟΣΗΣ:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: ΑΓΓΕΙΩΝ ΠΗΛΙΝΩΝ ΚΑΤΑΣΚ ΕΜΠΟΡ ΓΕΝΙΚΑ ΧΩΡ

ΟΔΟΣ/ΑΡΙΘΜΟΣ:

T.K.: ΔΗΜΟΣ: ΧΩΡΑ: ΑΓΝΩΣΤΗ

ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Εικόνα 23. Καταχώρηση στοιχείων πελάτη

ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΑΡΧΕΙΟΥ ΠΕΛΑΤΗ

ΟΝΟΜΑ ΑΡΧΕΙΟΥ: ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Εικόνα 24. Καταχώρηση αρχείου πελάτη.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΥΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ (1)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΩΤΟΚΟΛΟΥ ΑΝΑΦΟΡΑΣ: Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΕΙΝΑΙ: ΝΕΑ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ:

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΛΑΤΗ

ΕΠΩΝΥΜΟ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Α1.1. ΠΕΛΑΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΑΦΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΜΕ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ...
 Α1.2. ΠΕΛΑΤΗΣ ΔΕΙΧΝΕΙ ΑΠΡΟΘΥΜΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ...
 Α1.3. ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΠΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙ ΝΑ ΣΥΝΑΦΕΙ...
 Α1.4. ΠΕΛΑΤΗΣ ΔΕΝ ΠΑΡΕΧΕΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ...
 Α1.5. ΠΕΛΑΤΗΣ ΠΟΥ ΠΡΟΤΙΘΕΤΑΙ ΝΑ ΑΓΟΡΑΣΕΙ ΤΙΤΛΟΥΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΟΥ...
 Α1.6. ΠΕΛΑΤΗΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙ ΣΥΧΝΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ...
 Α1.7. ΠΙΝΕΤΑΙ ΠΙΣΤΩΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΠΕΛΑΤΗ ΑΠΟ ΠΟΛΛΑ ΤΡΙΤΑ ΠΡ...
 Α1.8. ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ, Ο ΕΝΤΟΛΕΑΣ ΠΡΟΒΑΛΕΙ ΑΝΤΙΡΡ...
 Α1.9. ΠΕΛΑΤΗΣ, ΦΥΣΙΚΟ Η ΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ, ΠΑΡΑ ΤΟ ΟΤΙ ΕΙΝΗΜΕΡ...
 Α1.10. ΚΑΤΑΤΙΘΕΝΤΑΙ Η ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΣΑ...
 Α1.11. ΔΙΑΠΙΣΤΩΝΕΤΑΙ ΣΥΧΝΗ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ ΕΣΩΧΩΡΙΑΣ ΕΤ...
 Α1.12. ΕΠΑΝΑΔΡΑΣΤΗΡΙΟΙΟΥΝΤΑΙ ΔΙΦΗΛΙΔΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ...
 Α1.13. ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΦΕΡΕΤΑΙ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥΣ...
 Α2.1. ΚΑΤΑΤΙΘΕΝΤΑΙ ΣΥΧΝΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΙΚΡΑ ΠΟΣΑ ΣΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ...
 Α2.2. ΑΝΟΙΓΟΝΤΑΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΦΥΣΙΚΩΝ Η ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ...
 Α2.3. ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΥΧΝΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΥΨΗΛ...
 Α2.4. ΠΟΛΛΕΣ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΕΣ ΕΝΤΟΛΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ Η ΚΑΤΑΘΕΣΕΙ...
 Α2.5. ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΕΣ ΕΝΤΟΛΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ Γ...
 Α2.6. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΠΕΛΑΤΗ ΕΜΦΑΝΙΖΕΙ ΚΑΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑ ΧΡΕΟΠΙΣΤ...
 Α2.7. ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ Η ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΙΔΙΟ ΠΡ...
 Α1.1. ΠΕΛΑΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΑΦΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΜΕ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜ...

ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΟΜΕΝΑ ΑΡΧΕΙΑ (3)

ΟΝΟΜΑ ΑΡΧΕΙΟΥ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ (4)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Εικόνα 25. Κατηγορία συναλλαγής.

➤ Εφαρμογή του Web Site της Αρχής

Το επίσημο Web Site της Αρχής (<http://www.hellenic-fiu.gr>) φιλοξενείται σε Server της OTENET και έχει δημιουργηθεί με το σύστημα διαχείρισης περιεχομένου Joomla που είναι εφαρμογή ανοικτού κώδικα.

Στο web site αναρτούνται πληροφορίες για τις Αρμόδιες Αρχές (που είναι οι δημόσιες αρχές οι οποίες εποπτεύουν την εφαρμογή των διατάξεων του Ν.3932/2011 και τα υπόχρεα πρόσωπα), τις Βέλτιστες Πρακτικές, τη Νομοθεσία, τα Στατιστικά στοιχεία και Ετήσιες Εκθέσεις της Αρχής, πληροφορίες για μη συνεργαζόμενες χώρες, πληροφορίες για την Τυπολογία και Κατάλογοι Κυρώσεων της ΕΕ και του ΟΗΕ.

4.4. Άδεια λειτουργίας αρχείου ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων από την Αρχή

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, τον Δεκέμβριο του 2011, αποφάσισε την ανανέωση της άδειας για τη λειτουργία αρχείου ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων εκ μέρους της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, μέχρι τον Δεκέμβριο του 2016.² Διευκρινιζόνταν ότι, οι περισσότεροι όροι που είχαν επισημανθεί προς βελτίωση στην προηγούμενη άδεια είχαν εκπληρωθεί, το πληροφοριακό σύστημα του υπεύθυνου επεξεργασίας είχε αλλάξει ριζικά, δεδομένου ότι από δύο (2) απομονωμένους υπολογιστές είχε εξελιχθεί σε υπολογιστικό δίκτυο με αρχιτεκτονική πελάτη-εξυπηρετητή, με ηλεκτρονική εφαρμογή για λήψη από υπόχρεους φορείς και με διεπαφές προς πληροφοριακά συστήματα άλλων υπεύθυνων επεξεργασίας.

Ως εκ τούτου, και λόγω της ανανέωσης της πληροφοριακής υποδομής του υπεύθυνου επεξεργασίας, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα αποδέχεται με διορθώσεις τις προτεινόμενες συστάσεις και αντικαθιστά τους όρους τις παλαιάς άδειας με τους ακόλουθους νέους όρους:

➤ Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να διαθέτει πλήρη πολιτική και να εφαρμόζει συγκεκριμένο σχέδιο ασφάλειας, μέσω του εγγράφου «Πρότυπα ασφάλειας πληροφοριακών συστημάτων» που έχει

---

² Στις 20-12-2011 ενεκρίθη το υπ' αριθ. Γ/ΕΙΣ/8236/08-12-2011 πόρισμα ελέγχου της Αρχής Προστασίας Δεδομένων.

εκδώσει ο υπεύθυνος επεξεργασίας. Ειδικότερα πρέπει να θέτει τις βασικές αρχές για:

- ✘ Τους ρόλους και τις αρμοδιότητες του προσωπικού αναφορικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων
- ✘ Τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα ασφαλείας αναφορικά με την διαχείριση των χρηστών του πληροφοριακού συστήματος, την αναγνώριση και αυθεντικοποίηση των χρηστών, την ασφάλεια των επικοινωνιών, τη λειτουργία των αρχείων καταγραφής του πληροφοριακού συστήματος, την εξαγωγή αντιγράφων ασφαλείας, τη διαχείριση περιστατικών ασφαλείας, καθώς και την καταστροφή των προσωπικών δεδομένων
- ✘ Τα μέτρα φυσικής ασφαλείας του κτιρίου που περιγράφουν την υλοποίηση των αρχών της πολιτικής ασφαλείας στα επιμέρους συστήματα επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων

➤ Η ανάπτυξη της πολιτικής ασφαλείας οφείλει να είναι το αποτέλεσμα μιας μελέτης επικινδυνότητας, η οποία συνίσταται στην ανάλυση και αξιολόγηση των κινδύνων που μπορεί να προκύψουν κατά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, καθώς και στην δημιουργία σχεδίου διαχείρισης των κινδύνων αυτών με υλοποίηση των κατάλληλων μέτρων ασφαλείας. Η μελέτη αυτή πρέπει να αναθεωρείται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

➤ Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ορίσει επισήμως υπεύθυνο ασφαλείας των προσωπικών δεδομένων με συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Ο υπεύθυνος ασφαλείας πρέπει να έχει την επίβλεψη της εφαρμογής της πολιτικής και του σχεδίου ασφαλείας, να προτείνει σχετικές αναθεωρήσεις, καθώς και να παρέχει υποστήριξη ως προς την υλοποίηση των μέτρων ασφαλείας.

➤ Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να εκπονήσει σχέδιο ανάκαμψης από καταστροφές. Ειδικότερα πρέπει να περιγράφει τις συνθήκες και τα περιστατικά ασφαλείας κάτω από τα οποία ενεργοποιείται το σχέδιο, να ορίζει τους σχετικούς ρόλους και αρμοδιότητες του προσωπικού, καθώς και τρόπους αντιμετώπισης των περιστατικών που καλύπτει. Το σχέδιο πρέπει να επικαιροποιείται μετά από κάθε σημαντική αλλαγή στο πληροφοριακό σύστημα αλλά και σε τακτική

βάση. Πρέπει να εκτελούνται οι δοκιμές σεναρίων που περιγράφονται στο σχέδιο και να φέρει την επίσημη έγκριση της Διοίκησης της Αρχής.

➤ Εξωτερικοί συνεργάτες που εξουσιοδοτούνται να έχουν πρόσβαση σε προσωπικά δεδομένα πρέπει να δεσμεύονται εγγράφως σχετικά με την τήρηση της εχεμύθειας και της εμπιστευτικότητας κατά τη διάρκεια της απασχόλησης και μετά την αποχώρησή τους, πριν την ενεργοποίηση της σχετικής πρόσβασης.

➤ Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να υιοθετήσει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης των χρηστών του πληροφοριακού συστήματος, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- ✘ Διαδικασία για την εισαγωγή νέου χρήστη ή για μεταβολή των δικαιωμάτων των χρηστών
- ✘ Διαδικασία για την διαγραφή μη ενεργού χρήστη
- ✘ Κατηγοριοποίηση των χρηστών σε ομάδες ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που αυτοί έχουν πρόσβαση αποκλειστικά στα δεδομένα τα οποία απαιτούνται για την εκτέλεση της εργασίας τους και όχι σε παραπάνω

➤ Πριν την καταστροφή εντύπων ή ηλεκτρονικών αρχείων που περιέχουν προσωπικά δεδομένα, καθώς και πριν την καταστροφή ή επαναχρησιμοποίηση εξοπλισμού στον οποίο είναι αποθηκευμένα αρχεία με προσωπικά δεδομένα, θα πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης και μόνιμη διαγραφή των δεδομένων. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να διαθέτει συγκεκριμένη γραπτή διαδικασία για την καταστροφή των δεδομένων και να ενημερώνει σχετικά τους υπαλλήλους του.

➤ Ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να ορίσει συγκεκριμένη διαδικασία διαχείρισης των αλλαγών των συστημάτων επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Η εν λόγω διαδικασία πρέπει να περιέχει καταγραφή των αιτημάτων αλλαγής, καθορισμό των ρόλων που έχουν δικαίωμα έγκρισης των αλλαγών, καθορισμό

των κριτηρίων αποδοχής της αλλαγής και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.

- Ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να ορίσει διαδικασία διαχείρισης περιστατικών παράβασης προσωπικών δεδομένων. Η διαδικασία πρέπει να ορίζει τις περιπτώσεις που θεωρούνται περιστατικά παραβίασης προσωπικών δεδομένων και να περιγράφει τον τρόπο αναφοράς των περιστατικών, τον τρόπο λήψης μέτρων για την αντιμετώπισή τους, καθώς και ενδεχόμενη διαδικασία ενημέρωσης των θιγμένων ατόμων ανάλογα με την έκταση του περιστατικού. Τέλος απαιτείται η καταχώριση των περιστατικών σε ειδικό αρχείο.
- Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να παρέχει συνεχή εκπαίδευση και ενημέρωση των υπαλλήλων της Αρχής σε θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων και ασφάλειας. Επίσης ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ενημερώνει τους υπαλλήλους για σημαντικές αλλαγές των διαδικασιών ασφαλείας ή/και την εμφάνιση σημαντικών ζητημάτων ασφαλείας και προστασίας προσωπικών δεδομένων. Θα πρέπει να παρέχεται διαρκής εκπαίδευση γύρω από τις τεχνολογικές εξελίξεις στο χώρο της ασφάλειας πληροφοριών.
- Το computer room πρέπει να διαθέτει πόρτα ασφαλείας, κατάλληλο εξαερισμό, αυτόματη πυρόσβεση με κατάλληλο μέσο, ανιχνευτές υγρασίας και πλημμύρας.
- Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να υιοθετήσει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης των συνθηματικών των χρηστών, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον αυτόματο έλεγχο για το ελάχιστο και επιτρεπτούς χαρακτήρες των συνθηματικών, την ιστορικότητα του συνθηματικού, τη συχνότητα αλλαγής του συνθηματικού, τον αριθμό των διαδοχικών αποτυχημένων προσπαθειών πρόσβασης, την ενέργεια του συστήματος σε περίπτωση υπέρβασης του αριθμού και την αλλαγή των αρχικών συνθηματικών που αποδίδονται από τους διαχειριστές κατά την πρώτη είσοδο του χρήστη το σύστημα.

- Στην περίπτωση που απαιτείται η χρήση του ίδιου τερματικού από διαφορετικούς χρήστες, ο κάθε χρήστης θα πρέπει να χρησιμοποιεί το δικό του λογαριασμό και κωδικό πρόσβασης τόσο στο σύστημα όσο και στην εφαρμογή. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να αποφεύγει την απόδοση κοινόχρηστων λογαριασμών και κωδικών πρόσβασης σε ομάδες χρηστών.
- Τα αρχεία καταγραφής πρέπει να είναι ενεργοποιημένα για ενέργειες εγγραφής, διόρθωσης και διαγραφής δεδομένων. Πρέπει να γίνεται καταγραφή επιτυχημένων και αποτυχημένων προσπαθειών σύνδεσης των χρηστών τόσο σε επίπεδο λειτουργικού συστήματος όσο και σε επίπεδο εφαρμογών καθώς και στις επιμέρους βάσεις δεδομένων των εφαρμογών. Τα αρχεία καταγραφής πρέπει να συμπεριλαμβάνουν και τις ενέργειες των διαχειριστών των συστημάτων. Η πρόσβαση στα αρχεία καταγραφής πρέπει επίσης να καταγράφεται. Δεν πρέπει να υφίσταται δυνατότητα διαγραφής και αλλοίωσης των αρχείων καταγραφής.
- Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει κατά κανόνα να μην επιτρέπει την απομακρυσμένη πρόσβαση στελεχών του σε πόρους του συστήματος που περιέχουν προσωπικά δεδομένα. Στην περίπτωση που αυτό είναι απολύτως απαραίτητο θα πρέπει να επιτρέπεται μόνο σε συγκεκριμένα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα και να δικαιολογείται επαρκώς. Σε περίπτωση που απαιτείται απομακρυσμένη πρόσβαση σε σύστημα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να ορίσει συγκεκριμένη διαδικασία διαχείρισης των απομακρυσμένων προσβάσεων και να εξασφαλίζει επαρκή έλεγχο των συνδεομένων στο δίκτυο συσκευών μέσω κατάλληλης παραμετροποίησης του δικτυακού εξοπλισμού.
- Ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να διαθέτει συγκεκριμένη πολιτική για τη χρήση των φορητών υπολογιστών ή άλλων φορητών/αποσπώνενων μέσων εκτός των εγκαταστάσεων του όταν τα τελευταία περιέχουν προσωπικά δεδομένα. Τερματικά και εξυπηρετητές που χρησιμοποιούνται κυρίως για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων δεν πρέπει να επιτρέπουν την εξαγωγή δεδομένων με την χρήση αποσπώμενων μέσων. Στην περίπτωση

που χρησιμοποιούνται φορητά μέσα που περιέχουν προσωπικά δεδομένα εκτός των εγκαταστάσεων της Αρχής, τα δεδομένα πρέπει να είναι κρυπτογραφημένα.

- Η εγκατάσταση προγραμμάτων στα προσωπικά τερματικά των υπαλλήλων πρέπει να γίνεται μετά από κατάλληλη εξουσιοδότηση του υπεύθυνου επεξεργασίας από αρμόδιο υπάλληλό του.
- Οι ενημερώσεις των συστημάτων χρειάζεται να εγκαθίστανται άμεσα με την έκδοση τους στους σταθμούς εργασίας και να καλύπτουν τουλάχιστον τις κρίσιμες/ασφαλείας. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας χρειάζεται να ελέγχει περιοδικά το πληροφοριακό του σύστημα για την ύπαρξη ιομορφικού λογισμικού.
- Όταν ένας χρήστης απομακρύνεται από το σταθμό εργασίας του και αυτός παραμένει σε λειτουργία, πρέπει να ενεργοποιείται η προφύλαξη οθόνης (screen saver) η οποία θα απενεργοποιείται μόνο με χρήση συνθηματικού. Σε επίπεδο εφαρμογής, μετά από ορισμένο χρόνο αδράνειας θα πρέπει να τερματίζεται η συνεδρία (session time-out) χρήσης της εφαρμογής. Σε κάθε περίπτωση, η συνεδρία θα πρέπει να τερματίζεται με την λήξη της εργασίας του συγκεκριμένου χρήστη στον σταθμό εργασίας.
- Για τα αρχεία των Μονάδων Β' και Γ', θα πρέπει ο υπεύθυνος επεξεργασίας να προβεί στη γνωστοποίηση τήρησης αρχείου προς την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν. 2472/97.
- Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να συμμορφώνεται με τις γνωμοδοτήσεις, οδηγίες και λοιπές αποφάσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα σχετικά με την ερμηνεία και εφαρμογή του κανονιστικού καθεστώτος που διέπει την λειτουργία του σχετικού με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων.

Για τα μέτρα βελτίωσης της ασφάλειας του πληροφοριακού συστήματος θα πρέπει να γίνονται ετήσιες αναθεωρήσεις της πολιτικής ασφάλειας και των αντίστοιχων μέτρων ασφάλειας ώστε να διαπιστώνεται

η επάρκεια αυτών. Θα πρέπει επίσης να εφαρμοστεί διαδικασία διενέργειας εσωτερικών ελέγχων στους τόπους επεξεργασίας ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων του υπεύθυνου επεξεργασίας με στόχο τον έλεγχο για τη διαπίστωση ότι τηρούνται τα μέτρα προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Εφόσον γίνεται διαβίβαση δεδομένων σε Τρίτη χώρα, για την οποία δεν έχει κριθεί από την Ε.Ε με τη διαδικασία του άρθρου 31 παρ. 2 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ ότι εξασφαλίζεται ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 25 της ανωτέρω Οδηγίας (άρθρο 9 παρ. 1 β του Ν. 2472/97) απαιτείται άδεια της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα για τη σχετική διαβίβαση. Στην περίπτωση αυτή, πριν υπογραφεί σύμβαση με την χώρα αυτή, η Αρχή θα πρέπει:

- Να ερευνήσει εάν η αιτούσα αρχή διαθέτει κανονιστικό σύστημα προστασίας δεδομένων (έλεγχος ορισμένων απαιτήσεων).
- Να φροντίσει ώστε στη σύμβαση:
  - ✘ Να προσδιορίζονται σαφώς τα είδη και οι σκοποί των δεδομένων για τα οποία πρόκειται να γίνει η διαβίβαση ή ανταλλαγή
  - ✘ Να διασφαλίζεται ότι γίνεται σεβαστή η αρχή της αναγκαιότητας
  - ✘ Προκειμένου να γίνει περαιτέρω χρήση των δεδομένων από την αποδέκτρια χώρα, να απαιτείται ρητή συγκατάθεση της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας
- Η σύμβαση θα υποβάλλεται στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα προκειμένου να χορηγηθεί η αιτούμενη άδεια διάβασης για την συγκεκριμένη κάθε φορά χώρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

5.1. Αρχές και κανόνες επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων

Θεμελιώδης αρχή της προστασίας προσωπικών δεδομένων είναι ότι η συλλογή και η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων καταρχήν απαγορεύεται και επιτρέπεται μόνο υπό προϋποθέσεις του νόμου. Επειδή κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων αποτελεί επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα, ο νομοθέτης θέτει προϋποθέσεις όπως είναι η συγκατάθεση του ατόμου ή όταν συντρέχουν άλλες εξαιρετικές περιπτώσεις. Η βασική διάκριση των δεδομένων σε απλά και ευαίσθητα διαμορφώνει αντίστοιχα και τις προϋποθέσεις επεξεργασίας τους. Τα δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς, τα οποία ανήκουν στα απλά προσωπικά δεδομένα, ο Ν. 2472/1997 στα άρθρα 4 έως 10 αναφέρει τις προϋποθέσεις της νόμιμης επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων. Πιθανώς θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι ορισμένες οικονομικές δραστηριότητες (δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς) αποτελούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα και θα έπρεπε να συμπεριληφθούν στη ρύθμιση του Ν. 2472/1997 άρθρου 2 παρ. β' παρόλο που η διάταξη του άρθρου 2 παρ. γ' του νόμου ορίζει ότι το φυσικό πρόσωπο είναι δυνατό να προσδιοριστεί ιδίως βάσει συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν τα δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς δεν συμπεριλήφθησαν στην ρύθμιση για τα ευαίσθητα δεδομένα «και τούτο λόγω νομοθετικών προσπαθειών για την διαφάνεια και τον περιορισμό του "βρώμικου χρήματος", οι οποίες πιθανότητα θα ναυαγούσαν αν αναγνωριζόταν ένα ειδικό status στα οικονομικά προσωπικά δεδομένα».[4]

Αντίθετα με το προηγούμενο καθεστώς που ακόμα και για τις δικαστικές ή γενικότερα τις διωκτικές αρχές που προέβαιναν σε οποιαδήποτε πράξη επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, απαιτούνταν η προηγούμενη λήψη άδειας από την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, με την ψήφιση του Ν. 3090/2002 και το νέο εδάφιο του άρθρου

7^A «όταν η επεξεργασία γίνεται για δικαστικές αρχές ή υπηρεσίες στο πλαίσιο απονομής δικαιοσύνης ή για την εξυπηρέτηση των αναγκών της λειτουργίας της» [10] δεν απαιτείται η προηγούμενη άδεια της Αρχής. Με αυτό τον τρόπο ο νομοθέτης έλυσε προβλήματα που υπήρχαν στο πρώτο νόμο, επιλέγοντας να καταργήσει πλήρως τον έλεγχο και τους περιορισμούς που υπήρχαν ως προς τις δικαστικές και αστυνομικές αρχές.

Επισημαίνεται όμως ότι η σχετική διατύπωση του σχετικού εδαφίου πιθανώς να θεωρείται γενική και αόριστη, [10] και σίγουρα εύλογες οι επιφυλάξεις, ότι η προσθήκη του όρου «δικαστικές υπηρεσίες» δίνει τη δυνατότητα επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, απλών και ευαίσθητων, και σε άλλους φορείς που σχετίζονται ή συνεργάζονται με τις δικαστικές αρχές στα πλαίσια της απονομής της δικαιοσύνης.

5.2. Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Προσωπικά δεδομένα είναι κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε και περιγράφει ένα άτομο, όπως:

- ✘ στοιχεία αναγνώρισης (ονοματεπώνυμο, ηλικία, κατοικία, επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση κλπ.)
- ✘ φυσικά χαρακτηριστικά
- ✘ εκπαίδευση
- ✘ εργασία (προϋπηρεσία, εργασιακή συμπεριφορά κλπ)
- ✘ οικονομική κατάσταση (έσοδα, περιουσιακά στοιχεία, οικονομική συμπεριφορά)
- ✘ ενδιαφέροντα
- ✘ δραστηριότητες, συνήθειες

Το άτομο (φυσικό πρόσωπο) στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα ονομάζεται υποκείμενο των δεδομένων.

Ευαίσθητα χαρακτηρίζονται τα προσωπικά δεδομένα ενός ατόμου που αναφέρονται:

- ✘ στη φυλετική ή εθνική του προέλευση
- ✘ στα πολιτικά του φρονήματα
- ✘ στις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές του πεποιθήσεις
- ✘ στη συμμετοχή του σε συνδικαλιστική οργάνωση
- ✘ στην υγεία του

- ✘ στην κοινωνική του πρόνοια
- ✘ στην ερωτική του ζωή
- ✘ τις ποινικές διώξεις και καταδίκες του
- ✘ καθώς και στη συμμετοχή του σε συναφείς με τα ανωτέρω ενώσεις προσώπων.

Τα ευαίσθητα δεδομένα προστατεύονται από τον Νόμο με αυστηρότερες ρυθμίσεις από ότι τα απλά προσωπικά δεδομένα.

Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων είναι κάθε εργασία που πραγματοποιείται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως: συλλογή, καταχώριση, οργάνωση, διατήρηση ή αποθήκευση, τροποποίηση, εξαγωγή, χρήση, διαβίβαση, διάδοση, συσχέτιση ή συνδυασμός, διασύνδεση, δέσμευση, διαγραφή, καταστροφή.

5.2.1. Βασικές αρχές Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων

Εφόσον, κάθε είδους επεξεργασία συνιστά επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα του ατόμου, είναι απαραίτητη η θέσπιση ορισμένων βασικών αρχών, η τήρηση των οποίων θα εξασφαλίζει στα δεδομένα αυτά εκείνα τα χαρακτηριστικά που θα καθιστούν την επεξεργασία τους νόμιμη και θεμιτή.

Η βασικότερη αρχή έγκειται στο ότι η συλλογή και επεξεργασία είναι καταρχήν παράνομες (και άρα απαγορεύονται) και καθίστανται νόμιμες μόνο εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος. Επομένως σε περίπτωση αμφιβολίας ισχύει η διασταλτική υπέρ της προστασίας και συσταλτική ως προς τις εξαιρέσεις και τους περιορισμούς ερμηνεία.[7]

Οι βασικές αρχές της προστασίας προσωπικών δεδομένων, δηλαδή οι κανόνες που τίθενται από το νόμο προκειμένου τα δεδομένα να έχουν εκείνα τα «ποιοτικά χαρακτηριστικά» που θα επιτρέψουν τη νόμιμη επεξεργασία τους, μπορούν να θεωρηθούν ότι δεν τελούν σε σχέση απόλυτης ισοτιμίας, μιας και η τήρηση της **αρχής του σκοπού** αποτελεί το βασικότερο κριτήριο και προσδιορίζει σε σημαντικό βαθμό το περιεχόμενο και των άλλων αρχών. Αυτό οφείλεται κατά κάποιο τρόπο στο ότι αποκλείει την πολυλειτουργική συλλογή και χρήση των προσωπικών δεδομένων, τη βασική δηλαδή δυνατότητα και συγχρόνως το μεγαλύτερο κίνδυνο που προκύπτει κυρίως από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία τους. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την αρχή αυτή, τα δεδομένα πρέπει να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για σκοπούς, οι οποίοι:

- ✓ έχουν καθοριστεί και αποσαφηνιστεί πλήρως από πριν
- ✓ είναι νόμιμοι, και
- ✓ προσδιορίζουν τη συγκεκριμένη μόνο συλλογή και επεξεργασία και δεν μεταβάλλονται κατά τη διάρκεια τους.

Επομένως, η επεξεργασία πρέπει να πραγματοποιείται ενόψει των συγκεκριμένων κάθε φορά σκοπών, πράγμα που σημαίνει ότι η τήρηση της **αρχής του σκοπού** προσδιορίζει το μέτρο νομιμότητας τόσο της συλλογής, όσο και της περαιτέρω επεξεργασίας των δεδομένων, αφού αποτελεί το κριτήριο με βάση το οποίο κρίνεται η «αναγκαιότητα» της ίδιας της επεξεργασίας.

Επίσης, η εξυπηρέτηση του σκοπού αποτελεί το κριτήριο της τήρησης:

- ✓ της **αρχής της αναγκαιότητας**, σύμφωνα με την οποία η επεξεργασία επιτρέπεται, εφόσον ο σκοπός της δεν μπορεί να επιτευχθεί με εξ ίσου αποτελεσματικά αλλά λιγότερο επαχθή για το άτομο μέσα, και
- ✓ της **αρχής της αναλογικότητας**, σύμφωνα με την οποία το έννομο συμφέρον του υπεύθυνου επεξεργασίας πρέπει να υπερέχει καταφανώς, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση των δικαιωμάτων και συμφερόντων των υποκειμένων των δεδομένων και να μη βλάπτει τις προσωπικές τους ελευθερίες.

Ο επιδιωκόμενος σκοπός προσδιορίζει άλλωστε:

- ✓ τον επιτρεπτό χρονικά ορίζοντα διατήρησής τους, αφού σύμφωνα με την **αρχή της περιορισμένης διατήρησης στο χρόνο** τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει να διατηρούνται σε μορφή που να επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων τους μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου που απαιτείται για την πραγματοποίηση των σκοπών της συλλογής τους και της επεξεργασίας τους, και
- ✓ την ποσότητα των δεδομένων, αφού σύμφωνα με την **αρχή της περιορισμένης συλλογής**, τα προσωπικά δεδομένα δεν πρέπει να είναι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας.

Επίσης, τα δεδομένα προκειμένου να ικανοποιούν *την αρχή της ποιότητας* θα πρέπει να είναι ακριβή και να υποβάλλονται, εφόσον κάτι τέτοιο απαιτείται, σε ενημέρωση. Η υποχρέωση ενημέρωσης των δεδομένων σχετίζεται και αυτή άμεσα με την αρχή του σκοπού, καθώς πρέπει να λαμβάνονται όλα τα εύλογα μέτρα ώστε δεδομένα ανακριβή ή ελλιπή σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους έχουν συλλεγεί ή υφίστανται κατόπιν επεξεργασίας, να διαγράφονται ή διορθώνονται.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι, ως γενικότερη προϋπόθεση επεξεργασίας ισχύει η *παροχή της συγκατάθεσης* του υποκειμένου των δεδομένων. Προκειμένου δηλαδή να επιτραπεί η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα απαιτείται να έχει δώσει το άτομο που αφορούν τα δεδομένα τη συγκατάθεση του, πράγμα που αποτελεί εκδήλωση της εξουσίας αυτοδιάθεσης του ατόμου, δηλαδή του δικαιώματος που, όπως προαναφέραμε, έχει στη διάθεση του το άτομο προκειμένου να προσδιορίζει το ίδιο ποιος, τι, από πού και για ποιο σκοπό θα γνωρίζει για αυτό.

Στις παραπάνω βασικές αρχές για την προστασία των προσωπικών δεδομένων βασίστηκε, μεταξύ άλλων, και η ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 95/46/EK, η οποία παρουσιάζεται παρακάτω. **[XIX]**

5.2.2. Προϋποθέσεις επεξεργασίας

Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του.

Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση, όταν:

- ✘ Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση σύμβασης, στην οποία συμβαλλόμενο μέρος είναι υποκείμενο δεδομένων ή για τη λήψη μέτρων κατόπιν αιτήσεως του υποκειμένου κατά το προσυμβατικό στάδιο.
- ✘ Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρεώσεως του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο.
- ✘ Η επεξεργασία είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου, εάν αυτό τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του.

- ✘ Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημόσιου συμφέροντος ή έργου που εμπίπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και εκτελείται από δημόσια αρχή ή έχει ανατεθεί από αυτή είτε στον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε σε τρίτο, στον οποίο γνωστοποιούνται τα δεδομένα.
- ✘ Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών.

Η Αρχή μπορεί να εκδίδει ειδικούς κανόνες επεξεργασίας για τις πλέον συνήθεις κατηγορίες επεξεργασιών και αρχείων, οι οποίες προφανώς δεν θίγουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα. Οι κατηγορίες αυτές προσδιορίζονται με κανονισμούς που καταρτίζει η Αρχή και κυρώνονται με προεδρικά διατάγματα, τα οποία εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης.[III]

5.2.3. Απαλλαγή υποχρέωσης γνωστοποίησης και λήψης άδειας

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας απαλλάσσεται από την υποχρέωση γνωστοποίησης και από την υποχρέωση λήψης άδειας παρόντος νόμου στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- ✘ Όταν η επεξεργασία πραγματοποιείται αποκλειστικά για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με σχέση εργασίας ή έργου ή με παροχή υπηρεσιών στο δημόσιο τομέα και είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης που επιβάλλει ο νόμος ή για την εκτέλεση των υποχρεώσεων από τις παραπάνω σχέσεις και το υποκείμενο έχει προηγουμένως ενημερωθεί.
- ✘ Όταν η επεξεργασία αφορά πελάτες ή προμηθευτές, εφόσον τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης τα δικαστήρια και οι δημόσιες αρχές δεν λογίζονται ως τρίτοι, εφόσον τη διαβίβαση ή κοινοποίηση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση. Δεν απαλλάσσονται από την υποχρέωση γνωστοποίησης οι ασφαλιστικές εταιρείες για όλους τους κλάδους ασφάλισης, οι φαρμακευτικές εταιρείες, οι εταιρείες

εμπορίας πληροφοριών και τα χρηματοπιστωτικά νομικά πρόσωπα, όπως οι τράπεζες και οι εταιρείες έκδοσης πιστωτικών καρτών.

- ✘ Όταν η επεξεργασία γίνεται από σωματεία, εταιρείες, ενώσεις προσώπων και πολιτικά κόμματα και αφορά δεδομένα των μελών ή εταιρειών τους, εφόσον αυτοί έχουν δώσει την συγκατάθεσή τους και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Δεν λογίζονται τρίτοι τα μέλη ή εταίροι, εφόσον η διαβίβαση γίνεται προς αυτούς για τους σκοπούς των ως άνω νομικών προσώπων ή ενώσεων, ούτε τα δικαστήρια και οι δημόσιες αρχές, εφόσον τη διαβίβαση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση.
- ✘ Όταν η επεξεργασία αφορά δεδομένα υγείας και γίνεται από ιατρούς ή άλλα πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεσμεύεται από το ιατρικό απόρρητο ή άλλο απόρρητο που προβλέπει νόμος ή κώδικας δεοντολογίας και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης τα δικαστήρια και οι δημόσιες αρχές δεν λογίζονται ως τρίτοι, εφόσον τη διαβίβαση ή κοινοποίηση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση. Δεν εμπίπτουν στην απαλλαγή της παρούσας διάταξης τα νομικά πρόσωπα ή οργανισμοί που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, όπως κλινικές, νοσοκομεία, κέντρα αποθεραπείας και αποτοξίνωσης, ασφαλιστικά ταμεία και ασφαλιστικές εταιρείες, καθώς και οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν η επεξεργασία διεξάγεται στο πλαίσιο προγραμμάτων τηλεϊατρικής ή παροχής ιατρικών υπηρεσιών μέσω δικτύου.
- ✘ Όταν η επεξεργασία γίνεται από δικηγόρους, συμβολαιογράφους, άμισθους υποθηκοφύλακες και δικαστικούς επιμελητές ή εταιρείες των προσώπων αυτών και αφορά στην παροχή νομικών υπηρεσιών προς πελάτες τους, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας και τα μέλη των εταιρειών δεσμεύονται από υποχρέωση απορρήτου που προβλέπει νόμος και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους, εκτός από τις περιπτώσεις που αυτό είναι αναγκαίο και συνδέεται άμεσα με την εκπλήρωση εντολής του πελάτη.
- ✘ Όταν η επεξεργασία γίνεται από δικαστικές αρχές ή υπηρεσίες στο πλαίσιο απονομής της δικαιοσύνης ή για την εξυπηρέτηση των αναγκών της λειτουργίας τους.

5.2.4. Διασυνοριακή ροή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι ελεύθερη:

- ↗ προς χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ↗ προς χώρα μη μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετά από άδεια της Αρχής που παρέχεται εάν κρίνει ότι η εν λόγω χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας. Προς τούτο, λαμβάνει υπόψη ιδίως τη φύση των δεδομένων, τους σκοπούς και τη διάρκεια της επεξεργασίας, τους σχετικούς γενικούς και ειδικούς κανόνες δικαίου, τους κώδικες δεοντολογίας, τα μέτρα ασφαλείας για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και το επίπεδο προστασίας των χωρών προέλευσης, διέλευσης και τελικού προορισμού των δεδομένων. Δεν απαιτείται άδεια της Αρχής εφόσον η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφανθεί, ότι η χώρα αυτή εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας. [III]

Η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς χώρα που δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η οποία δεν εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, με άδεια της Αρχής, εφόσον συντρέχει μία ή περισσότερες από τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

- ↗ Το υποκείμενο των δεδομένων έδωσε τη συγκατάθεσή του για τη διαβίβαση, εκτός εάν η συγκατάθεση έχει αποσπασθεί με τρόπο που να αντίκειται στο νόμο ή τα χρηστά ήθη.
- ↗ Η διαβίβαση είναι απαραίτητη:
  - για τη διασφάλιση ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου των δεδομένων, εφόσον αυτό τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του
  - για τη συνομολόγηση και εκτέλεση σύμβασης μεταξύ αυτού και του υπεύθυνου επεξεργασίας ή μεταξύ του υπεύθυνου επεξεργασίας και τρίτου προς το συμφέρον του υποκειμένου των δεδομένων
  - για την εκτέλεση προσυμβατικών μέτρων που έχουν ληφθεί κατ' αίτηση του υποκειμένου των δεδομένων.
- ↗ Η διαβίβαση είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση εξαιρετικής ανάγκης και τη διαφύλαξη υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος, ιδίως για την εκτέλεση συμβάσεων συνεργασίας με δημόσιες αρχές της

άλλης χώρας, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρέχει επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των θεμελιωδών ελευθεριών και την άσκηση των σχετικών δικαιωμάτων.

- Η διαβίβαση είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον του δικαστηρίου.
- Η μετάδοση πραγματοποιείται από δημόσιο μητρώο, το οποίο κατά το νόμο προορίζεται για την παροχή πληροφοριών στο κοινό και είναι προσιτό στο κοινό ή σε κάθε πρόσωπο που αποδεικνύει έννομο συμφέρον, εφόσον στη συγκεκριμένη περίπτωση πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις για την πρόσβαση στο μητρώο.
- Ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρέχει επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων και την άσκηση των σχετικών δικαιωμάτων τους, όταν οι εγγυήσεις προκύπτουν από συμβατικές ρήτρες, σύμφωνες με τις ρυθμίσεις του παρόντος νόμου. Δεν απαιτείται άδεια εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε, κατά το άρθρο 26 παρ. 4 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, ότι ορισμένες συμβατικές ρήτρες παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων η Αρχή ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις αντίστοιχες Αρχές των άλλων κρατών μελών όταν θεωρεί ότι μία χώρα δεν εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας.

5.2.5. Απόρρητο και ασφάλεια της επεξεργασίας

Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι απόρρητη. Διεξάγεται αποκλειστικά και μόνο από πρόσωπα που τελούν υπό τον έλεγχο του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία και μόνον κατ' εντολή του.

Για τη διεξαγωγή της επεξεργασίας ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να επιλέγει πρόσωπα με αντίστοιχα επαγγελματικά προσόντα που παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις από πλευράς τεχνικών γνώσεων και προσωπικής ακεραιότητας για την τήρηση του απορρήτου.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, τυχαία απώλεια,

αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας. Αυτά τα μέτρα πρέπει να εξασφαλίζουν επίπεδο ασφαλείας ανάλογο προς τους κινδύνους που συνεπάγεται η επεξεργασία και η φύση των δεδομένων που είναι αντικείμενο της επεξεργασίας. Η Αρχή παρέχει οδηγίες ή εκδίδει κανονιστικές πράξεις για τη ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τον βαθμό ασφαλείας των δεδομένων και των υπολογιστικών και επικοινωνιακών υποδομών, τα μέτρα ασφάλειας που είναι αναγκαίο να λαμβάνονται για κάθε κατηγορία και επεξεργασία δεδομένων, καθώς και για τη χρήση τεχνολογιών ενίσχυσης της ιδιωτικότητας.

Αν η επεξεργασία διεξάγεται για λογαριασμό του υπεύθυνου από πρόσωπο μη εξαρτώμενο από αυτόν, η σχετική ανάθεση γίνεται υποχρεωτικά εγγράφως. Η ανάθεση προβλέπει υποχρεωτικά ότι ο ενεργών την επεξεργασία την διεξάγει μόνο κατ' εντολή του υπεύθυνου και ότι οι λοιπές υποχρεώσεις βαρύνουν αναλόγως και αυτόν. **[III]**

5.2.6. Ο δεκάλογος του υπεύθυνου επεξεργασίας

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να τηρεί τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 (και 3471/2006 για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες) και ειδικότερα:**[B]**

- ✘ Να συλλέγει τα προσωπικά δεδομένα κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο.
- ✘ Να επεξεργάζεται τα απαραίτητα μόνο προσωπικά δεδομένα για το/τους σκοπό/ούς που έχει γνωστοποιήσει.
- ✘ Να φροντίζει τα δεδομένα να είναι ακριβή και ενημερωμένα.
- ✘ Να διατηρεί τα δεδομένα μόνο για τη χρονική διάρκεια που απαιτείται για την πραγματοποίηση των σκοπών της συλλογής τους και της επεξεργασίας τους.
- ✘ Να επιλέγει για τη διεξαγωγή της επεξεργασίας πρόσωπα με αντίστοιχα επαγγελματικά προσόντα που παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις από πλευράς τεχνικών γνώσεων και προσωπικής ακεραιότητας για την τήρηση του απορρήτου.
- ✘ Να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας.

- ✘ Αν η επεξεργασία διεξάγεται για λογαριασμό του υπεύθυνου από πρόσωπο μη εξαρτώμενο από αυτόν, να πραγματοποιεί τη σχετική ανάθεση εγγράφως.
- ✘ Να σέβεται τα δικαιώματα ενημέρωσης, πρόσβασης και αντίρρησης των υποκειμένων.
- ✘ Να είναι συνεπής στις υποχρεώσεις του απέναντι στην Αρχή (γνωστοποίηση, λήψη άδειας).
- ✘ Να ενημερώνεται για τις Αποφάσεις, Οδηγίες, Συστάσεις της Αρχής που τον αφορούν.

5.3. Θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων

Η ανάγκη για νομοθετική προστασία της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων, άρχισε να καταγράφεται από τα τέλη της δεκαετίας του 1960. Ωστόσο, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι πρώτες ενέργειες για το σκοπό αυτόν έγιναν σε παγκόσμιο και όχι εθνικό επίπεδο. Κι αυτό, γιατί η ροή των προσωπικών πληροφοριών άρχισε να ξεφεύγει από τα σύνορα ενός κράτους, λόγω των νέων τεχνολογιών που απαιτούσαν όλο και μεγαλύτερη ανταλλαγή και διαβίβαση πληροφοριών, καθώς επίσης και διαφόρων οικονομικών και πολιτικών εξελίξεων. Όλα αυτά οδήγησαν σε μια παγκοσμιοποίηση της πληροφορίας, με αποτέλεσμα το μεγαλύτερο μέρος των διεθνών νομοθετικών ενεργειών που αφορούσαν την προστασία των προσωπικών δεδομένων, να αναφέρονται κυρίως στη ρύθμιση της διασυνοριακής ανταλλαγής προσωπικών πληροφοριών.

Οι κυριότερες νομοθετικές ρυθμίσεις και οδηγίες της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής νομοθεσίας αντίστοιχα, για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων είναι οι:

Ελληνική Νομοθεσία	
Νόμος	Θεματική ενότητα
2472/1997	Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
3051/2002	Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις.
3471/2006	Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τροποποίηση του Ν. 2472/97.
3783/2009	Ταυτοποίηση των κατόχων και χρηστών εξοπλισμού και υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας και άλλες διατάξεις.
3917/2011	Διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών, χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους και συναφείς διατάξεις.

Πίνακας 9. Ελληνική νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Ευρωπαϊκή Νομοθεσία	
Οδηγία	Θεματική ενότητα
Ευρωπαϊκή Ένωση	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Άρθρο 6). Ευρωπαϊκή Σύμβαση των δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Άρθρο 8). Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Άρθρο 8).
95/46/EK	Για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.
2002/58/EK	Για την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
2006/24/EK	Για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/EK.
2009/136/EK	Για τροποποίηση της οδηγίας 2002/22/EK για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της οδηγίας 2002/58/EK σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 για τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών.

Πίνακας 10. Ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

5.4. Αποστολή και οργάνωση της αρχής

Αποστολή της Αρχής αποτελεί η προστασία των δικαιωμάτων της προσωπικότητας και της ιδιωτικής ζωής του ατόμου στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις διατάξεις των Ν. 2472/1997 και 3471/2006. [B]

Πρωταρχικός σκοπός της Αρχής είναι η προστασία του πολίτη από την παράνομη επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων αλλά και η συνδρομή προς αυτόν σε κάθε περίπτωση που διαπιστώνεται παραβίαση των σχετικών δικαιωμάτων του σε κάθε επιχειρησιακό τομέα (χρηματοπιστωτικά, υγεία, ασφάλιση, εκπαίδευση, δημόσια διοίκηση, μεταφορές, ΜΜΕ, κ.ο.κ).

Επίσης, σκοπός της Αρχής είναι η υποστήριξη και καθοδήγηση των υπεύθυνων επεξεργασίας στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους απέναντι στο νόμο, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες ανάγκες υπηρεσιών της ελληνικής κοινωνίας, καθώς και την διεύθυνση των σύγχρονων ψηφιακών επικοινωνιών και δικτύων. Ως εκ τούτου, η Αρχή στρέφει ιδιαίτερα την προσοχή της μεταξύ άλλων στην παρατήρηση και αντιμετώπιση ζητημάτων που προκύπτουν με την εξέλιξη των νέων τεχνολογιών και εφαρμογών.

Η Αρχή συγκροτείται από τον Πρόεδρο και έξι μέλη, και εξυπηρετείται από Γραμματεία που λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης.

Ο Πρόεδρος είναι απαραίτητα δικαστικός λειτουργός βαθμού Συμβούλου της Επικρατείας ή αντίστοιχου και άνω. Τόσο ο Πρόεδρος όσο και τα μέλη, καθώς και οι ισάριθμοι αναπληρωτές τους, διορίζονται με τετραετή θητεία που μπορεί να ανανεωθεί μία μόνο φορά.

Η Γραμματεία της Αρχής αποτελείται από τρία Τμήματα: Ελεγκτών, Επικοινωνίας, Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων.

5.5. Αρμοδιότητες της Αρχής

Οι αρμοδιότητες της Αρχής μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τρεις τομείς, όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα.

Εικόνα 26. Αρμοδιότητες της Αρχής - τρεις τομείς.

➤ Διοικητικές-ελεγκτικές αρμοδιότητες της Αρχής.

- **Αρχείο γνωστοποιήσεων – Έκδοση αδειών.**

Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας υποχρεούνται να υποβάλλουν γνωστοποίηση προς την Αρχή όσον αφορά στη σύσταση και λειτουργία αρχείου, λαμβάνοντας υπόψη τις εξαιρέσεις που αναφέρονται στον Ν. 2472/1997. Η Αρχή εκδίδει άδειες για τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, για τη διαβίβαση δεδομένων σε χώρες εκτός Ε.Ε. ή/και για τη διασύνδεση δεδομένων. Οι άδειες χορηγούνται με συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότερη προστασία του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής των υποκειμένων ή τρίτων.

- **Διενέργεια διοικητικών ελέγχων**

Η Αρχή ενεργεί αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας διοικητικούς ελέγχους σε αρχεία, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Οι έλεγχοι διενεργούνται από εντεταλμένους υπαλλήλους του Τμήματος των Ελεγκτών, οι οποίοι συνοδεύονται σε περιπτώσεις που κρίνονται σημαντικές από μέλη της Αρχής. Οι διενεργούντες τον έλεγχο, ως ειδικοί ανακριτικοί υπάλληλοι, έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε κάθε αρχείο χωρίς να μπορεί να τους αντισταχθεί κανενός είδους απόρρητο.

- **Εξέταση προσφυγών-καταγγελιών-ερωτημάτων**

Η ΑΠΔΠΧ εξετάζει παράπονα και ερωτήματα σχετικά με την εφαρμογή του νόμου και την προστασία των δικαιωμάτων των

αιτούντων όταν αυτά θίγονται από την επεξεργασία δεδομένων και εκδίδει σχετικές Αποφάσεις. Επίσης, επιβάλλει διοικητικές κυρώσεις, για παράβαση που απορρέουν από τον νόμο 2472/97, από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η Αρχή μπορεί να καταγγέλλει τις παραβάσεις των διατάξεων του νόμου στις αρμόδιες διοικητικές και δικαστικές αρχές.

➤ Κανονιστικές-Συμβουλευτικές αρμοδιότητες της Αρχής.

Η Αρχή εκδίδει Οδηγίες προς τον σκοπό ενιαίας εφαρμογής των ρυθμίσεων που αφορούν στην προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και Κανονιστικές πράξεις για τη ρύθμιση ειδικών, τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων.

Επίσης, απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις στους υπεύθυνους επεξεργασίας ή τους τυχόν εκπροσώπους τους και δίδει κατά την κρίση της δημοσιότητα σε αυτές, και υποστηρίζει τα επαγγελματικά σωματεία και λοιπές ενώσεις φυσικών ή νομικών προσώπων που διατηρούν αρχεία στην κατάρτιση κωδικών δεοντολογίας σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Τέλος, η Αρχή γνωμοδοτεί για κάθε ρύθμιση που αφορά στην επεξεργασία και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

➤ Δημοσιοποίησης-απολογισμού συνεργασιών.

Οι κύριοι επικοινωνιακοί στόχοι της ΑΠΔΠΧ αφορούν την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων καθώς και των υπεύθυνων επεξεργασίας ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Προς τούτο η Αρχή:

- Συντάσσει κάθε χρόνο έκθεση για την εκτέλεση της αποστολής της κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος.
- Ανακοινώνει στη Βουλή παραβάσεις των ρυθμίσεων που αφορούν στην προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- Συνεργάζεται με αντίστοιχες αρχές άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης σε ζητήματα σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΩΝΙΩΝ

6.1. Νομοθετικό πλαίσιο της Αρχής

Η συνεισφορά της πληροφορικής στην ανάπτυξη νέων συστημάτων διεθνών και εθνικών πληρωμών είναι κοινώς αποδεκτό ότι αποτέλεσε καταλυτικό παράγοντα. Οι χρηματοοικονομικές ροές της γεωοικονομίας γίνονται καθημερινά όλο και περισσότερο μέσω μεταφοράς ηλεκτρονικών δεδομένων. Οι συναλλαγές μικρών ή μεγάλων ποσών, τοπικές ή παγκόσμιες, καθώς και οι νέες νομισματικές μορφές είναι ουσιαστικά ηλεκτρονικές. Τα ηλεκτρονικά συστήματα συμψηφισμού και διακανονισμού τελειοποιούν τα ηλεκτρονικά νέα μέσα πληρωμών (αυτόματες μεταφορές κεφαλαίων, αυτόματες τραπεζικές θυρίδες, κάρτες πληρωμών). Οι τραπεζικές συναλλαγές μπορούν πλέον διεκπεραιώνονται από παντού, χωρίς τη μεσολάβηση πιστωτικού ιδρύματος, απλοποιώντας την έννοια του νομίσματος και επαναθέτοντας το ζήτημα των σχέσεων μεταξύ νομίσματος, τραπεζών και πελατών τους. Παρά το γεγονός, ότι η μείωση των κινδύνων αποτελεί ένα από τα κύρια επιχειρήματα υπέρ της χρήσεως και της επέκτασης της τεχνολογίας, σύντομα θα καταστεί αντιληπτό, ότι πρόκειται απλώς για μία ποιοτική μετακύλιση του προβλήματος. Η ολοκληρωτική εφαρμογή της πληροφορικής και η ίδρυση εξειδικευμένων εταιριών στα συστήματα ηλεκτρονικών πληρωμών και ηλεκτρονικής χρηματοοικονομικής διαμεσολάβησης τροποποιεί τον ρόλο των παραδοσιακών τραπεζών, οι οποίες χάνουν το μονοπώλιο διαχείρισης του λογιστικού χρήματος, με συνέπεια η συμμετοχή στα παγκόσμια ηλεκτρονικά δίκτυα να αποτελεί σύντομα την απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση διεθνούς ανταγωνιστικότητας. Σε κάθε περίπτωση οι εξελίξεις αυτές δεν αποκλείεται να σηματοδοτήσουν τόσο την σταδιακή κατάργηση του διαμεσολαβητικού ρόλου των πιστωτικών ιδρυμάτων όσο και την αμφισβήτηση του εγγυητικού ρόλου του χωρικού κράτους.

Η εμφάνιση και η διαρκής επέκταση του παγκόσμιων δικτύων και ιδιαίτερα του δικτύου Internet, ως το κυριότερο και πλέον διαδεδομένο

τηλεπικοινωνιακό δίκτυο του κυβερνοχώρου, αποτελεί το χαρακτηριστικότερο δείγμα των νέων τεχνολογιών, οι οποίες αδιαμφισβήτητα έχουν ήδη, και πρόκειται στο μέλλον με μεγαλύτερη ένταση να δημιουργήσουν νέες πολιτιστικές και συναλλακτικές συνήθειες, με όλα τα προσδοκώμενα ευεργετικά αποτελέσματα και τις πιθανές παρενέργειες τους, με την έννοια της εκμετάλλευσης των απεριόριστων δυνατοτήτων του για την πραγμάτωση εγκληματικών στόχων και ξεπλύματος βρώμικου χρήματος: το πρόβλημα δεν εντοπίζεται τόσο στη δυνατότητα χρησιμοποίησης ενός παγκοσμίου εμβέλειας ηλεκτρονικού συστήματος πληρωμών –όπως το Internet από εγκληματικά συμφέροντα, όσο στην αδυναμία εποπτείας του και εντόπισης των δραστών από τις εθνικές εποπτικές και διωκτικές αρχές.

Καταρχήν στο απόρρητο των επικοινωνιών αναφέρεται η συνταγματική διάταξη του άρθρου 19.

Νομοθετικές διατάξεις σχετικές με το απόρρητο των επικοινωνιών περιλαμβάνονται επίσης και στον Ποινικό Κώδικα και συγκεκριμένα στα άρθρα 248-250 που τιμωρούν την παραβίαση του απορρήτου από ταχυδρομικούς υπαλλήλους καθώς και από υπαλλήλους τηλεπικοινωνιακών οργανισμών. Επίσης τα άρθρα 370 και 370Α του ΠΚ τιμωρούν την παραβίαση του απορρήτου των επιστολών και των τηλεφωνημάτων αντιστοίχως.

Οι κυριότερες νομοθετικές ρυθμίσεις και οδηγίες της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής νομοθεσίας αντίστοιχα, για την προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών είναι οι:

Ελληνική Νομοθεσία	
Νόμος	Θεματική ενότητα
3115/2003	Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών
3431/2006	Περί Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και άλλες διατάξεις
3471/2006	Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τροποποίηση του Ν.2472/1997
3472/2006	Ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις (Τροποποιήσεις Ν.3115)
3674/2008	Ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου διασφάλισης του απορρήτου της τηλεφωνικής επικοινωνίας και άλλες διατάξεις
3917/2011	Διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών, χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους και άλλες διατάξεις

Πίνακας 11. Ελληνική νομοθεσία για την προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών.

Ευρωπαϊκή Νομοθεσία	
Οδηγία	Θεματική ενότητα
2002/58/EK	Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2002 σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες).
2006/24/EK	Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006 για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της Οδηγίας 2002/58/ ΕΚ.
2009/136/EK και 2009/140/EK και Κανονισμός αριθ. 1211/2009	<p>Οδηγία 2009/136/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, για τροποποίηση της οδηγίας 2002/22/EK για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της οδηγίας 2002/58/EK σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 για τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών.</p> <p>Οδηγία 2009/140/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, για την τροποποίηση των οδηγιών 2002/21/EK σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2002/19/EK σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες καθώς και με τη διασύνδεσή τους, και 2002/20/EK για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.</p>

Πίνακας 12. Ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών.

6.2. Αρμοδιότητες της Αρχής

Η ΑΔΑΕ έχει ελεγκτικές, γνωμοδοτικές και κανονιστικές αρμοδιότητες, ενώ παράλληλα συλλέγει πληροφορίες σχετικές με την αποστολή της και επιβάλλει κυρώσεις σε περιπτώσεις παραβίασης της σχετικής κείμενης νομοθεσίας.

Συγκεκριμένα η ΑΔΑΕ έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες: [IV]

- Διενεργεί, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας τακτικούς και έκτακτους ελέγχους σε εγκαταστάσεις, τεχνικό εξοπλισμό, αρχεία, τράπεζες δεδομένων και έγγραφα της ΕΥΠ, άλλων δημοσίων υπηρεσιών, οργανισμών, επιχειρήσεων του ευρύτερου δημοσίου τομέα, καθώς και ιδιωτικών επιχειρήσεων που ασχολούνται με ταχυδρομικές, τηλεπικοινωνιακές ή άλλες υπηρεσίες σχετικές με την ανταπόκριση και την επικοινωνία. Οι έλεγχοι διενεργούνται από τα μέλη και το προσωπικό της ΑΔΑΕ προκειμένου να διαπιστωθεί η σωστή εφαρμογή των πολιτικών ασφάλειας που επιβάλλεται να εφαρμόζουν οι πάροχοι ή για τη διαπίστωση παραβίασης του απορρήτου της επικοινωνίας.
- Λαμβάνει πληροφορίες σχετικές με την αποστολή της από τις προαναφερθείσες υπηρεσίες, οργανισμούς και επιχειρήσεις, καθώς και από τους εποπτεύοντες Υπουργούς.
- Καλεί σε ακρόαση τις παραπάνω υπηρεσίες, οργανισμούς, νομικά πρόσωπα και επιχειρήσεις και κάθε άλλο πρόσωπο, που κρίνει ότι μπορεί να συμβάλει στην εκπλήρωση της αποστολής της.
- Προβαίνει σε κατάσχεση των μέσων παραβίασης του απορρήτου που υποπίπτουν στην αντίληψή της κατά την ενάσκηση του έργου της και ορίζεται μεσεγγυούχος αυτών μέχρι να αποφανθούν τα αρμόδια δικαστήρια. Προβαίνει επίσης στην καταστροφή πληροφοριών ή στοιχείων ή δεδομένων, τα οποία αποκτήθηκαν με παράνομη παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών.
- Εξετάζει καταγγελίες σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων, όταν θίγονται από τον τρόπο και τη διαδικασία άρσης του απορρήτου.
- Συνεργάζεται με άλλες αρχές της χώρας, με αντίστοιχες αρχές άλλων κρατών, καθώς και με ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς, για θέματα της αρμοδιότητάς της.

- Γνωμοδοτεί και απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις για τη λήψη μέτρων διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών, καθώς και τη διαδικασία άρσης του.
- Εκδίδει κανονιστικές πράξεις που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με τις οποίες ρυθμίζεται κάθε διαδικασία και λεπτομέρεια σε σχέση με τις ανωτέρω αρμοδιότητές της καθώς και με την εν γένει διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών.

6.3. Αποστολή και οργάνωση της Αρχής

Με το άρθρο 1 του Ν. 3115/03 συστάθηκε κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 19 του Συντάγματος, η Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ), με σκοπό την προστασία του απορρήτου των επιστολών, της ελεύθερης ανταπόκρισης, επικοινωνίας με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, καθώς και την ασφάλεια των δικτύων και πληροφοριών.

Στην έννοια της προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών περιλαμβάνεται και ο έλεγχος της τήρησης των όρων καθώς και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου που προβλέπονται από το νόμο. Η διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών θα πρέπει να εγγυάται από το κράτος και να περιλαμβάνει όλα τα δίκτυα και τους τρόπους επικοινωνίας, όπως σταθερά δίκτυα, δίκτυα κινητής τηλεφωνίας, ασύρματα ευρυζωνικά δίκτυα, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κλπ.

Το κρίσιμο θέμα για την διασφάλιση του απορρήτου πέρα από το νομοθετικό πλαίσιο που θεωρείται επαρκές, είναι η στελέχωση με εξειδικευμένα μέσα και έμπειρο προσωπικό των αρχών που εποπτεύουν, όπως της ΑΔΑΕ και της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, ώστε να είναι δυνατή η εξακρίβωση των παραβάσεων αλλά και ουσιαστικός προληπτικός έλεγχος για την τήρηση των κανόνων του απορρήτου στα σύγχρονα σημερινά τηλεπικοινωνιακά δίκτυα και υπηρεσίες. [12]

Από την άλλη μεριά, είναι χαρακτηριστικό ότι για την διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών, εμπλέκονται 3 ανεξάρτητες αρχές. Εκτός από τις Δικαστικές, Αστυνομικές και άλλες κρατικές. Συγκεκριμένα η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), που έχει την αρμοδιότητα για την φυσική ασφάλιση των δικτύων, την διασφάλιση του απορρήτου των πληροφοριών και σχετικών δεδομένων που διακινούνται μέσω των

δικτύων, εγγυάται η Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου των επικοινωνιών. Ενώ αρμόδια για την διασφάλιση των προσωπικών δεδομένων των

χρηστών των δικτύων είναι η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Αναπόφευκτα λοιπόν, δημιουργούνται θεσμικές επικαλύψεις αρμοδιοτήτων μεταξύ των ανεξαρτήτων αρχών που μπορεί να δημιουργήσουν ασάφειες ως προς την κατανομή ορισμένων ουσιαστικών ευθυνών στην ασφάλεια των επικοινωνιών.

Επικαλύψεις υπάρχουν επίσης και μεταξύ αφενός των Ανεξάρτητων Αρχών και αφετέρου των Αστυνομικών και Δικαστικών αρχών που πιθανόν να δημιουργήσουν δυσχέρειες στην έγκαιρη και αξιόπιστη καταγραφή, ανάλυση και διαλεύκανση περιστατικών παραβίασης ασφάλειας ηλεκτρονικών δικτύων.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Ν. 3115/2003, όπως ισχύει, η ΑΔΑΕ συγκροτείται από την Ολομέλεια και στελεχώνεται από το προσωπικό της ως ακολούθως: [C]

➤ Διοίκηση της ΑΔΑΕ

- Ολομέλεια
- Πρόεδρος
- Αντιπρόεδρος
- Γραφείο Νομικού Συμβούλου και Νομικών Υπηρεσιών

Η Ολομέλεια της Αρχής αποτελείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και άλλα πέντε μέλη, καθώς και από τους αναπληρωτές τους, οι οποίοι διαθέτουν τις ίδιες αρμοδιότητες και τα ίδια προσόντα. Όλα τα παραπάνω πρόσωπα επιλέγονται από τη Βουλή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 101Α του Συντάγματος, πρέπει να τυγχάνουν ευρείας κοινωνικής αποδοχής και να διακρίνονται για την επιστημονική τους κατάρτιση και την επαγγελματική τους ικανότητα είτε στον τεχνικό τομέα των επικοινωνιών είτε στον νομικό τομέα.

Για τη στελέχωση του προσωπικού της ΑΔΑΕ συστάθηκαν 40 θέσεις, εκ των οποίων οι 18 είναι θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού, 19 τακτικού προσωπικού, 2 δικηγόρων παρ' εφέταις με έμμισθη εντολή και μία 1 θέση νομικού συμβούλου. Η εσωτερική διάρθρωση της ΑΔΑΕ αναλυτικά είναι η εξής: [VII]

➤ Διεύθυνση Διασφάλισης Υποδομών, Απορρήτου Υπηρεσιών και Εφαρμογών Διαδικτύου.

- Τμήμα Εφαρμογών Διαδικτύου
- Τμήμα Υπηρεσιών Προστιθέμενης Αξίας
- Τμήμα Υποδομών Διαδικτύου
- Τμήμα Ελέγχου Ασφάλειας Συστημάτων και Υπηρεσιών

➤ Διεύθυνση Διασφάλισης Υποδομών και Απορρήτου Τηλεπικοινωνιακών Υπηρεσιών.

- Τμήμα Κινητών Επικοινωνιών
- Τμήμα Τοπικών Ασυρμάτων Επικοινωνιών
- Τμήμα Δορυφορικών Επικοινωνιών
- Τμήμα Σταθερών Επικοινωνιών

➤ Διεύθυνση Διασφάλισης Απορρήτου Ταχυδρομικών Υπηρεσιών.

- Τμήμα Ταχυδρομείων
- Τμήμα Ταχυμεταφορών

➤ Αυτοτελές Τμήμα Διοικητικών-Οικονομικών Υπηρεσιών.

➤ Αυτοτελές Τμήμα Διεθνών Συνεργασιών και Δημοσίων Σχέσεων.

➤ Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου Άρσης του Απορρήτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΑΠΟ ΤΑ FIUs

7.1. Εισαγωγή

Οι έρευνες που πραγματοποιούν τα FIUs (Financial Intelligence Units - μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών) στην Ε.Ε, στηρίζονται όλο και περισσότερο στην απόκτηση και επεξεργασία οικονομικών στοιχείων και πληροφοριών που συλλέγονται από τον ιδιωτικό τομέα.

Βάσει των κανόνων της Ε.Ε, σχετικά με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, επιβάλλονται ορισμένες υποχρεώσεις σε φυσικά και νομικά πρόσωπα όπως, ελεγκτές, λογιστές, φορολογικούς συμβούλους, συμβολαιογράφους, νομικούς κ.α. κυρίως όμως τα πιστωτικά ιδρύματα, ώστε να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές.

Τέτοια στοιχεία και πληροφορίες, τις περισσότερες φορές, είναι δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και χρησιμοποιούνται είτε για τον προσδιορισμό και επαλήθευση π.χ. της ταυτότητας του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου ενός τραπεζικού λογαριασμού, της απόκτησης και αποθήκευσης πληροφοριών σχετικά με τον πελάτη, της επεξεργασίας των συναλλαγών του που στοχεύουν στο προσδιορισμό των ύποπτων συναλλαγών.

Επομένως η συμμόρφωση των υπόχρεων προσώπων και η έρευνα που πραγματοποιείται για τον εντοπισμό περιπτώσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, επιβάλλει τις περισσότερες φορές την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Συγχρόνως η επεξεργασία αυτή πρέπει να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες που διέπουν την προστασία των προσωπικών δεδομένων, αλλά και με μυστικότητα, είτε σε επίπεδο Ε.Ε είτε σε εθνικό επίπεδο. Κατά συνέπεια, πρέπει να εφαρμοστούν από κοινού δύο διαφορετικά σύνολα-νομοθεσίες της Ε.Ε ώστε να υπάρξει ισορροπία στη πραγματοποιηθείσα έρευνα για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και τη μη παραβίαση των μέτρων προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Αυτή η δυσκολία αυξάνεται λόγω των διαφορετικών εποπτικών Αρχών που εμπλέκονται στον έλεγχο, χωρίς συντονισμό μεταξύ τους τις περισσότερες φορές, καθώς οι Αρχές για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ελέγχουν αποκλειστικά τη συμμόρφωση των υπόχρεων προσώπων ως προς την νομιμοποίηση των εσόδων, χωρίς να ενδιαφέρονται κατ' ανάγκη για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ενώ οι Αρχές για την προστασία των προσωπικών δεδομένων ελέγχουν αποκλειστικά αυτό το αντικείμενο.

7.2. Ροή των δεδομένων που επεξεργάζονται στα πλαίσια της έρευνας για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος

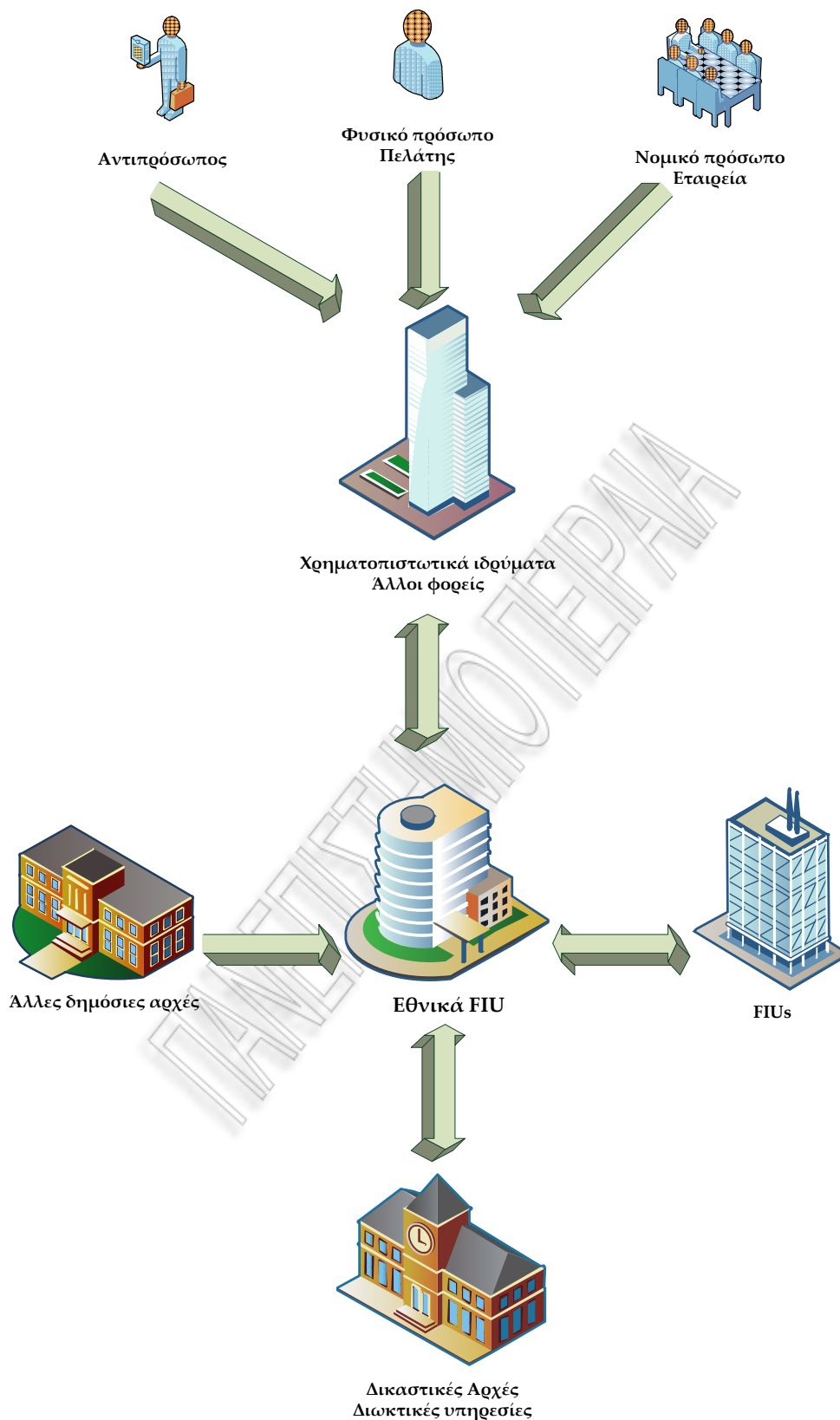
Η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ως προς την εξακρίβωση του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας πραγματοποιείται, είτε από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή άλλους βάσει νόμου υπόχρεους φορείς είτε από τα εθνικά FIUs. Στην παρούσα εργασία δεν εξετάζονται παράλληλοι μέθοδοι που διενεργούνται από άλλες δημόσιες Αρχές ή υπηρεσίες στα πλαίσια ποινικών ή δικαστικών υποθέσεων.

Οι κύριες κατηγορίες φορέων που συλλέγουν και επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, για την εξακρίβωση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και η ροή που ακολουθείται κατά την διαβίβαση μεταξύ τους, είναι οι ακόλουθες:

- ↻ Χρηματοοικονομικά ιδρύματα και άλλοι φορείς:** συλλογή προσωπικών δεδομένων, υπόπτων ή όχι, πραγματοποιείται από τα στοιχεία φυσικών προσώπων (πελάτες), αντιπροσώπων πελατών ή νομικών προσώπων στα οποία συμμετέχουν φυσικά πρόσωπα που δίνονται σε χρηματοοικονομικά ιδρύματα ή άλλους υπόχρεους φορείς, που αναφέρονται ρητά στις σχετικές εθνικές νομοθεσίες ή οδηγίες της Ε.Ε.
- ↻ Χρηματοοικονομικά ιδρύματα - FIU:** επεξεργασία των ύποπτων στοιχείων, που αποκτήθηκαν όπως αναφέρεται παραπάνω, από χρηματοοικονομικά ιδρύματα ή άλλους υπόχρεους φορείς και μεταφορά-υποβολή στο εθνικό FIU.
- ↻ FIU:** επεξεργασία των δεδομένων από FIU.
- ↻ FIU - FIU:** ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ FIUs.

- **Δημόσιες αρχές - FIU:** πρόσβαση του εθνικού FIU σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται νόμιμα από άλλες δημόσιες, δικαστικές αρχές και διωκτικές υπηρεσίες.
- **FIU - δημόσιες αρχές:** γνωστοποίηση των ύποπτων συναλλαγών, που διερευνήθηκαν βάσει των παραπάνω πληροφοριών, από το εθνικό FIU προς δημόσιες, δικαστικές αρχές και διωκτικές υπηρεσίες.
- **FIU--χρηματοοικονομικά ιδρύματα:** ανατροφοδότηση πληροφοριών από εθνικά FIU προς χρηματοοικονομικά ιδρύματα και τους άλλους υπόχρεους, βάσει νόμου, προς αναφορά φορείς.

Στο διάγραμμα που ακόλουθη, εμφανίζονται οι κύριες ροές δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε συνάρτηση με την έρευνα που ενεργείται από διάφορους φορείς, για την διακρίβωση αδικημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CFT).

Εικόνα 27. Διάγραμμα ροή προσωπικών δεδομένων σε AML/CFT

7.3. Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο Οδηγιών της Ε.Ε.

Η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τους άλλους οικονομικούς φορείς, υπόκεινται στις οδηγίες της Ε.Ε, σχετικές με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, καθώς και τις εναρμονισμένες εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών αυτής.

Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο οδηγιών της Ε.Ε, εφαρμόζεται η οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24^{ης} Οκτωβρίου του 1995, σχετικά με την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων όσον αφορά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και την ελευθερία κίνησης τέτοιων στοιχείων. Η οδηγία αυτή συμπληρώνεται από την οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Ιουλίου του 2002 σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. [XIX] [XX]

7.3.1. Γενικές αρχές και μέτρα προστασίας

Λόγω της αυξημένης διασυνοριακής ροής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υπήρχε μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε, της εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών σε όσο το δυνατό πιο υψηλό επίπεδο προστασίας, θεωρήθηκε επιβεβλημένη η ανάγκη έκδοσης μιας κοινοτικής οδηγίας με σκοπό να διασφαλίζει τόσο την ελεύθερη κυκλοφορία των προσωπικών δεδομένων όσο και προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών του ατόμου, ιδίως του ιδιωτικού του βίου. Για τον σκοπό αυτό εκδόθηκε η κοινοτική οδηγία 95/46/ΕΚ.

Βασισμένα στις αρχές αυτές τα FIUs, πρέπει να ακολουθούν και να τηρούν αντίστοιχες διαδικασίες που προβλέπονται από την ανωτέρω κοινοτική οδηγία, για την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις περιπτώσεις έρευνας AML/CFT και να εφαρμόζονται οι γενικές αρχές που είναι: [8]

- Αρχή της νομιμότητας
- Αρχή της θεμιτής και νόμιμης συλλογής
- Αρχή του σκοπού
- Αρχή της αναλογικότητας
- Αρχή της ορθότητας των δεδομένων
- Αρχή της χρονικά πεπερασμένης διάρκειας τήρησης

- Λ Αρχή της διαφάνειας
- Λ Αρχή του ελέγχου
- Λ Αρχή της ασφάλειας

Αρα για την επεξεργασία τέτοιων στοιχείων ισχύουν κανονικά οι δεσμεύσεις που πηγάζουν από την κοινοτική οδηγία 95/46/EK και για τον σκοπό αυτό, το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα πρέπει να έχει δώσει τη ρητή συγκατάθεση του, εκτός αν η επεξεργασία των δεδομένων κρίνεται απαραίτητη για την εκτέλεση σύμβασης ή για την εκτέλεση προσυμβατικών μέτρων ή είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση έργου δημόσιου συμφέροντος ή εμπίπτουν στην άσκηση δημόσιας εξουσίας.

Επιπροσθέτως, στην διακρίβωση αδικημάτων AML/CFT (νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας), επιτρέπεται η επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όπως, δεδομένα σχετικών με παραβάσεις άρθρων του Ποινικού Κώδικα, ποινικές καταδίκες ή μέτρα ασφαλείας.

Οι διαδικασίες επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να είναι σύμφωνες με τις απαιτήσεις των άρθρων 18 έως 20 της σχετικής οδηγίας. Επιπλέον τα κράτη μέλη που επιτρέπουν μια τέτοια διαδικασία, πρέπει αυτές να υπόκεινται στον προγενέστερο έλεγχο από την εθνική Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και η διαδικασία να εξαρτάται από την εθνική νομοθεσία.

Η μεταφορά προσωπικών στοιχείων υπόπτων σε τρίτες χώρες, για αδικήματα AML/CFT, μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο όταν αυτές προσφέρουν επαρκές επίπεδο προστασίας. Κατά παρέκκλιση και με την επιφύλαξη αντίθετων διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας, τα κράτη μέλη μπορούν να διαβιβάσουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτη χώρα που δεν εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο ασφαλείας εφόσον συντρέχουν οι λόγοι του άρθρου 26 της οδηγίας 95/46/EK. [XIII]

7.3.2. Η δυνατότητα περιορισμού των μέτρων προστασίας προσωπικών δεδομένων

Η νομοθεσία της ΕΕ δεν ρυθμίζει ειδικώς τις σχέσεις μεταξύ της εφαρμογής της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και μέτρα διασφάλισης προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Ωστόσο, ορισμένες διατάξεις της οδηγίας

95/46/EK προβλέπουν τη δυνατότητα να περιοριστούν οι εν λόγω εγγυήσεις σε ορισμένες περιορισμένες περιπτώσεις:

☛ Σύμφωνα με το άρθρο 13 της οδηγίας 95/46/EK, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν νομοθετικά μέτρα για να περιορίσουν την εμβέλεια των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων που προβλέπονται στα άρθρα 6 § 1 (καθιέρωση της αρχής του σκοπού), 10, 11 (ενημέρωση σε περίπτωση συλλογής δεδομένων), 12 (δικαίωμα πρόσβασης) και 21 (δημοσιοποίηση των διαδικασιών επεξεργασίας), όταν ο περιορισμός αυτός αποτελεί μια αναγκαία μέτρα, μεταξύ άλλων, για την προστασία:

- τη δημόσια ασφάλεια
- την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη ποινικών αδικημάτων
- σημαντικών οικονομικών ή χρηματοοικονομικών συμβάντων σε ένα κράτος μέλος της Ε.Ε, συμπεριλαμβανομένων των νομισματικών, δημοσιονομικών και φορολογικών θεμάτων
- για έλεγχο, επιθεώρηση ή κανονιστικής λειτουργίας που συνδέεται με την άσκηση δημόσιας εξουσίας στις ανωτέρω περιπτώσεις

Σύμφωνα με το άρθρο 8 § 5 της οδηγίας 95/46/EK, για την επεξεργασία δεδομένων σχετικών με παραβάσεις, ποινικές καταδίκες ή μέτρα ασφαλείας επιτρέπεται μόνον υπό τον έλεγχο της δημόσιας αρχής, ή εάν το εθνικό δίκαιο προβλέπει επαρκείς και ειδικές εγγυήσεις, με την επιφύλαξη ενδεχομένων παρεκκλίσεων τις οποίες ορίζει το κράτος μέλος επί τη βάση εθνικών διατάξεων που παρέχουν τις ενδεδειγμένες και ειδικές προς τούτο εγγυήσεις. Πάντως, η τήρηση πλήρους ποινικού μητρώου επιτρέπεται μόνον υπό τον έλεγχο της δημόσιας αρχής. Οι παρεκκλίσεις αυτές κοινοποιούνται στην Επιτροπή.

7.4. Αλληλεπίδραση προστασίας προσωπικών δεδομένων και έρευνας για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος

Ο σεβασμός και η προστασία της αξιοπρέπειας, της ιδιωτικής ζωής και της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας αποτελούν πρωταρχική επιδίωξη κάθε δημοκρατικής κοινωνίας. Η ανεξέλεγκτη καταχώριση και

επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων σε ηλεκτρονικά και χειρόγραφα αρχεία υπηρεσιών, εταιρειών και οργανισμών μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στην ιδιωτική ζωή του πολίτη. Για την προστασία του ατόμου δεν αρκούν οι παραδοσιακές θεσμικές εγγυήσεις και ρυθμίσεις, αλλά χρειάζεται ειδική αντιμετώπιση.

Σ' αυτή την ενότητα αναλύονται δραστηριότητες που σχετίζονται με επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε συνάρτηση με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αρχικά από την πλευρά των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και στη συνέχεια από τα FIUs. Θα αναδειχθούν οι δυσκολίες στην ερμηνεία ορθής αποτίμησης εφαρμογής των σχετικών νομοθεσιών, που αλληλεπιδρούν στις περιπτώσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και προστασίας προσωπικών δεδομένων.

7.4.1. Συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων υπόπτων και μη προσώπων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

Οι κοινοτικές οδηγίες σχετικά με AML/CFT, προβλέπουν επακριβώς τις υποχρεώσεις των υπόχρεων προσώπων, δηλαδή φυσικών και νομικών προσώπων, ως προς την εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας (συνήθους ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, απλουστευμένης ή αυξημένης) στις συναλλαγές τους και την διαχείριση κινδύνου από την συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων των πελατών τους.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, τις οποίες θα εξετάσουμε παρακάτω αναλυτικά, η επεξεργασία των δεδομένων είναι αποδεκτή και τα υπόχρεα πρόσωπα και ειδικότερα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεούνται βάσει της εθνικής νομοθεσίας και κοινοτικών οδηγιών της Ε.Ε, για επεξεργασία αυτών των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία είναι απαραίτητα και πρόσφορα για την εξιχνίαση αδικημάτων ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. [X] [XV]

➤ Περιπτώσεις εφαρμογής δέουσας επιμέλειας

Οι περιπτώσεις στις οποίες τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη συνοπτικά είναι οι εξής:

- Όταν τα υπόχρεα πρόσωπα συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις. Ως επιχειρηματική σχέση νοείται η επιχειρηματική,

επαγγελματική ή εμπορική σχέση μεταξύ των υπόχρεων προσώπων, στο πλαίσιο άσκησης των δραστηριοτήτων τους, και των πελατών τους και η οποία αναμένεται, κατά το χρόνο έναρξης της επαφής, ότι θα έχει κάποια διάρκεια. Εξάλλου, ως πελάτες νοούνται όλοι οι πελάτες γενικά, δηλαδή τόσο οι πελάτες - ιδιώτες (λιανικές πωλήσεις ή παροχή υπηρεσιών) όσο και οι πελάτες - έμποροι ή επιτηδευματίες γενικά (χονδρικές πωλήσεις ή παροχή υπηρεσιών), ανεξάρτητα αν πρόκειται για εγχώριους ή αλλοδαπούς πελάτες (ενδοκοινοτικές παραδόσεις ή εξαγωγές).

- Όταν τα υπόχρεα πάντα πρόσωπα διενεργούν περιστασιακές συναλλαγές που η αξία τους, συμπεριλαμβανομένων των οποιωνδήποτε τυχόν επιβαρύνσεων του πελάτη (Φ.Π.Α. κ.λπ.), ανέρχεται σε ποσό τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, ανεξάρτητα από το αν η συναλλαγή διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση. Για παράδειγμα οίκος δημοπρασίας πωλεί σε συγκεκριμένο πελάτη, είτε στο πλαίσιο της ίδιας δημοπρασίας είτε στο πλαίσιο διαφορετικών δημοπρασιών που διενεργούνται την ίδια ή και σε διαφορετικές ημέρες, μεταξύ των οποίων δεν μεσολαβεί μεγάλο χρονικό διάστημα, διάφορα επιμέρους έργα τέχνης και λοιπά πολύτιμα αντικείμενα συνολικής αξίας 20.000 ευρώ. Στην περίπτωση αυτή ο συγκεκριμένος οίκος δημοπρασίας υποχρεούται να εφαρμόσει τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, ανεξαρτήτως της αξίας των επιμέρους έργων τέχνης και λοιπών αντικειμένων.
- Σε κάθε περίπτωση γενικώς που υπάρχει υπόνοια για απόπειρα ή διάπραξη αδικημάτων νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.
- Όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την ακρίβεια, την πληρότητα ή την καταλληλότητα των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν προηγουμένως για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων του πελάτη.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να εφαρμόζουν τα μέτρα συνήθους, απλουστευμένης ή αυξημένης δέουσας επιμέλειας, ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου ως προς τον πελάτη.

➤ Μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας

Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη περιλαμβάνουν:

- Πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη βάσει εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών από αξιόπιστες και ανεξάρτητες πηγές.
- Πιστοποίηση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων (δηλαδή του φυσικού προσώπου ή των φυσικών προσώπων στα οποία τελικά ανήκει το νομικό πρόσωπο-πελάτης ή το νομικό σχήμα ή το φυσικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου διεξάγεται η συναλλαγή ή η δραστηριότητα), συνεχή επικαιροποίηση των στοιχείων, καθώς και λήψη εύλογων μέτρων για την επαλήθευση των στοιχείων αυτών, αναλόγως του βαθμού κινδύνου (δηλαδή της πιθανότητας εμπλοκής του πελάτη σε διάπραξη ή απόπειρα διάπραξης αδικήματος), ώστε να διασφαλίζεται ότι το υπόχρεο πρόσωπο έχει σαφή εικόνα του πραγματικού ή των πραγματικών δικαιούχων. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ορίζονται τα έγγραφα και τα στοιχεία για την πιστοποίηση και επαλήθευση από τα υπόχρεα πρόσωπα της ταυτότητας των πελατών τους και των τυχόν πραγματικών δικαιούχων. [IX]
- Συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου, ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.
- Εξέταση με ιδιαίτερη προσοχή κάθε συναλλαγής (ιδίως πολύπλοκων ή ασυνήθιστα μεγάλων ή ασυνήθιστων γενικά) ή δραστηριότητας, η οποία από τη φύση της ή από τα στοιχεία που αφορούν το πρόσωπο ή την ιδιότητα του συναλλασσομένου μπορεί να συνδεθεί με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή με χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

- Λήψη κάθε άλλου πρόσφορου μέτρου, συμπεριλαμβανομένης της μη κατάρτισης της συναλλαγής και της άρνησης παροχής υπηρεσιών ή άσκησης δραστηριοτήτων, εφόσον δεν έχουν ικανοποιηθεί οι όροι της πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του πελάτη.
- Άσκηση συνεχούς εποπτείας και παρακολούθησης, όσον αφορά την επιχειρηματική σχέση, καθ' όλη τη διάρκειά της, προκειμένου τα υπόχρεα πρόσωπα να διαπιστώνουν ότι οι συναλλαγές ή δραστηριότητες συνάδουν με τις γνώσεις που έχουν για τον πελάτη και τον πραγματικό δικαιούχο, τις επαγγελματικές δραστηριότητές τους και τα χαρακτηριστικά του εκτιμώμενου κινδύνου και εφόσον απαιτείται, την προέλευση των κεφαλαίων. Για το σκοπό αυτό τα υπόχρεα πρόσωπα διασφαλίζουν επιπλέον την τήρηση ενημερωμένων εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών.

Τα ιδρύματα, οι οργανισμοί εφαρμόζουν καθεμία από τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και καθορίζουν την έκταση των μέτρων αυτών ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου, που εξαρτάται από το είδος του πελάτη, της επιχειρηματικής σχέσης του προϊόντος ή της συναλλαγής. Τα ιδρύματα, οι οργανισμοί και τα πρόσωπα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν στις αρμόδιες αρχές ότι η έκταση των μέτρων είναι ανάλογη με τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

➤ Ποιός συλλέγει και επεξεργάζεται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα

Καταρχήν οι υπόχρεοι φορείς οι οποίοι συλλέγουν δεδομένα απευθείας από τους πελάτες. Τα ιδρύματα, οι οργανισμοί και τα πρόσωπα που εμπίπτουν στις σχετικές οδηγίες εφαρμόζουν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας προς τους πελάτες περιλαμβάνοντας την εξακρίβωση και τον έλεγχο της ταυτότητας τους βάσει εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών από αξιόπιστη και ανεξάρτητη πηγή, την εξακρίβωση, ενδεχομένως, της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου και τη λήψη ευλόγων μέτρων αναλόγως του βαθμού κινδύνου, τη συλλογή πληροφοριών για τον σκοπό και τον σχεδιαζόμενο χαρακτήρα της επιχειρηματικής σχέσης.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να είναι μια ιδιωτική χρηματοοικονομική εταιρεία ή μια επιχείρηση στο πλαίσιο συμφωνίας εξωτερικής ανάθεσης ή σχέσεις αντιπροσώπευσης στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, δυνάμει της συμβατικής ρύθμισης, ο φορέας παροχής της εξωτερικής υπηρεσίας ή ο αντιπρόσωπος πρέπει να θεωρείται τμήμα του ιδρύματος, του οργανισμού ή του προσώπου που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής σχετικής οδηγίας.

🔗 Φύλαξη αρχείων και στατιστικά δεδομένων και στοιχεία

Αναφορικά με τη τήρηση από τα υπόχρεα πρόσωπα αρχείων και στοιχείων και τη συλλογή στατιστικών στοιχείων και δεδομένων από όλες τις εμπλεκόμενες δημόσιες αρχές προβλέπεται η υποχρέωση των υπόχρεων προσώπων να φυλάσσουν τα έγγραφα και πληροφορίες για το οριζόμενο κατά περίπτωση χρονικό διάστημα, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν σε κάθε έρευνα ή διερεύνηση ενδεχόμενης απόπειρας ή διάπραξης των αδικημάτων AML/CFT, από την αρμόδια αρχή τους ή κάθε άλλη αρμόδια δημόσια αρχή, συμπεριλαμβανομένων των εισαγγελικών και δικαστικών αρχών.

Συγκεκριμένα, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να φυλάσσουν: **[IX]**

- τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη και επαλήθευσής τους κατά τη σύναψη κάθε είδους σύμβασης για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής τους σχέσης με τον πελάτη
- τα νομιμοποιητικά έγγραφα, τα φωτοαντίγραφα εγγράφων, με βάση τα οποία έγινε η πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, και πρωτότυπα ή αντίγραφα παραστατικά κάθε είδους συναλλαγών, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης ή την εκτέλεση της κάθε συναλλαγής
- τα εσωτερικά έγγραφα εντός του ίδιου του υπόχρεου προσώπου που αφορούν εγκρίσεις ή διαπιστώσεις ή εισηγήσεις για υποθέσεις που σχετίζονται με τη διερεύνηση των ανωτέρω αδικημάτων ή αναφερθείσες ή μη υποθέσεις στο FIU, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης του πελάτη που σχετίζεται με τις ως άνω υποθέσεις,

Προβλέπεται επίσης η υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών να εφαρμόζουν και στις θυγατρικές τους εταιρείες και στα υποκαταστήματα που διατηρούν σε άλλες χώρες τουλάχιστον ισοδύναμα μέτρα, όσον αφορά στη φύλαξη αρχείων και στοιχείων, τουλάχιστον ισοδύναμα.

Ορίζεται δε ότι τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί εφαρμόζουν διαδικασίες και συστήματα, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται πλήρως και ταχέως σε αίτημα ή ερώτημα των FIU, της αρμόδιας αρχής τους ή άλλων αρμοδίων δημόσιων αρχών, ως προς το εάν διατηρούν ή είχαν διατηρήσει κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών επιχειρηματική σχέση με συγκεκριμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για το είδος αυτής και για κάθε σχετική συναλλαγή.

Σημειώνεται ότι μεταξύ των δημόσιων αρχών που έχουν την πιο πάνω υποχρέωση είναι και οι φορολογικές αρχές και υπηρεσίες. Συνεπώς, οι Δ.Ο.Υ. και τα Ελεγκτικά Κέντρα (Π.Ε.Κ. και Δ.Ε.Κ.) θα πρέπει να μεριμνήσουν ώστε να τηρούν στοιχεία τα οποία αφορούν τις ενέργειες και τις διαπιστώσεις τους στο πλαίσιο της σχετικής νομοθεσίας.

➤ Τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων

Τα δικαιώματα, που πηγάζουν βάση των κοινοτικών οδηγιών της Ε.Ε. και της αντίστοιχης εθνικής νομοθεσίας, ως προς την προστασία των προσωπικών δεδομένων των φυσικών προσώπων που υφίστανται συλλογή και επεξεργασία, ισχύουν όπως αυτά προβλέπονται ρητά. Αυτό συνεπάγεται την υποχρέωση των υπόχρεων φορέων για την τήρηση των κανόνων για την τήρηση των κανόνων σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες και κοινοτικές οδηγίες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Αρα πρέπει να εξηγείται με σαφήνεια στον πελάτη, ο σκοπός της συλλογής και επεξεργασίας των προσωπικών του δεδομένων, την πολιτική προστασίας και ασφάλειας των δεδομένων και της ιδιωτικότητας που ακολουθούν και την πολιτική εφαρμογής της νομοθεσίας για αδικήματα AML/CFT.

Επιπροσθέτως πρέπει να αναφέρεται ρητά το δικαίωμα του φυσικού προσώπου στην πρόσβαση των δεδομένων του, εκτός αν συντρέχουν λόγοι εξαίρεσης της σύμφωνα με την κοινοτική οδηγία περί απαγόρευσης γνωστοποίησης όπου τα ιδρύματα, οι οργανισμοί και τα πρόσωπα που εμπíπτουν στη σχετική οδηγία, οι διευθυντές και οι υπάλληλοί τους δεν γνωστοποιούν στον εμπλεκόμενο πελάτη ή σε τρίτους το γεγονός ότι

διαβιβάσθηκαν πληροφορίες ή ότι διεξάγεται ή μπορεί να διεξαχθεί έρευνα για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

7.4.2. Υποβολή στοιχείων προσωπικού χαρακτήρα από τα οικονομικά όργανα σε FIUs σε σχέση με ύποπτες συναλλαγές

Σύμφωνα με την κοινοτική οδηγία 2005/60/EK και τον Ν. 3691/2008, ρυθμίζεται το θέμα της υποχρέωσης αναφοράς των υπόχρεων προσώπων προς τα αντίστοιχα FIUs. Τα κράτη μέλη απαιτούν από τα ιδρύματα, τους οργανισμούς και τα πρόσωπα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραπάνω κοινοτικής οδηγίας και εφόσον απαιτείται, από τους διευθυντές και τους υπαλλήλους τους, να συνεργάζονται πλήρως: [XV]

α ενημερώνοντας αμελλητί τη μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών, με δική τους πρωτοβουλία, όταν το ίδρυμα, ο οργανισμός ή το πρόσωπο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας γνωρίζει, έχει υποψίες ή έχει εύλογους λόγους να υποπτεύεται ότι διαπράττεται, επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή επιχειρήθηκε να διαπραχθεί νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας·

β παρέχοντας αμελλητί στη μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών ή σε άλλες αρμόδιες αρχές για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας κατόπιν δικού τους αιτήματος, όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει η εφαρμοστέα νομοθεσία.

Οι πληροφορίες διαβιβάζονται στη μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται το ίδρυμα, ο οργανισμός ή το πρόσωπο το οποίο τις διαβιβάζει.

Τα κράτη μέλη απαιτούν από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς τους να εφαρμόζουν συστήματα που τους καθιστούν δυνατό να μπορούν να ανταποκριθούν πλήρως και ταχέως σε ερώτημα της μονάδας χρηματοοικονομικών πληροφοριών ή άλλων αρχών σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, ως προς το εάν διατηρούν ή είχαν διατηρήσει κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών

επιχειρηματική σχέση με συγκεκριμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα καθώς και ως προς το είδος αυτής της επιχειρηματικής σχέσης.

Η καλόπιστη γνωστοποίηση προς το FIU, από ίδρυμα, οργανισμό, από υπάλληλο ή από διευθυντή τους, των πληροφοριών που μνημονεύονται παραπάνω, δεν αποτελεί παράβαση τυχόν συμβατικής ή νομοθετικής, κανονιστικής ή διοικητικής απαγόρευσης της γνωστοποίησης πληροφοριών και δεν συνεπάγεται οποιουδήποτε είδους ευθύνη για το ίδρυμα, τον οργανισμό ή το πρόσωπο, τους διευθυντές ή τους υπαλλήλους τους.

Τα ιδρύματα, οι οργανισμοί και τα πρόσωπα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραπάνω κοινοτικής οδηγίας και οι διευθυντές και οι υπάλληλοί τους δεν γνωστοποιούν στον εμπλεκόμενο πελάτη ή σε τρίτους το γεγονός ότι διαβιβάστηκαν πληροφορίες σε FIU ή ότι διεξάγεται ή μπορεί να διεξαχθεί έρευνα για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Η παραπάνω απαγόρευση δεν περιλαμβάνει τη γνωστοποίηση στις αρχές προς τον σκοπό της ποινικής δίωξης και δεν εμποδίζει τη διαβίβαση πληροφοριών μεταξύ ιδρυμάτων ή οργανισμών από τα κράτη μέλη ή από τρίτες χώρες σχετικά με τη συμπληρωματική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων, ασφαλιστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων επενδύσεων χρηματοπιστωτικού ομίλου ετερογενών δραστηριοτήτων.

Όσον αφορά τα ιδρύματα, οργανισμούς ή πρόσωπα σε περιπτώσεις που αφορούν τον ίδιο πελάτη και την ίδια συναλλαγή στην οποία εμπλέκονται δύο ή περισσότερα ιδρύματα ή πρόσωπα, η απαγόρευση δεν εμποδίζει τη γνωστοποίηση μεταξύ των οικείων ιδρυμάτων, οργανισμών ή προσώπων με την προϋπόθεση ότι αυτοί βρίσκονται σε κράτος μέλος, ή σε τρίτη χώρα που επιβάλλει υποχρεώσεις ισοδύναμες με αυτές που θεσπίζει η παρούσα οδηγία, και ότι ανήκουν στον ίδιο επαγγελματικό κλάδο και υπόκεινται σε ισοδύναμες υποχρεώσεις όσον αφορά το επαγγελματικό απόρρητο και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

7.5. Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από FIUs

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θεωρεί την πρόληψη του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και την

καταπολέμηση αυτών των φαινομένων, ως ζητήματα θεμελιώδους σημασίας για την ακεραιότητα και τη σταθερότητα των πιστωτικών και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και για την ύπαρξη εμπιστοσύνης στο σύνολο του χρηματοπιστωτικού συστήματος, και για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης·

Δεδομένου ότι ο όγκος των πληροφοριών που εξετάζονται από τα FIUs της Ε.Ε έχει αυξηθεί σημαντικά κατά τα τελευταία χρόνια, καθίσταται ολοένα και πιο αναγκαία η ενισχυμένη συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Παραμένει σχετικά ασαφής η έκταση των πληροφοριών στις οποίες πρέπει να παρέχεται πρόσβαση στα FIUs, σε μια «πολυθεματική» οπτική, σύμφωνα με την οποία πρέπει να μπορούν να ανταλλάσσονται όλες οι σχετικές πληροφορίες διοικητικού, αστυνομικού και χρηματοοικονομικού χαρακτήρα.

Οι εθνικές διατάξεις διαφέρουν σημαντικά, όσον αφορά το κατά πόσο το FIU μιας χώρας της Ε.Ε έχει πρόσβαση σε ορισμένες βάσεις δεδομένων ή μπορεί να ζητήσει περαιτέρω πληροφορίες από διάφορες αρχές. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν διατάξεις που παρέχουν πρόσβαση σε πληροφορίες αστυνομικού χαρακτήρα, ενώ σε άλλες περιπτώσεις οι πληροφορίες παρέχονται εξίσου από φορολογικές ή τελωνειακές αρχές (SE, DE) ή ακόμα από διάφορους άλλους οργανισμούς (BE, EL, LT, LV, PL, ES, MT, RO, CZ, FI, IT). Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτή η ευρύτερη κάλυψη συνεπάγεται επίσης απουσία σαφήνειας όσον αφορά τους οργανισμούς που είναι ρητά υποχρεωμένοι να παρέχουν πληροφορίες.

7.5.1. Νομιμότητα της επεξεργασίας των δεδομένων

Τα FIUs διατηρούν βάσεις δεδομένων με πληροφορίες, που συλλέγουν από τους υπόχρεους φορείς και άλλες δημόσιες αρχές, όπως αυτές αναλύθηκαν στη προηγούμενη ενότητα, τις οποίες επεξεργάζονται και ανταλλάσσουν μεταξύ τους σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο κρατών μέλους της Ε.Ε.

Η διατήρηση των στοιχείων αυτών δημιουργεί ζήτημα, ιδιαίτερα όταν μετά από την έρευνα που διενεργήθηκε από το FIU δεν πιστοποιήθηκε η διάπραξη του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, παύουν οι περαιτέρω έρευνες και η υπόθεση τοποθετείται προσωρινά στο αρχείο με την προοπτική να ανασυρθεί αν στο μέλλον υπάρξουν νέες υπόνοιες ή επιβαρυντικά στοιχεία για το άτομο.

Γι' αυτή την διαδικασία που εφαρμόζεται από ένα μεγάλο αριθμό FIUs της Ε.Ε, οι αντίστοιχες αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων εκφράζουν ζωηρές ανησυχίες και σε ορισμένες περιπτώσεις αντιθέσεις, διότι δεν προβλέπεται χρονική περίοδο όσον αφορά στη φύλαξη αρχείων και στοιχείων υπόπτων ή διαδικασίες διαγραφής από τα FIUs της Ε.Ε.

Και ενώ η μεταφορά στοιχείων-δεδομένων από τα FIUs στις αρμόδιες δικαστικές αρχές, σε περιπτώσεις διακρίβωσης του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, πραγματοποιείται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες, επισημαίνονται προβλήματα σχετικά με την δυνατότητα των εμπλεκόμενων προσώπων να έχουν πρόσβαση και ενημέρωση με την τύχη των συλλεγμένων και επεξεργασμένων στοιχείων τους, π.χ. στην περίπτωση αναφοράς ύποπτης συναλλαγής από χρηματοοικονομικό οργανισμό ή άλλο υπόχρεο φορέα και με το πέρας της έρευνας από το FIU, το φυσικό πρόσωπο εναντίον του οποίου διενεργήθηκε η έρευνα, δεν προβλέπεται νομοθετικά δικαίωμα ενημέρωσης, πρόσβασης ή αμφισβήτησης των αποτελεσμάτων της έρευνας και δεν θα λάβει ποτέ απάντηση ως προς το εύρος των πληροφοριών και δεδομένων που έχουν συλλεχθεί γι' αυτό.

7.5.2. Ανταλλαγή στοιχείων μεταξύ FIUs

Η συνεργασία μεταξύ των FIUs της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να βασίζεται σε ένα νομοθετικό και κανονιστικό περιβάλλον που να προωθεί την ανάπτυξη της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Πρόκειται για ένα σημαντικό ζήτημα από την άποψη της συνεργασίας μεταξύ των FIUs. **[XVIII]**

Τα FIUs πρέπει να αποτελούν διακριτές οντότητες, ανεξάρτητα από το αν έχουν αυτόνομη ύπαρξη ή αποτελούν μέρος μιας οργάνωσης, κατά τρόπον ώστε κάθε FIU της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μπορεί να συνεργάζεται απευθείας και να ανταλλάσσει πληροφορίες με τους ομολόγους του. Τα κράτη μέλη συμμορφώνονται γενικά με αυτήν την υποχρέωση. Για τους σκοπούς της συνεργασίας μεταξύ των FIUs, είναι σημαντικό να ανατεθούν σε αυτές σαφείς αρμοδιότητες για τη «διαβίβαση» των πληροφοριών. Επίσης, για να εξασφαλιστεί αποτελεσματική συνεργασία, θα ήταν επωφελές για κάθε FIU ενός κράτους μέλους να μπορεί να γνωρίζει ποιες πληροφορίες συγκεντρώνονται από τους ομολόγους του των άλλων κρατών μελών.

Δεδομένου ότι η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ FIUs αφορά ευαίσθητα χρηματοοικονομικά στοιχεία, είναι σημαντικό να

διαπιστώνεται το κατά πόσον ένα FIU είναι εξουσιοδοτημένο να ζητεί από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλους υποβάλλοντες εκθέσεις οργανισμούς πληροφορίες που υπερβαίνουν το πλαίσιο των καταγγελιών ύποπτων συναλλαγών. Ένας μεγάλος αριθμός κρατών μελών (HU, FR, SI, SE, BE, EL, FI, EE, LT, NL, MT, RO, PL, LV, IT, DE) αναφέρει νομοθεσία που εξουσιοδοτεί το δικό του FIU να αξιώνει συμπληρωματικές πληροφορίες από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και από άλλους υποβάλλοντες εκθέσεις οργανισμούς. Επαφίεται στα κράτη μέλη να επιλέξουν το καταλληλότερο καθεστώς για το δικό τους FIU, αλλά αυτό πρέπει να είναι σε θέση να εκπληρώσει ορθά τα καθήκοντά του.

Το FIU προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση παρέχει κάθε χρήσιμη πληροφορία, των διαθέσιμων χρηματοοικονομικών πληροφοριών και των αιτούμενων αστυνομικής φύσεως στοιχείων. Εννέα FIUs της E.E (HU, FR, SE, ES, NL, BE, CZ, EE, UK), βασιζόμενα στις νομικές διατάξεις τους, προσδιορίζουν σε ορισμένο μέτρο την έκταση εφαρμογής της ανταλλαγής πληροφοριών, αλλά δεν προσδιορίζουν το κατά πόσον συμπεριλαμβάνονται οι χρηματοοικονομικής ή αστυνομικής φύσεως πληροφορίες. Ενώ ορισμένα κράτη μέλη (HU, FR, BE, CZ, EE) διαβιβάζουν επίσης χρηματοοικονομικές και τραπεζικές πληροφορίες, μπορούμε να υποθέσουμε ότι αυτό δημιουργεί προβλήματα για άλλα. Φαίνεται ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των πληροφοριών που μπορούν να διαβιβαστούν από τα FIUs. Εντούτοις, επειδή δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια η έννοια της «κάθε χρήσιμης πληροφορίας», είναι δύσκολο να αξιολογηθεί το κατά πόσον τα FIUs της E.E συμμορφώνονται πραγματικά με τη συγκεκριμένη ουσιαστική υποχρέωση.

Η αρχή της αμοιβαιότητας, παρά το γεγονός ότι δεν προβλέπεται ως προϋπόθεση της ανταλλαγής πληροφοριών, αναφέρεται στο δίκαιο ή στην πρακτική πολλών FIUs της E.E (FR, SI, BE, RO, CZ, PL). Δεδομένης της ανάγκης να κατοχυρωθεί η ανταλλαγή πληροφοριών, επιβάλλεται στα FIUs η υποχρέωση να προβλέπουν προστατευμένους δίαυλους επικοινωνίας. Αναφέρονται οι ακόλουθοι δίαυλοι επικοινωνίας: Egmont Secure Web (κρυπτογραφημένο ασφαλές μέσο ανταλλαγής πληροφοριών μέσω του Διαδικτύου), FIU.NET (ηλεκτρονικό σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών των FIUs της E.E).

Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα μνημόνια συμφωνίας αποτελούν το ουσιαστικό μέσο που διέπει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των FIUs. Δεκαέξι FIUs της E.E (DE, FR, SE, BE, EE, ES, EL, FI, LV, NL, PT, RO, PL,

IT, MT, CZ) συνήψαν τέτοιου είδους μνημόνιο με άλλες χώρες. Ορισμένα (DE, FR, SE, CZ, IT, MT) προσδιορίζουν ότι δεν είναι υποχρεωμένα να χρησιμοποιούν αυτό το είδος συμφωνίας

Πολλά FIUs επιβεβαιώνουν ότι χορηγούν ιδιαίτερη προσοχή στην εμπιστευτικότητα και ότι συμμορφώνονται με την εθνική νομοθεσία που ισχύει όσον αφορά την προστασία προσωπικών δεδομένων, γεγονός που σημαίνει ότι ισχύουν όσον αφορά τα FIUs οι γενικές διατάξεις που διέπουν την προστασία των δεδομένων. Ορισμένα FIUs, δυνάμει νομικών διατάξεων, δεν μπορούν να διαβιβάσουν πληροφορίες σε FIU άλλης χώρας παρά μόνο υπό τον όρο ότι αυτό είναι υποχρεωμένο να τηρεί ίδιο επίπεδο εμπιστευτικότητας ή επαγγελματικού απόρρητου με εκείνο που προβλέπει η εθνική νομοθεσία του FIU του κράτους μέλους που προβαίνει στη διαβίβαση ή ότι το αιτών FIU διαθέτει κανονιστικό σύστημα προστασίας δεδομένων. Πρέπει εξάλλου να τονιστεί ότι το «επαγγελματικό απόρρητο» αποτελεί μία όψη της «εμπιστευτικότητας».

7.5.3. Κοινοποίηση πληροφοριών υπόπτων συναλλαγών μεταξύ FIUs και άλλων αρχών

Σε μερικά κράτη μέλη της Ε.Ε, η εθνική νομοθεσία επιτρέπει σε FIUs να κοινοποιήσουν πληροφορίες (φοροδιαφυγή, τελωνειακές απάτες, ποινικές παραβάσεις κλπ) οι οποίες συλλέχθηκαν κατά τη άσκηση των καθηκόντων τους και δεν συσχετίζονται άμεσα με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, σε άλλες αρχές, οργανισμούς ή υπηρεσίες.

Η άδεια να κοινοποιηθούν τα συλλεγμένα στοιχεία σε άλλες αρχές με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους για λόγους ανεξάρτητους από τον αρχικό σκοπό συλλογής τους είναι προβληματική από την σκοπιά της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Η εθνική νομοθεσία πρέπει σαφώς να εγκρίνει αυτή την δυνατότητα και να παρέχει κατάλληλες εγγυήσεις μιας τέτοιας ενέργειας, όσον αφορά την προστασία των προσωπικών δεδομένων των υπό έρευνα ατόμων. Εντούτοις, σε μερικές περιπτώσεις η κοινοποίηση σε άλλες αρχές τέτοιων πληροφοριών μπορεί να απαιτείται με σκοπό την συλλογή αποδείξεων του βασικού αδικήματος σε συνάρτηση με παράβαση AML/CFT. Σε κάθε περίπτωση, η λαμβάνουσα την πληροφορία αρχή, πρέπει να κινηθεί σύμφωνα με το πλαίσιο της νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Αντίθετα τα ακόλουθα κράτη μέλη της Ε.Ε. (LT, RO, CZ, BE, DE, NL, AT, LV, CY, EL) διαθέτουν νομικές διατάξεις που απαγορεύουν την πρόσβαση τρίτων στις πληροφορίες που κατέχουν τα FIUs τους. Σημειώνεται ορισμένη απουσία σαφήνειας όσον αφορά τους όρους «άλλες αρχές, οργανισμούς ή υπηρεσίες». Ορισμένα κράτη μέλη της Ε.Ε. (SE, FI) ορίζουν ότι τα FIUs τους είναι εξουσιοδοτημένα να διαβιβάζουν πληροφορίες σε άλλες αρχές καταστολής ή ότι τα δεδομένα που κατέχει ένα FIU είναι (εν μέρει) προσιτά στις αστυνομικές αρχές.

7.5.4. Μονάδα διερεύνησης χρηματοοικονομικών πληροφοριών Ε.Ε. - FIU Net

Η ευρωπαϊκή ενιαία αγορά έχει εξασφαλίσει το εμπόριο, τον ανταγωνισμό, την καταναλωτική επιλογή, την απασχόληση και την ευημερία για όλους τους Ευρωπαίους. Η σκοτεινή πλευρά αυτού του επιτεύγματος είναι ότι τα ανοικτά σύνορα επιτρέπουν επίσης τη ελευθερία κινήσεων των εγκληματιών, τρομοκρατών και των χρηματικών κεφαλαίων των εγκληματικών οργανώσεων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Αυτή η απειλή θέτει σε μεγάλες προκλήσεις τα κράτη μέλη της Ε.Ε, καθώς οι εγκληματίες και οι τρομοκράτες εκμεταλλεύονται τα ανοικτά σύνορα της Ε.Ε για να κρύψουν τα κεφάλαιά τους και την κίνησή τους.

Για τους λόγους αυτούς τίθενται τα εξής ερωτήματα: Πώς μπορούν, τα FIUs να αναλύσουν τέτοιες πληροφορίες και να ξεπεράσουν τέτοια εμπόδια, χωρίς να παραβιάσουν εθνικούς κανόνες σχετικούς με τη προστασία των προσωπικών δεδομένων; Πώς επιτυγχάνεται, η ανίχνευση των κρυμμένων χρηματικών κεφαλαίων στα κράτη μέλη, χωρίς τη παραβίαση της μυστικότητας των προσωπικών στοιχείων αθώων πολιτών; Τα FIUs της Ε.Ε έχουν εισάγει και χρησιμοποιούν την τεχνολογία που είναι σε θέση να πραγματοποιήσει αυτές τις διαδικασίες.

Σε γενικές γραμμές, όλες οι υπόχρεες οντότητες που εμπλέκονται στη μεταφορά χρημάτων ή προϊόντων αξίας, υποχρεούνται από το νόμο να γνωστοποιούν στα FIUs ασυνήθιστες ή ύποπτες συναλλαγές. Με τη σειρά τους τα FIUs αναλύουν τις ληφθείσες γνωστοποιήσεις των υπόχρεων οντοτήτων. Σε περίπτωση που αποδειχθεί ότι οι ασυνήθιστες ή ύποπτες συναλλαγές προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες και διαπράχθηκαν τα αδικήματα της νομιμοποίησης εσόδων ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, αποστέλλονται στις αρμόδιες δικαστικές αρχές. Κατά την διαδικασία όμως της συλλογής ή της ανάλυσης

των πληροφοριών, ένα FIU μπορεί να ζητήσει πληροφορίες από άλλα FIUs. Για την ανταλλαγή αυτών των ευαίσθητων πληροφοριών, τα FIUs χρησιμοποιούν ένα ασφαλές σύστημα ηλεκτρονικού επικοινωνίας.

Δεδομένου ότι η συνεργασία μεταξύ των FIUs της Ε.Ε βασίζεται στη κοινοτική νομοθεσία, μετά τη δημοσίευση της απόφασης 2000/642/JHA της 17 Οκτωβρίου 2000 του Συμβουλίου, αναφορικά με το διακανονισμό της συνεργασίας μεταξύ των FIUs των κρατών-μελών, σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέλαβε την πρωτοβουλία της ηλεκτρονικής σύνδεσης μεταξύ των Μονάδων (FIU.NET), ένα πλήρως αποκεντρωμένο σύστημα μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου οι Μονάδες ενώνονται ηλεκτρονικά για την ανταλλαγή πληροφοριών σε ένα ασφαλές περιβάλλον.

Το FIU.NET είναι ένα σύστημα για την αυτοματοποιημένη μετάδοση των οικονομικών πληροφοριών μεταξύ των FIUs. Γεννήθηκε από την πρωτοβουλία του Ολλανδικού Υπουργείου Δικαιοσύνης το 1998 και λειτουργεί στο δίκτυο s-TESTA.³ Η Αρχή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες συνδέθηκε στο FIU.NET μέσω ΣΥΖΕΥΣΙΣ⁴ και s-TESTA στις αρχές του 2008. [G]

Το FIU.NET στηρίζεται σε ένα αποκεντρωμένο δίκτυο υπολογιστών. Με την έννοια αποκεντρωμένο εννοούμε, ότι δεν υπάρχει καμία κεντρική βάση δεδομένων σε ένα συγκεκριμένο κράτος μέλος όπου όλα τα ανταλλασσόμενα στοιχεία να αποθηκεύεται. Κατά την αποστολή των πληροφοριών από ένα FIU σε άλλο, πραγματοποιείται μόνο η ανταλλαγή των δεδομένων με ασφάλεια μέσω του FIU.NET χωρίς να αποθηκεύονται τα δεδομένα παρά μόνο στις βάσεις δεδομένων των FIUs που συμμετέχουν στην ανταλλαγή των πληροφοριών. Αυτό είναι μια σημαντική απαίτηση, δεδομένου ότι εγγυάται ότι μόνο τα FIUs είναι κάτοχοι και υπεύθυνα για τις ανταλλασσόμενες πληροφορίες. Όταν οι αναλυτές ενός FIU της Ε.Ε έρθουν αντιμέτωποι με πληροφορίες που χρειάζονται, σχετικά με AML/CFT, από άλλα FIUs κρατών μελών της Ε.Ε, θα ζητήσουν αυτές τις πληροφορίες μέσω ενός απλού, γρήγορου και ασφαλούς μέσου. Δεδομένης της ανάγκης να κατοχυρωθεί η ανταλλαγή πληροφοριών, επιβάλλεται στα

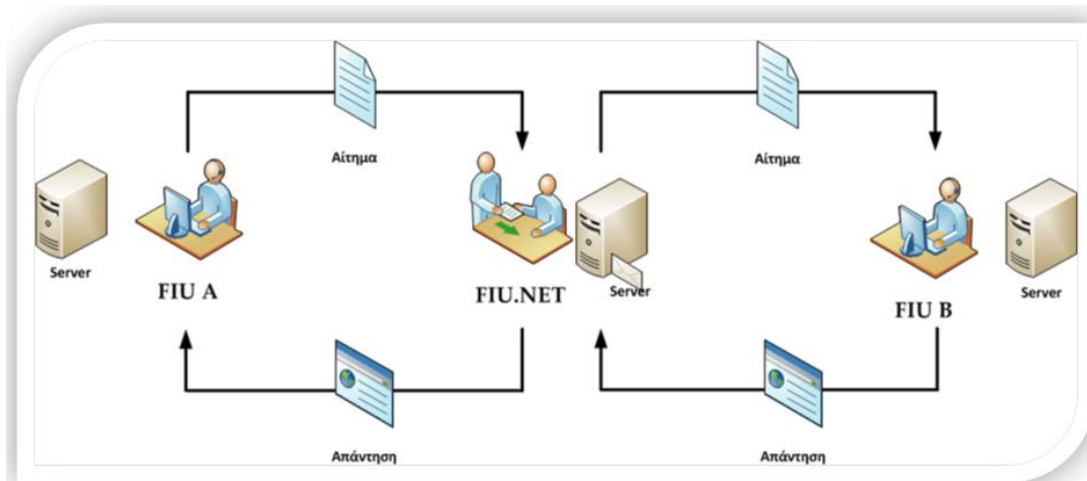
³ Το s-TESTA αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό δια-διοικητικό IP δίκτυο, παρόμοιο με το Internet σε ότι αφορά στην εξάπλωση και την πρόσβαση, προσαρμοσμένο όμως στις δια-διοικητικές απαιτήσεις παρέχοντας ασφάλεια - κρυπτογράφηση και εγγυημένο επίπεδο απόδοσης (SLA).

⁴ Πρόκειται για ένα δίκτυο πρόσβασης και κορμού για τους φορείς του Δημοσίου, με σκοπό να καλύψει όλες τις ανάγκες για τη μεταξύ τους επικοινωνία με **Τηλεφωνία** (τηλεφωνική επικοινωνία ανάμεσα στους φορείς), **Δεδομένα** (επικοινωνία υπολογιστών - Internet) και **Video** (τηλεδιάσκεψη - τηλεεκπαίδευση).

κράτη μέλη η υποχρέωση να χρησιμοποιούν προστατευμένους δίαυλους επικοινωνίας. [E]

Κατά την τρέχουσα εφαρμογή του FIU.NET υπάρχουν δύο βασικά είδη ροών πληροφοριών που ανταλλάσσονται μεταξύ των FIUs:

- Όταν ένα FIU ζητά πληροφορίες μέσω αιτήματος
- Όταν ένα FIU δίνει μια απάντηση σε ένα αίτημα

Εικόνα 28. Ροή πληροφοριών δεδομένων που ανταλλάσσονται μεταξύ FIUs.

Το FIU.NET είναι ένα ιδεατό ιδιωτικό δίκτυο (VPN) το οποίο λειτουργεί πάνω στο διαδίκτυο. Συνδέει τις εθνικές μονάδες FIU της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η αρχιτεκτονική του FIU.NET θεωρεί ότι το δίκτυο χωρίζεται σε δύο ζώνες:

- Αυτό που βρίσκεται εκτός VPN και θεωρείται μη έμπιστο
- Αυτό εντός VPN που θεωρείται έμπιστο

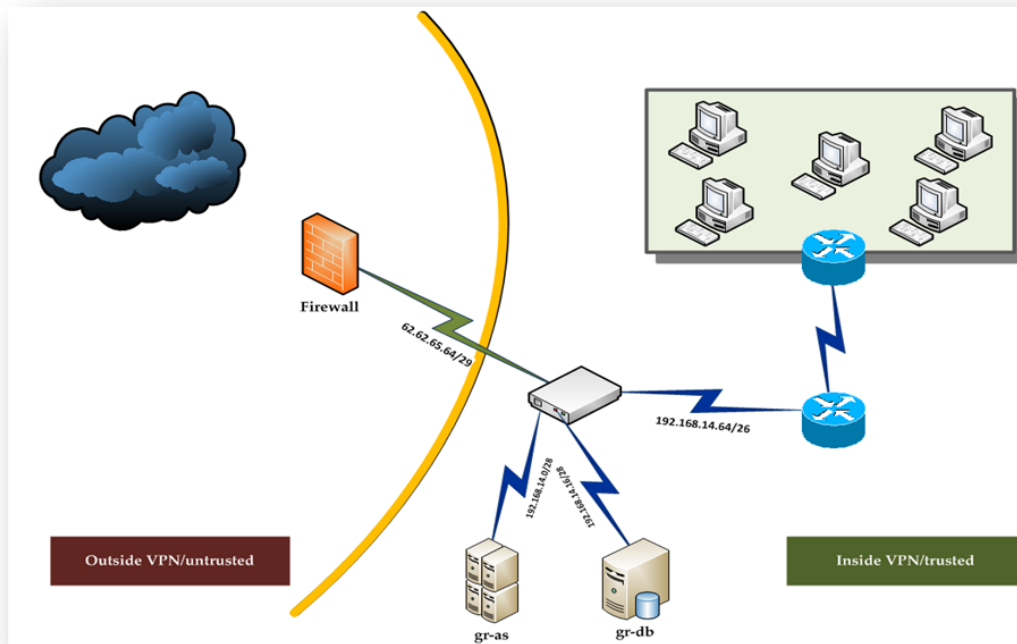
Στη διαχωριστική γραμμή μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου δικτύου τοποθετείται επιπλέον ένα τείχος ασφαλείας (firewall) για να επιτρέπει την επικοινωνία μόνο μεταξύ έμπιστων οντοτήτων.

Το FIU.NET, ορίζει ότι οι εθνικές μονάδες χρησιμοποιούν IP δίκτυο της μορφής 192.168.xxx.0/24 (ένα υποδίκτυο με 254 hosts), όπου xxx δίνεται συγκεκριμένος αριθμός για κάθε μονάδα FIU. Για το Ελληνικό FIU έχει οριστεί το δίκτυο 192.168.14.0/28 (16 subnets με 14 host σε κάθε subnet).

Ο application server (AS) κάθε μονάδας έχει σταθερή IP διεύθυνση 192.168.xxx.10 (δηλαδή της Ελλάδας είναι 192.168.14.10) και URL της μορφής <https://ie-as.fiu.net/ix>.

Οι client της εθνικής μονάδας ανήκουν στο δίκτυο 192.168.14.64/26 (4 subnets με 64 host σε κάθε subnet).

Με αυτή τη αρχιτεκτονική απλοποιείται και ομογενοποιείται η διασύνδεση των εθνικών μονάδων FIU.

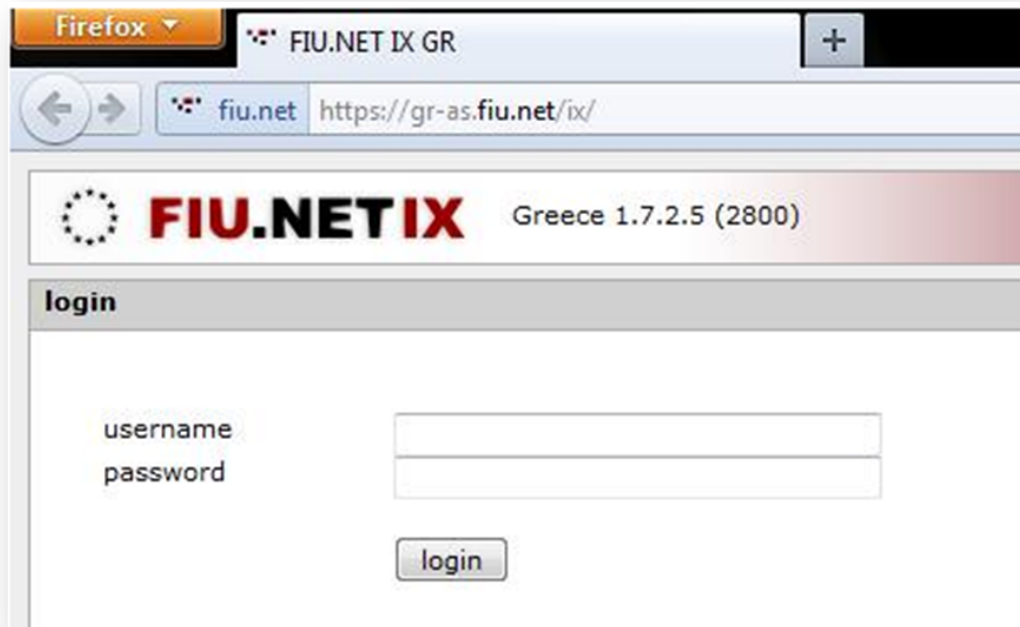

Εικόνα 29. Σχηματική απεικόνιση FIU.NET

Αναφορικά με την δομή και απεικόνιση της εφαρμογής FIU.NET αυτή παρουσιάζεται συνοπτικά στα παρακάτω σχήματα.

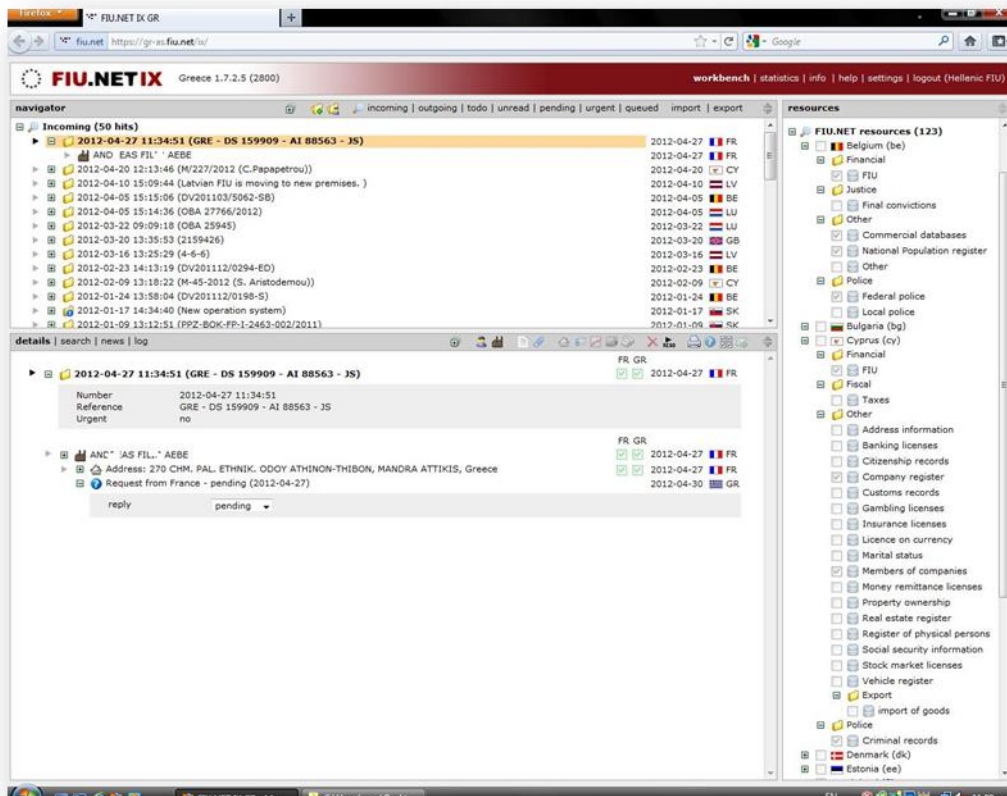
Στην αρχή πληκτρολογείται το όνομα χρήστη και ο κωδικός πρόσβασης που έχει δώσει ο τοπικός διαχειριστής FIU.NET στα καθορισμένα πεδία.

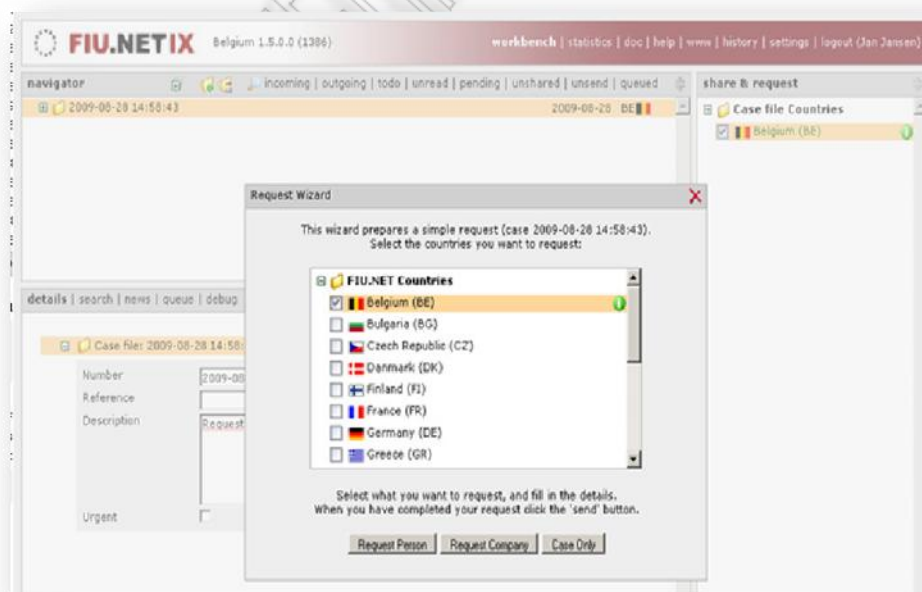
Εικόνα 30. Είσοδος στην εφαρμογή

Η επιφάνεια εργασίας αποτελείται από τρία (3) παράθυρα. Το επάνω παράθυρο είναι ο πλοηγός που επιτρέπει να επιλέξουμε τους φακέλους των υποθέσεων στο FIU.NET που θέλουμε να επεξεργαστούμε. Επίσης τα αποτελέσματα των αναζητήσεων στο FIU.NET εμφανίζονται σε αυτό το παράθυρο. Στο δεξί παράθυρο εμφανίζονται οι χώρες που ασχολούνται με ένα φάκελο της υπόθεσης FIU.NET. στο τελευταίο παράθυρο εμφανίζονται όλες οι λεπτομέρειες της υπόθεσης.

Εικόνα 31. Παράθυρα εργασιών της εφαρμογής

Στη συνέχεια επιλέγουμε το αντίστοιχο FIU στο οποίο επιθυμούμε να στείλουμε αίτημα για ανταλλαγή και αναζήτηση στοιχείων-πληροφοριών.

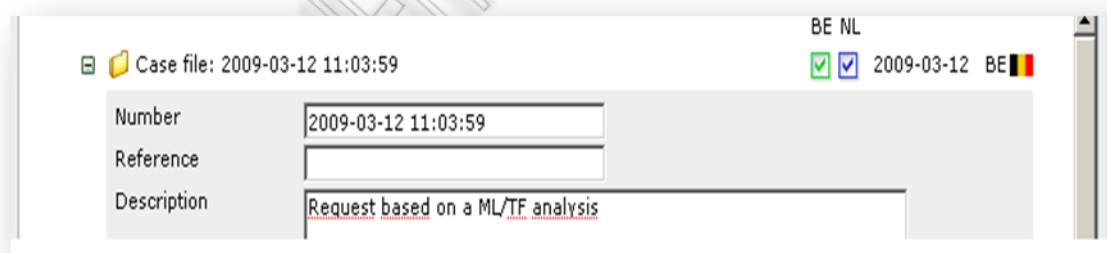

Εικόνα 32. Επιλογή χώρας FIU

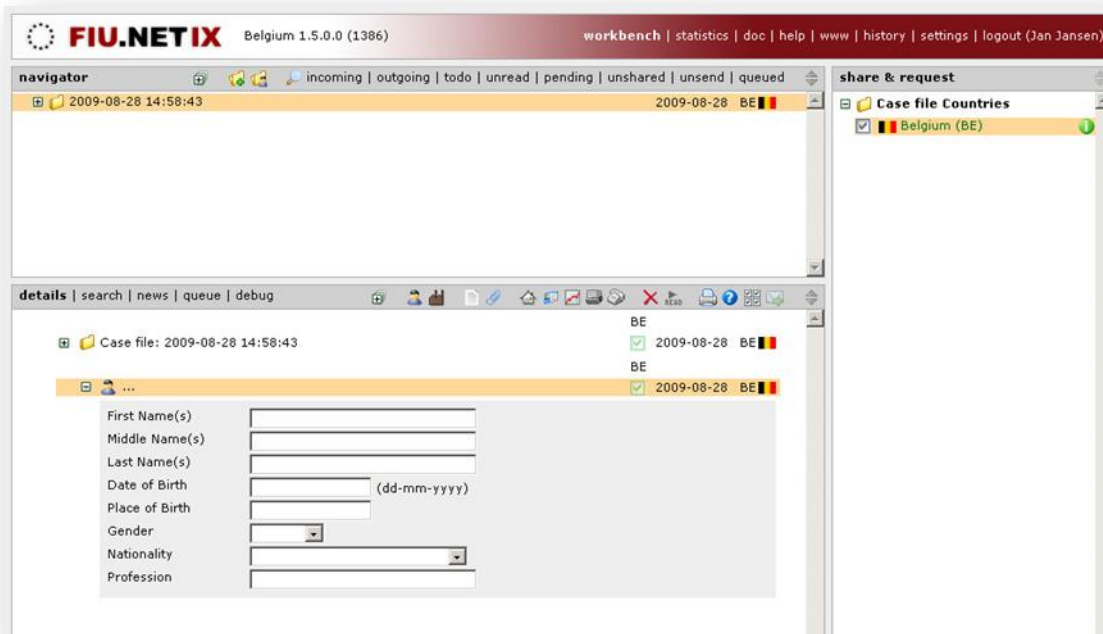
Εικόνα 33. Αποστολή μηνύματος

Στη συνέχεια η εφαρμογή παρέχει την δυνατότητα να ζητήσουμε μόνο ML/TF ανάλυση ή να ζητήσουμε πρόσθετες πληροφορίες τις οποίες πρέπει να περιγράψουμε.

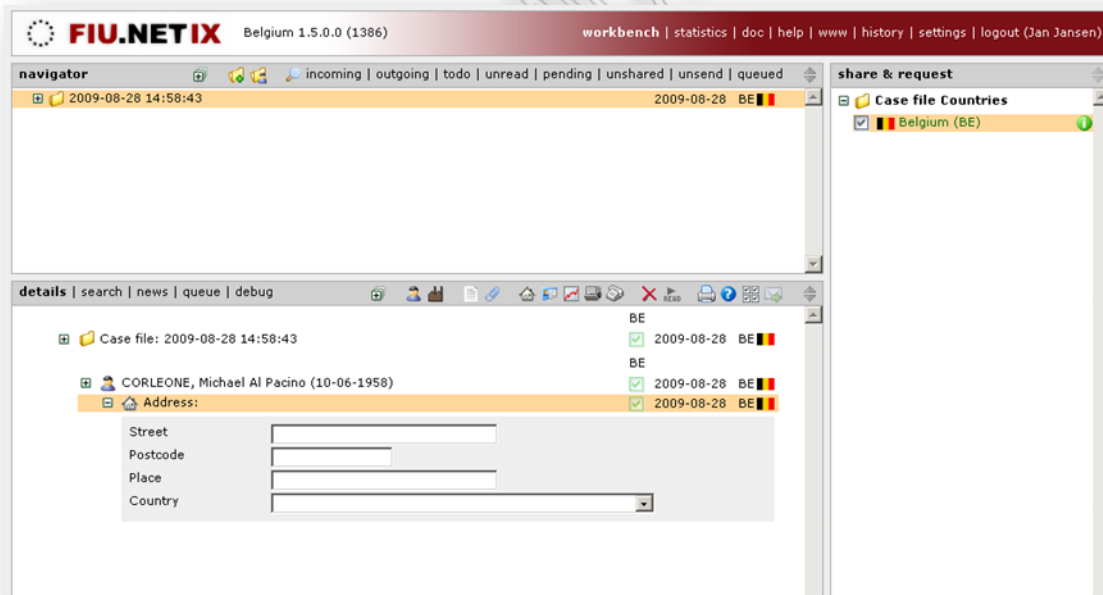

Εικόνα 34. Επιλογή τύπου ερώτησης και πληροφοριών

Δίνεται η δυνατότητα να φορτωθούν στοιχεία για αναζήτηση. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που χρησιμοποιούνται είναι όνομα, επώνυμο, διεύθυνση, αριθμός μητρώου (δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου), ημερομηνία γέννησης, εθνικότητα κ.α. Ζητούνται ακόμα πληροφορίες και για νομικά πρόσωπα.

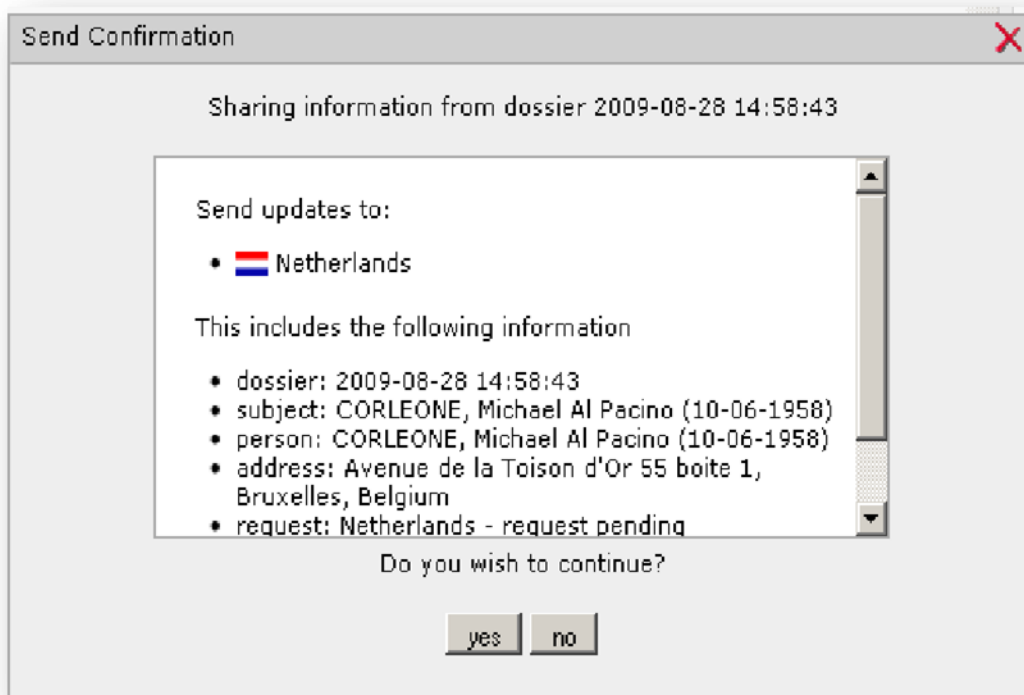

Εικόνα 35. Στοιχεία προσωπικού χαρακτήρα που ανταλλάσσονται

Εικόνα 36. Στοιχεία νομικών προσώπων

Στη συνέχεια πραγματοποιείται η αποστολή της αίτησης στο ή στα FIUs που επιθυμούμε.

Εικόνα 37. Αποστολή στοιχείων ερωτήματος

Greece incoming												
country	subjects										total	
Belgium	11	24	6	18	0	5	7	18	0	2	0	23
Bulgaria	3	9	3	6	4	2	0	4	0	1	0	9
Cyprus	34	106	41	65	9	44	1	19	0	38	8	106
Estonia	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Finland	15	53	5	48	5	11	0	5	0	2	0	53
France	9	2	1	1	4	7	0	1	0	0	1	26
Germany	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Italy	2	16	0	16	0	8	0	0	0	0	16	74
Latvia	2	0	0	0	1	4	0	0	0	0	0	7
Lithuania	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Luxembourg	6	13	3	10	0	3	0	9	0	5	0	12
Netherlands	1	1	0	1	0	1	0	1	2	1	0	11
Poland	3	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	7
Portugal	2	4	0	4	1	0	3	1	0	2	0	4
Romania	3	3	2	1	6	3	3	3	0	1	0	3
Slovakia	6	7	2	5	8	3	3	5	0	3	0	7
Slovenia	1	7	4	3	0	0	0	0	0	0	7	29
Spain	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
United Kingdom	11	18	4	14	0	8	30	22	19	24	0	18
total	111	264	71	193	38	102	47	88	21	99	8	261

Greece outgoing												
country	subjects										total	
Belgium	0	0	0	0	2	9	0	0	0	0	0	11
Bulgaria	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	3
Cyprus	13	29	15	14	12	27	4	14	1	7	0	29
Estonia	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	3
Finland	0	0	0	0	11	6	0	0	0	0	0	17
France	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
Germany	1	4	3	1	0	1	0	0	0	1	0	4
Italy	8	30	6	24	0	19	1	20	0	2	0	31
Latvia	3	4	3	1	1	2	1	3	0	1	0	4
Lithuania	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Luxembourg	0	0	0	0	2	3	0	0	0	0	0	5
Netherlands	2	6	2	4	2	1	0	0	0	1	0	6
Poland	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	3
Romania	2	1	0	1	0	5	0	0	0	1	0	1
Slovakia	1	1	0	1	2	2	0	0	0	0	1	9
Slovenia	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Spain	3	6	2	4	0	2	0	0	0	1	0	6
United Kingdom	0	0	0	0	2	3	0	0	0	0	0	7
total	34	81	31	50	35	93	6	37	1	14	0	81

Εικόνα 38. Στατιστικά στοιχεία της εφαρμογής

Η βελτίωση των δυνατοτήτων συνεργασίας μεταξύ των FIUs των κρατών μελών αποτελεί κρίσιμο παράγοντα στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και συνεπώς το μέλλον του σχεδίου FIU.NET και η μετατροπή του σε μία μονιμότερη δομή πρέπει να θεωρείται πολύτιμη πρωτοβουλία σε αυτό τον τομέα. Τον Απρίλιο 2010, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση στη Europol κατά την οποία έγινε περαιτέρω επεξεργασία της πρότασης για τη φιλοξενία του FIU.NET από την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία. Η πρόταση έγινε ευνοϊκά δεκτή και τα κράτη μέλη που εκπροσωπήθηκαν κατά τη συνεδρίαση συμφώνησαν να αποτελέσει η Europol το γενικό πλαίσιο. Η Europol επεξεργάστηκε λεπτομερέστερα την πρότασή της για την τελική συνεδρίαση σχετικά με το μέλλον του FIU.NET που φιλοξενήθηκε από την Επιτροπή τον Ιούνιο του 2010. Εν κατακλείδι συμφωνήθηκε ότι το FIU.Net θα ενσωματωθεί στην Europol από την 1η Ιανουαρίου 2014.

Στο μεταξύ άρχισε μια μεταβατική περίοδος. Αποσκοπεί στην περαιτέρω εξέταση θεμάτων όπως η διακυβέρνηση ή η επεξεργασία δεδομένων στην πράξη. Το σχέδιο FIU.NET το οποίο τα τελευταία έτη φιλοξενήθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης των Κάτω Χωρών έχει αυξήσει τις επιχειρησιακές του δραστηριότητες: προς το παρόν 24 κράτη μέλη είναι συνδεδεμένα με το FIU.NET, ένα πρόκειται να τα ακολουθήσει, οπότε σημαίνει ότι μόνον η Τσεχία και η Αυστρία δεν συμμετέχουν στο δίκτυο. Η Αυστρία εξετάζει ωστόσο τις δυνατότητες σύνδεσής της. Επιπλέον, τελεί υπό εξέταση η δυνατότητα σύνδεσης κρατών μη μελών της ΕΕ, που θα μπορούσαν να κληθούν να υποβάλουν αίτηση προσχώρησης στο FIU.NET.

Σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων, εφαρμόζεται σε πιλοτικό στάδιο μεταξύ FIUs κυρίως της Βόρειας Ευρώπης, διαδικασία αναζήτησης υπόπτων βασισμένη στη τεχνική ma³tch.

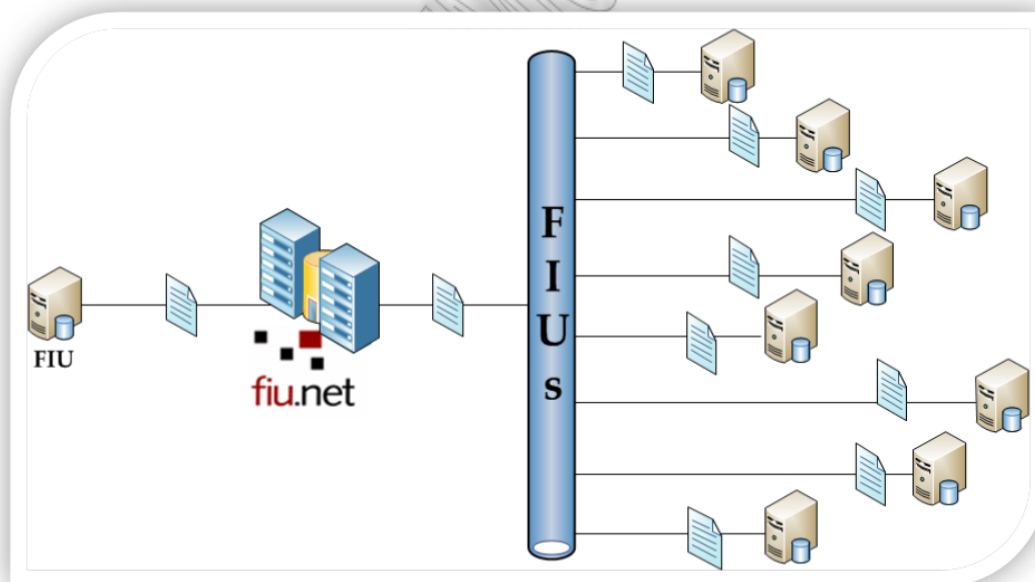

Εικόνα 39. Αυτόνομος Ανώνυμη Ανάλυση

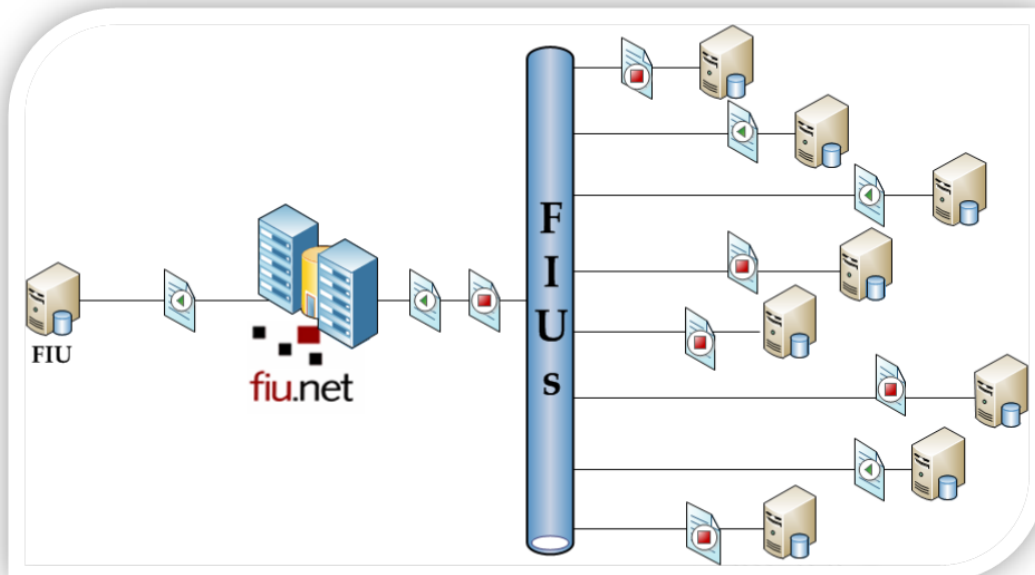
Το FIU.NET, μέχρι σήμερα λειτουργεί ανταλλάσσοντας πληροφορίες αποκλειστικά μόνο μεταξύ δύο (2) FIUs, προστατεύοντας πρωτίστως τα προσωπικά δεδομένα των υπό αναζήτηση ατόμων, βάση των κοινοτικών

οδηγιών που εφαρμόζονται και της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται για την ανταλλαγή των στοιχείων. Από τα μέσα του 2011, όπως προαναφέρθηκε, εφαρμόζεται πιλοτικά η τεχνολογία match, που επιτρέπει στα FIUs που συμμετέχουν να συνδέονται όλα μεταξύ τους ταυτόχρονα και η αναζήτηση των στοιχείων να πραγματοποιείται με ανώνυμο τρόπο.

Συγκεκριμένα αν ένα FIU επιθυμεί να διαπιστώσει αν τα υπόλοιπα FIUs διαθέτουν, στη βάση δεδομένων που διατηρούν, πληροφορίες για το υπό έρευνα άτομο, δημιουργεί ένα ερώτημα το οποίο μέσω του FIU.NET αποστέλλεται σε όλα τα FIUs. Στη συνέχεια πραγματοποιείται αναζήτηση στις βάσεις δεδομένων όλων των FIUs, χωρίς όμως τα ίδια να γνωρίζουν κάτι σχετικό. Τα θετικά αποτελέσματα, δηλαδή η επιβεβαίωση της ύπαρξης στοιχείων στην βάση κάποιου FIU, επιστρέφουν μέσω του FIU.NET στο αρχικό FIU που πραγματοποίησε την ερώτηση. Η ολοκλήρωση της έρευνας συνεχίζεται με την "παραδοσιακή" μέθοδο ανταλλαγής στοιχείων μεταξύ των FIUs.

Εικόνα 40. Αποστολή ερωτήματος προς FIUs μέσω FIU.NET

Εικόνα 41. Λήψη απάντησης από τα FIUs μέσω FIU.NET

Με την υλοποίηση της μεθόδου αυτής, το FIU.NET, επιδιώκει την συνένωση όλων των βάσεων δεδομένων των FIUs της Ε.Ε και κατά συνέπεια την λειτουργία ως μία, με το FIU.NET να κατέχει το ρόλο μιας εικονικής οντότητας για την ανίχνευση δεδομένων οικονομικής φύσεως ενάντια σε εγκληματικές πράξεις AML/CFT.

Οι τελικές αποφάσεις, για την εφαρμογή και εναρμόνιση στα Ευρωπαϊκά δεδομένα της τεχνολογίας ma³tch, θα ληφθούν πιθανώς σε σύσκεψη των Ευρωπαϊκών FIUs, περί τα τέλη του 2012. Προς το παρόν, το Ελληνικό FIU δεν συμμετέχει στο πιλοτικό αυτό πρόγραμμα, εκφράζοντας ζωηρές ενστάσεις ως προς την νομιμότητα και εναρμόνιση του στο κοινοτικό πλαίσιο καθώς επίσης και την παροχή προστασίας των προσωπικών δεδομένων του όλου εγχειρήματος.

Πρακτικά, αν το FIU A έχει διενεργήσει έλεγχο για κάποιο άτομο, χωρίς όμως να προκύψει κάτι το επιβαρυντικό για παράβαση AML/CFT, αλλά τα στοιχεία του παραμένουν νομίμως στην βάση δεδομένων του FIU A, με τη συγκεκριμένη προτεινόμενη τεχνική, το FIU B που θα τη χρησιμοποιήσει, θα ενημερωθεί αυτόματα ότι το συγκεκριμένο άτομο αποτέλεσε προϊόν έρευνας του FIU A. Μη γνωρίζοντας τα αποτελέσματα της έρευνας και μέχρι αυτό το σημείο, το άτομο καθίσταται αυτομάτως εν δυνάμει ύποπτο από το FIU B.

7.5.5. Egmont Group

Το Egmont Group ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1995, σε σύσκεψη που συμμετείχαν 24 χώρες και 7 διεθνείς οργανώσεις στην πρώτη συνάντηση στο Ανάκτορο Egmont Arenberg στις Βρυξέλλες. [F]

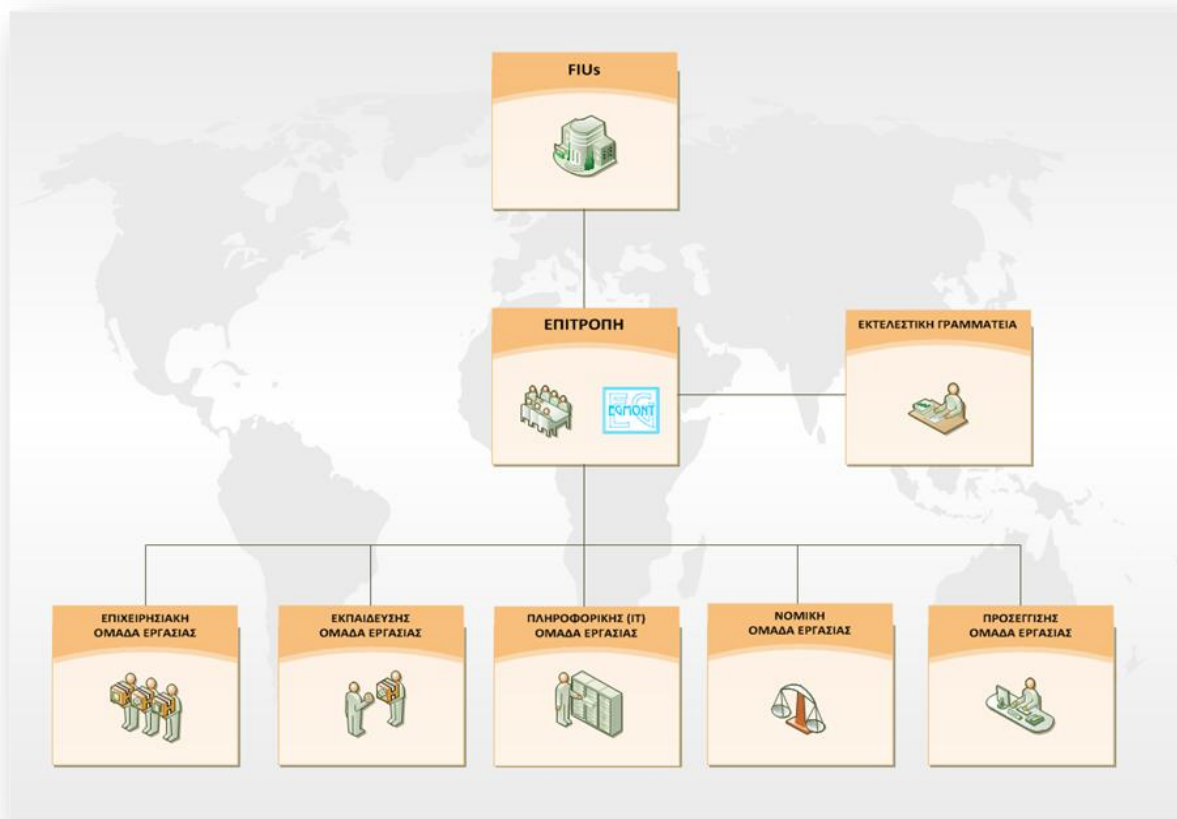
Τώρα είναι γνωστή ως ομάδα Egmont των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (FIUs) και είναι πλέον μια τυπική ένωση παγκόσμιας εμβέλειας, που σκοπό έχει την καλύτερη συνεργασία μεταξύ τους στην καταπολέμηση αδικημάτων AML/CFT. Η έδρα του είναι στη πόλη Τορόντο του Καναδά. Το Egmont Group είναι ένα διεθνές δίκτυο με στόχο τη βελτίωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των FIUs, στους τομείς των επικοινωνιών, της ανταλλαγής πληροφοριών και του συντονισμού της εκπαίδευσης. Εξάλλου στόχος του Egmont Group είναι η παροχή ενός forum για FIUs σε όλο τον κόσμο, για την βελτίωση και υποστήριξή τους. Η υποστήριξη αυτή περιλαμβάνει την επέκταση και συστηματοποίηση της ανταλλαγής χρηματοοικονομικών πληροφοριών με τον καλύτερο και ασφαλέστερο τρόπο. Η αξία της ανταλλαγής πληροφοριών σε διεθνές επίπεδο έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντική.

Με στόχο πάντα την πάταξη αδικημάτων AML/CFT, το Egmont Group παρέχει υποστήριξη που περιλαμβάνει:

- Συστηματοποίηση και επέκταση της διεθνούς συνεργασίας όσον αφορά την αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών
- Την αύξηση της αποτελεσματικότητας των FIUs, προσφέροντας εκπαίδευση του προσωπικού, ανταλλαγές και βελτίωση εμπειριών, με σκοπό την αύξηση των ικανοτήτων του προσωπικού που εργάζονται στα αυτά
- Την προώθηση της καλύτερης και ασφαλέστερης επικοινωνίας μεταξύ των FIUs, με την εφαρμογή Egmont Secure Web (ESW)
- Την ενίσχυση του συντονισμού και υποστήριξης μεταξύ των επιχειρησιακών τμημάτων των FIUs.

Το Egmont Group είναι οργανωτικά δομημένο για να αντιμετωπίζει τον όγκο των μελών του, που σήμερα ανέρχονται σε εκατόν είκοσι επτά (127) σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και του μεγάλου φόρτου εργασίας. Η Επιτροπή του Egmont Group, αποτελείται από δέκα τέσσερα (14) μέλη και είναι ο συνδετικός κρίκος των εκατόν είκοσι επτά (127) FIUs και των πέντε

(5) ομάδων εργασίας, δηλαδή της Νομικής, της Εκπαίδευσης, της Προσέγγισης, της Πληροφορικής και της Επιχειρησιακής.

Εικόνα 42. Οργανωτική δομή του Egmont Group.

Η Επιτροπή αυτή ασχολείται με τα διοικητικά και λειτουργικά ζητήματα του Egmont Group και αποτελείται από επτά (7) μόνιμα μέλη και επτά (7) περιφερειακούς αντιπροσώπους. Τα επτά (7) μόνιμα μέλη ασκούν την Προεδρία της κάθε μίας από τις πέντε (5) ομάδες εργασίας, την οργάνωση των διεθνών συναντήσεων σε διάφορα FIUs και επικεφαλής της εκτελεστικής γραμματείας του Egmont Group. Η περιφερειακή εκπροσώπηση βασίζεται στις ηπειρωτικές ενώσεις και περιλαμβάνει ένα (1) εκπρόσωπο από την Ασία, δύο (2) από την Ευρώπη, δύο (2) από την Αμερική, ένα (1) από την Αφρική και ένα (1) από την Ωκεανία. Οι πέντε ομάδες εργασίας διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στον τρόπο λειτουργίας του Egmont Group.

Η Νομική ομάδα εργασίας, εξετάζει τις νέες υποψηφιότητες των πιθανών μελών, χειρίζεται όλες τις νομικές πτυχές και θέματα νομικής αρχής στο πλαίσιο του Egmont Group.

Η ομάδα εργασίας για την Εκπαίδευση, εξετάζει τρόπους για τον αποτελεσματικότερο τρόπο επικοινωνίας των FIUs, προσδιορίζει τον τρόπο εκπαίδευσης του προσωπικού των FIUs και εξετάζει νέες εφαρμογές λογισμικού που θα μπορούσε να διευκολύνει την αναλυτική εργασία των FIUs.

Η ομάδα εργασίας Προσέγγισης, επικεντρώνεται στην επέκταση και ανάπτυξη του παγκόσμιου δικτύου των FIUs. Είναι υπεύθυνη για μια πρώτη επαφή με τα πιθανά FIUs, που είναι υποψήφια προς ένταξη, διεξάγει αξιολόγηση για την διαπίστωση της αρτιότητας του FIU για ένταξη στο Egmont Group.

Η Επιχειρησιακή ομάδα εργασίας, ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρησιακών τμημάτων των FIUs και συντονίζει την εκπόνηση μελετών και τυπολογιών, χρησιμοποιώντας στοιχεία που συλλέγονται από τα FIUs.

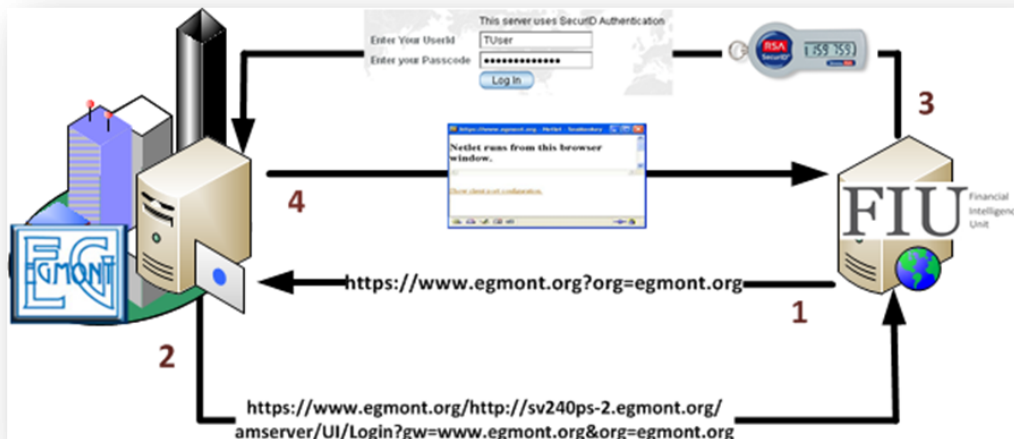
Η ομάδα εργασίας Πληροφορικής (IT), προωθεί τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με θέματα πληροφορικής, μεταξύ των μελών του Egmont Group, ιδίως δε με την αύξηση της αποτελεσματικότητας όσον αφορά την κατανομή των πόρων και την τεχνική βοήθεια.

Η εκτελεστική γραμματεία του Egmont Group, υποστηρίζει γραμματειακά όλες τις ομάδες εργασίας και βρίσκεται στο Τορόντο του Καναδά. Η Επιτροπή, οι ομάδες εργασίας καθώς και η εκτελεστική γραμματεία του Egmont Group, συνεδριάζουν τρεις (3) φορές το χρόνο συμπεριλαμβανομένης και της ολομέλειας.

Κατά την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του FIUs και του Egmont Group, πρέπει να διασφαλίζεται ότι :

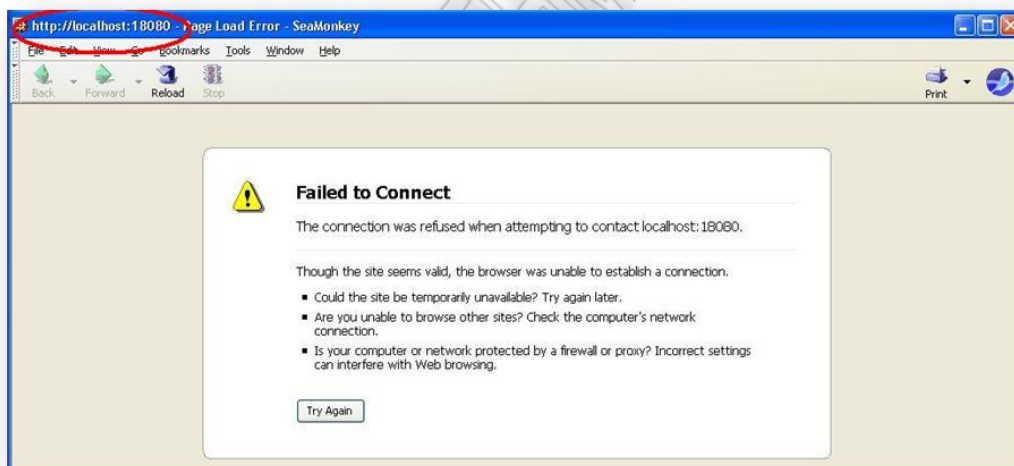
- ✘ Η σύνδεση στο διαδίκτυο δεν παρακολουθείται από κάποιο τρίτο ο οποίος υποκλέπτει την γραμμή επικοινωνίας
- ✘ Οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται μεταξύ τους παραλαμβάνονται ακέραιες και δεν έχουν αλλοιωθεί ή παραλλαχθεί από τρίτους

Για το λόγο αυτό, θεωρείται επιβεβλημένο ένα σύνολο απαιτούμενων διαδικασιών, στο πλαίσιο ψηφιακής αυθεντικοποίησης που πρέπει να ακολουθηθεί από τις εμπλεκόμενες οντότητες, δηλαδή του Egmont Group και τα FIUs, για την επίτευξη του επιθυμητού επιπέδου ασφάλειας και εμπιστοσύνης μεταξύ των συναλλασσομένων οντοτήτων.

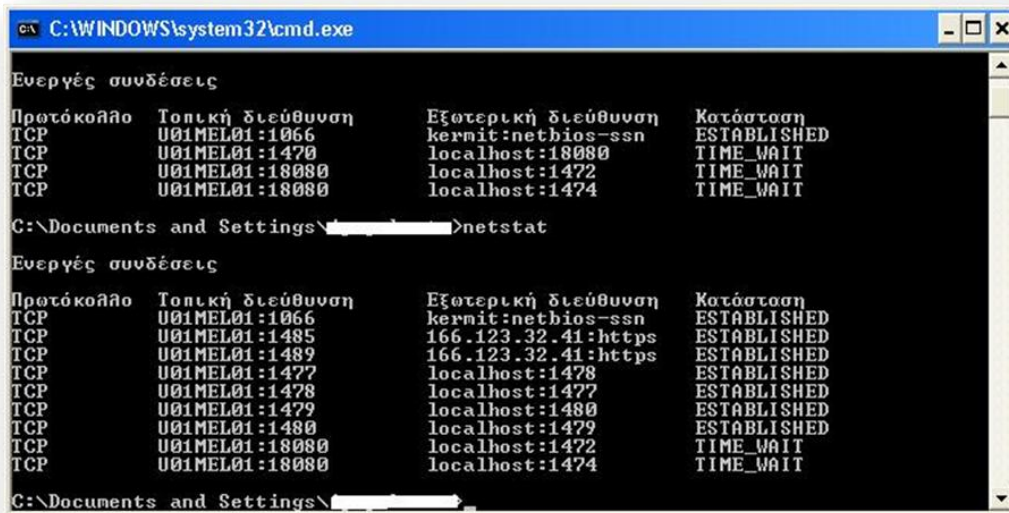
Εικόνα 43. Ροή διαδικασίας σύνδεσης στο Egmont Group.

Η σύνδεση πραγματοποιείται μέσω πρωτοκόλλου HTTPS (Secure HTTP), στο σύνδεσμο (URL) <https://www.egmont.org?org=egmont.org>. Στη συνέχεια πραγματοποιείται εκκίνηση του προγράμματος περιήγησης Sea Monkey⁵ για τη σελίδα σύνδεσης Egmont Secure Web (ESW). Η σύνδεση πραγματοποιείται στη πόρτα 18080 και τα δεδομένα ανταλλάσσονται κρυπτογραφημένα. [W]

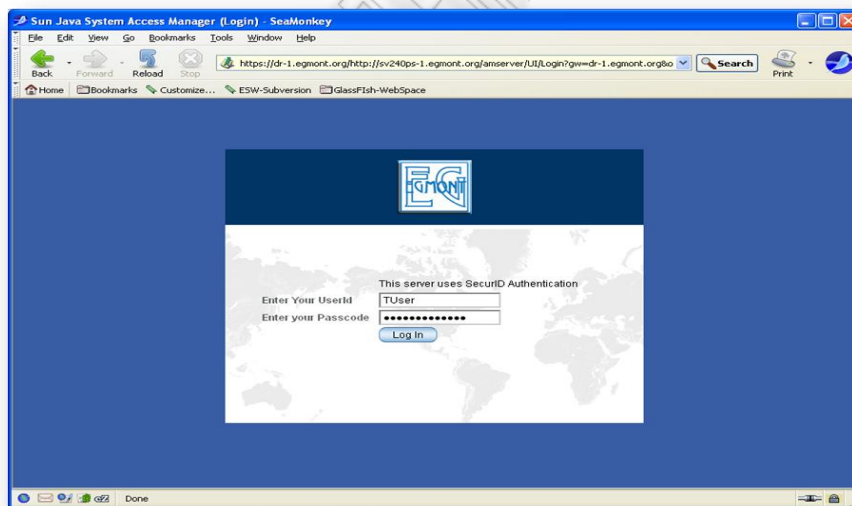
Εικόνα 44. Σύνδεση μέσω πρωτοκόλλου HTTPS στη πόρτα 18080.

⁵ Ο SeaMonkey είναι web-browser, e-mail και newsgroup client, IRC chat client και επεξεργαστής HTML, μία ολοκληρωμένη σουίτα διαδικτύου. Αποτελεί τη συνέχεια του Mozilla Application Suite και είναι ανοικτού κώδικα.

Εικόνα 45. Ενεργές συνδέσεις τοπικές και εξωτερικές διευθύνσεις.

Αφού επιβεβαιωθεί η ασφαλής σύνδεση μέσω ψηφιακού πιστοποιητικού, εισάγεται το όνομα χρήστη και ο κωδικός πρόσβασης, ο οποίος απαρτίζεται από τον τρέχοντα κωδικό (PIN) οκτώ (8) ψηφίων συν τον εξαψήφιο (6) κωδικό που εμφανίζεται από το Secure Token.⁶ [L]

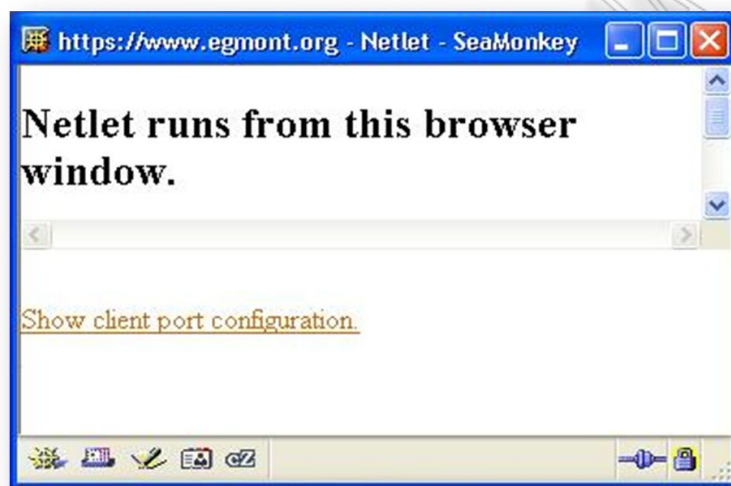
Εικόνα 46. Εισάγεται το όνομα χρήστη και ο κωδικός πρόσβασης.

⁶ Ο χρήστης είναι εφοδιασμένος με κάποιο token όπου στην οθόνη του εμφανίζονται τυχαία νούμερα τα οποία αλλάζουν σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (30, 60, 120 sec). Κατά την είσοδό του σε κάποιο πληροφοριακό πόρο ή εφαρμογή ή δεδομένα ο χρήστης εισάγει εκτός από το Login του το PIN του ακολουθούμενο από τον τυχαίο αριθμό που αναγράφει εκείνη την στιγμή η οθόνη του token (authenticator) που κατέχει.

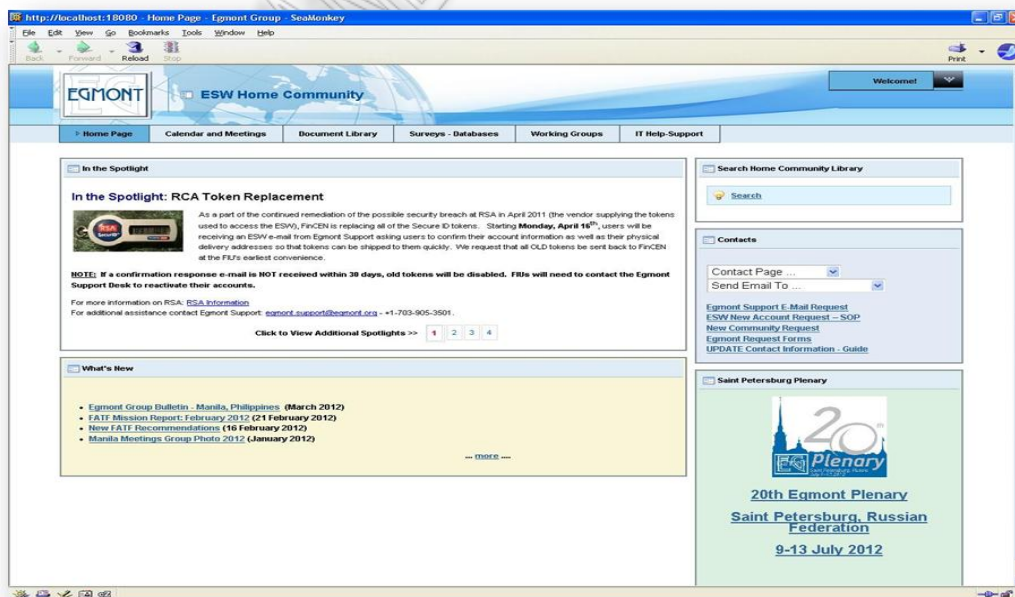

Εικόνα 47. Εξαψήφιος κωδικό από το Secure Token.

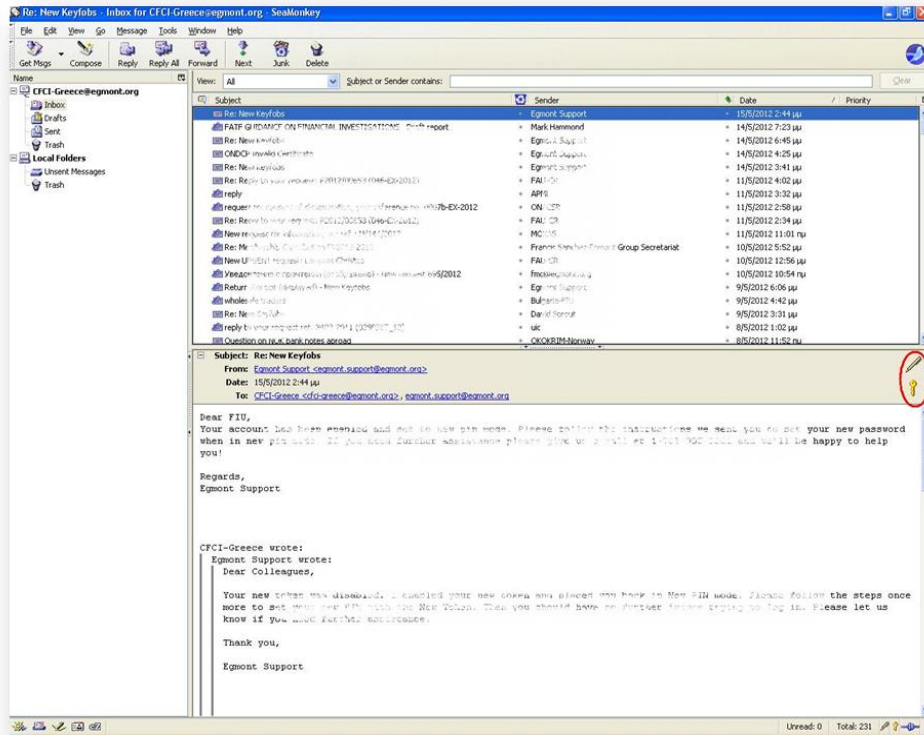
Με τον τρόπο αυτό, τα προσωπικά δεδομένα που ανταλλάσσονται μεταξύ Egmont Group και FIUs, διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα και η αυθεντικοποίηση των συναλλασσομένων.

Εικόνα 48. Σύνδεση με Egmont Group.

Εικόνα 49. Αρχική σελίδα του Egmont Secure Web.

Εικόνα 50. Ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ FIUs μέσω Egmont Secure Web.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

8.1 Αλληλεπίδραση των νόμων για την προστασία δεδομένων και ξεπλύματος μαύρου χρήματος

Στις αρχές του έτους 2007 η ομάδα εργασίας «Εμπιστευτικότητα και προστασία δεδομένων» που ανήκει στην FIUs Platform⁷ της Ε.Ε, αποφάσισε να πραγματοποιήσει έρευνα για να διαπιστώσει την ισχύουσα κατάσταση που εφαρμοζόταν από τα κράτη μέλη, σχετικά με την διαδικασία προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την έρευνα για αδικήματα AML/CFT. Έτσι, εστάλη ένα ερωτηματολόγιο στα εθνικά FIUs της Ε.Ε καθώς και στις μεγαλύτερες οικονομικές ενώσεις που εκπροσωπούσαν το Ευρωπαϊκό Τραπεζικό κλάδο, σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων σε αλληλεπίδραση με το ξέπλυμα μαύρου χρήματος στον συγκεκριμένο τομέα.

Η έρευνα επικεντρωνόταν σε τρία (3) θέματα με προσπάθεια εξέτασης:

- i. την ισχύουσα νομοθεσία σε εθνικό επίπεδο
- ii. την διαδικασία ανταλλαγής δεδομένων και πληροφοριών μεταξύ των FIUs
- iii. τις επιπτώσεις της 3^{ης} κοινοτικής οδηγίας για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα [XV] [M]

---

⁷ Είναι μια άτυπη ομάδα που ιδρύθηκε το 2006 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεντρώνει πληροφορίες των FIUs της Ε.Ε, με κύριο σκοπό να διευκολύνει την συνεργασία μεταξύ τους.

Αναλυτικά το αντικείμενο της έρευνας αφορούσε:

- ✘ την ύπαρξη ή όχι νομοθεσίας του κράτους μέλους σχετική με την προστασία προσωπικών δεδομένων, τότε υιοθετήθηκε καθώς και τις βασικές αρχές που την διέπουν
- ✘ πρόβλεψη εξαιρέσεων στη νομοθεσία για την προστασία δεδομένων ως προς την εφαρμογή της στο πλαίσιο έρευνας αδικημάτων AML/CFT
- ✘ νομιμότητα της συλλογής, αποθήκευσης και επεξεργασίας ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, αν προβλέπονται εξαιρέσεις και ποιες, καθώς και σε ποιο βαθμό οι εξαιρέσεις αυτές εφαρμόζονται στο πλαίσιο έρευνας αδικημάτων AML/CFT
- ✘ τον προσδιορισμό της εθνικής εποπτικής αρχής για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τρόπο λειτουργίας της και αρμοδιότητες της
- ✘ τον προσδιορισμό εκ μέρους των εθνικών FIUs σχετικά με την διατήρηση ή όχι βάσης δεδομένων με στοιχεία προσωπικών δεδομένων, τρόπο χρήσης, τις κυριότερες διατάξεις, αν τα δεδομένα υπόκεινται σε επεξεργασία για στατιστικούς λόγους και αν τα αρχεία διατηρούνται βάση επίσημης άδειας από την αντίστοιχη αρχή
- ✘ την πρόβλεψη του χρονικού διαστήματος που διατηρούνται τα δεδομένα, αν αυτή η περίοδος ορίζεται ρητά από το νόμο για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος ή το νόμο για την προστασία προσωπικών δεδομένων ή προαναφερθείσα εποπτική αρχή. Ποια στοιχεία δικαιολογούν την χρονική περίοδο διατήρησης, τι προβλέπεται σε συλεχθέντα στοιχεία τα οποία δεν κρίνονται συναφή
- ✘ τις αρχές που ισχύουν για τα ατομικά δικαιώματα σε σχέση με την έρευνα για αδικήματα AML/CFT π.χ δικαίωμα στην πληροφόρηση, δικαίωμα άμεσης ή έμμεσης πρόσβασης μέσω της εποπτικής αρχής, δικαίωμα διόρθωσης
- ✘ νομιμότητα της χρησιμοποίησης ορισμένων διαδικασιών για την διευκόλυνση ανίχνευσης ύποπτων συναλλαγών που αφορούν AML/CFT. Μπορούν τα στοιχεία αυτά που συλλέχτηκαν με τις συγκεκριμένες διαδικασίες να χρησιμοποιηθούν νόμιμα για άλλους σκοπούς π.χ φοροδιαφυγή τελωνιακές παραβάσεις κ.α.

- ✘ το δικαίωμα πρόσβασης του εθνικού FIU σε άλλα αρχεία, που κατέχουν νόμιμα άλλες αρχές ή εθνικές υπηρεσίες, το εύρος πρόσβασης και αν αυτό το δικαίωμα έχει επικυρωθεί από την εθνική αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων
- ✘ τη δυνατότητα το FIU να δώσει στοιχεία που κατέχει νόμιμα και δεν έχουν σχέση με αδικήματα AML/CFT, ώστε να χρησιμοποιηθούν από δικαστικές αρχές ή διωκτικές υπηρεσίες και σε θετική περίπτωση βάση ποιός εθνικής νομοθεσίας
- ✘ τη χρήση πληροφοριών και στοιχείων που προήλθαν από άλλο FIU κράτους μέλους της Ε.Ε, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άσκηση δίωξης για αδικήματα AML/CFT. Ποιες διαδικασίες προβλέπονται για την αποθήκευση, διατήρηση και διαγραφή τέτοιων δεδομένων και αν επιτρέπεται η μελλοντική χρήση τους
- ✘ την ανταλλαγή δεδομένων με FIU τρίτων χωρών υπό ποιές προϋποθέσεις επιτρέπεται και πως βεβαιώνεται το «επαρκές επίπεδο» προστασίας προσωπικών δεδομένων από την τρίτη χώρα
- ✘ τη δυνατότητα οι πληροφορίες που λαμβάνονται από αντίστοιχα Ευρωπαϊκά FIUs να διαβιβάζονται σε FIUs τρίτων χωρών και ποιος παρέχει την σχετική έγκριση-συναίνεση
- ✘ τα δεδομένα που παρέχονται από τρίτα FIUs, αρχειοθετούνται στην βάση δεδομένων που διαθέτει το εθνικό FIU, επεξεργάζονται και ποια είναι η άποψη της εθνικής αρχής προστασίας προσωπικών δεδομένων
- ✘ τα όρια στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ FIUs και προβλέπονται ειδικές απαλλαγές στην έρευνα αδικημάτων AML/CFT
- ✘ τυχόν τροποποιήσεις στην εθνική νομοθεσία, βάση της 3^{ης} κοινοτικής οδηγίας σχετική με το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, στην προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Τέλος ζητήθηκε από τα FIUs και τις οικονομικές ενώσεις της Ε.Ε να καταθέσουν προτάσεις που κρίνουν ότι θα προάγουν την διασφάλιση των προσωπικών δεδομένων κατά το στάδιο της έρευνας και αποκάλυψης αδικημάτων AML/CFT.

8.2. Γνώμη ΕΑΡΒ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση Δημόσιων Τραπεζών, αντιπροσωπεύει τα συμφέροντα 25 δημόσιων τραπεζών, χρηματοδοτικών αντιπροσωπιών και των ενώσεων των δημόσιων τραπεζών σε όλη την Ευρώπη, οι οποίες αντιπροσωπεύουν 100 δημόσια οικονομικά όργανα με ένα σύνολο ισολογισμών τριάμισι δισεκατομμυρίων ευρώ (3.500.000.000 €) και με περίπου σύνολο υπαλλήλων εκατόν ενενήντα χιλιάδων (190.000), δηλαδή αντιπροσωπεύει ένα μερίδιο στην Ευρωπαϊκή αγορά 15% περίπου. [V]

Οι γενικές θέσεις και οι απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης Δημόσιων Τραπεζών, σχετικά με ζητήματα που τέθηκαν σε διαβούλευση, όπως αυτά αναλύθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο, είναι οι εξής:

Διαπιστώνεται, ότι υπάρχει σαφώς μια τάση από τις αρχές καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, να προβάλουν όλο και περισσότερες απαιτήσεις από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στην ενημέρωσή τους με οικονομικά και γενικά στοιχεία που θα τις διευκολύνει στην έρευνα αδικημάτων AML/CFT. Αναλόγως τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα καλούνται να συλλέξουν, να επεξεργαστούν και να αποθηκεύσουν προσωπικά δεδομένα και ως εκ τούτου προκύπτουν ζητήματα από την άποψη της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Συνεπώς πρέπει βρεθεί μια ισορροπία μεταξύ της εξασφάλισης της δημόσιας ασφάλειας, δηλαδή πάταξη αδικημάτων AML/CFT και προάσπισης θεμελιωδών δικαιωμάτων, δηλαδή δικαίωμα μυστικότητας και κανόνες προστασίας προσωπικών δεδομένων. Αναλόγως η νομοθεσία θα πρέπει να απεικονίσει αυτούς τους δύο στόχους και να προτείνει μία αποδεκτή ισορροπία.

Κατά την άποψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Δημόσιων Τραπεζών, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, δεν πρέπει να τίθενται σε κατάσταση αμφιβολίας ως προς το τι πρέπει να πράξουν και να προκρίνουν από μόνα τους, δηλαδή που πρέπει να παρέχουν μεγαλύτερη προτεραιότητα στη παροχή ή στη προστασία των δεδομένων. Ως εκ τούτου οι θέσεις και οι προτεραιότητες πρέπει να ορίζονται ρητά από τον νομοθέτη και να είναι αποκλειστικά έργο της πολιτείας και των δημοσίων αρχών.

Παρατηρείται σαφώς μια έλλειψη συντονισμού μεταξύ του ισχύοντος πλαισίου νόμου AML/CFT και του νόμου για την προστασία προσωπικών δεδομένων, που οδηγεί πολλές φορές σε συγκεκριμένες απαιτήσεις από τις αρχές προς τους τραπεζικούς επόπτες. Πολύ συχνά, υπάρχουν ερωτήσεις

σε εθνικό επίπεδο, εάν ο νόμος AML/CFT παρέχει ικανοποιητική νομική βάση για την εκτενή επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αυτοί οι προβληματισμοί θα συνεχίσουν να αυξάνουν, όσο αυξάνονται από την μια οι ρυθμοί και η ένταση των απαιτήσεων από την πλευρά των FIUs για την παροχή όλο και περισσότερων στοιχείων και από την άλλη των αρχών προστασίας προσωπικών δεδομένων για την αυστηρή τήρηση των κανόνων τέτοιων στοιχείων. Άρα οι νομοθέτες πρέπει να εκφράζουν με απόλυτη σαφήνεια το τι πρέπει εφαρμόζεται, να παρέχουν τις κατάλληλες ρυθμίσεις έτσι ώστε τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να μην έρχονται αντιμέτωπα με αλληλοσυγκρουόμενες απαντήσεις.

Σε κάθε περίπτωση, τέτοια προβλήματα αλληλεπίδρασης, λύνονται όπου η νομοθεσία προβλέπει ρητά και με σαφήνεια τις απαιτήσεις που πρέπει να ακολουθηθούν στη συλλογή συγκεκριμένων στοιχείων και να επιτραπεί σαφώς η επεξεργασία ορισμένου συνόλου στοιχείων. Επομένως, θα ήταν απαραίτητο η νομοθεσία AML/CFT να επιτρέπει ρητά την συλλογή, μεταφορά και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, έτσι ώστε τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να εξασφαλίζονται ότι δεν παραβαίνουν τον αντίστοιχο νόμο της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Σχετικά με την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών με τις κοινοτικές οδηγίες τόσο στην εφαρμογή του νόμου AML/CFT όσο και της προστασίας δεδομένων, παρατηρούνται δυσκολίες οι οποίες προκύπτουν από τα προβλήματα συντονισμού μεταξύ των δύο συνόλων από κανόνες που υπάρχουν τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό περιβάλλον. Οι πραγματικές δυσκολίες σε αυτόν το τομέα παραμένουν στην αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο νόμων. Για παράδειγμα η 3^η οδηγία για AML/CFT αναφέρεται μόνο στην προστασία δεδομένων γενικά, χωρίς να εξειδικεύει τι ακριβώς πρέπει να ακολουθείται και αποφεύγει να δώσει εξειδικευμένη λύση. Εντούτοις πρέπει να αναγνωρισθεί ότι μια λύση του προβλήματος αυτού, δηλαδή τη προστασία των δεδομένων και σε επίπεδο πολιτικής AML/CFT, τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο, για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι εξαιρετικά δύσκολη.

Όσον αφορά την ευελιξία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η αξιολόγηση των κινδύνων των συναλλαγών μπορούν να δικαιολογήσουν την επεξεργασία των δεδομένων όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο και αξιολογηθεί ότι προστατεύει και βοηθά στην αποκάλυψη αδικημάτων AML/CFT.

Τέλος σχετικά με το εάν υφίσταται οποιαδήποτε δυσκολία σε σχέση με την μεταφορά δεδομένων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προς τα FIUs, δεν διαπιστώθηκε κανένα συγκεκριμένο πρόβλημα. Ότι αφορά στις ύποπτες συναλλαγές, η νομοθεσία είναι αρκετά σαφείς και οι διαδικασίες ρητές, αποφεύγοντας οποιαδήποτε συγκεκριμένη δυσκολία στη περιοχή αυτή.

8.3. Γνώμη EBF

Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία, είναι μια οργάνωση του Ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, που αντιπροσωπεύει πάνω από 5.000 τράπεζες σε 31 χώρες με συνολικό ενεργητικό άνω των 30.000 δισεκατομμυρίων ευρώ και περίπου 2,4 εκατομμύρια εργαζόμενους. Από την ίδρυσή της το 1960, η Ομοσπονδία έχει διατηρήσει ένα συνεχή και σταθερό διάλογο με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, με στόχο την εξασφάλιση ότι η εμπειρία και οι απόψεις των τραπεζών έχουν ληφθεί υπόψη στην διαμόρφωση των σχετικών πολιτικών. [Q]

Απαντώντας αρχικά σε μια γενική προσέγγιση του θέματος στο σχετικό ερωτηματολόγιο, διαπιστώνεται κατακόρυφη αύξηση των αιτημάτων των FIUs για παροχή μεγάλου όγκου στοιχείων και δεδομένων. Λόγω της αύξησης αυτής και της φύσεως των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που επεξεργάζονται και αποθηκεύονται, υπάρχει ενδεχόμενο άμεσης επίπτωσης στην προστασία προσωπικών δεδομένων της μυστικότητας και διασφάλισης θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ταυτόχρονα επισημαίνεται και η έλλειψη συντονισμού των αρχών διασφάλισης προσωπικών δεδομένων και AML/CFT. Λόγω αυτής της έλλειψης συντονισμού, όπως επισημαίνεται στην απάντηση της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, τα μέλη της κινδυνεύουν να βρεθούν εκτεθειμένα στις αλληλοσυγκρουόμενες απαντήσεις από τις εποπτικές αρχές των τραπεζών (Τράπεζα της Ελλάδος για την χώρα μας) και στις αρχές που εποπτεύουν τα προσωπικά δεδομένα και AML. [J]

Αναφορικά με την μεταφορά δεδομένων προς τρίτες χώρες, διαπιστώνεται, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, δυσκολίες λόγω της διαφοράς νομοθεσίας σε εθνικό επίπεδο σε συνάρτηση το πως κρίνεται το «επαρκές επίπεδο ασφάλειας» που αυτές παρέχουν. Οι εθνικές νομοθεσίες για την προστασία προσωπικών δεδομένων και η επεξεργασία που ενεργούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε επίπεδο κρατών μελών της Ε.Ε προβλέπουν τα εξής:

Στη Γαλλία το άρθρο 9 του εθνικού νόμου, για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, απαγορεύει στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων σχετικά με αδικήματα, ποινικές καταδίκες και μέτρα ασφάλειας, εκτός από ένα συγκεκριμένο αριθμό αδικημάτων που αναφέρονται ρητά. Στις εξαιρέσεις αυτές δεν περιλαμβάνεται η επεξεργασία δεδομένων από τις τράπεζες που πραγματοποιούνται για έρευνα σχετική με AML/CFT. Ωστόσο, η ερμηνεία του άρθρου 9 από το Συνταγματικό Συμβούλιο της Γαλλίας παρέχει ορισμένη ευελιξία στην CNIL, [U] η οποία επιτρέπει την δημιουργία μαύρων λιστών σε ορισμένες περιπτώσεις και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, όπου η επεξεργασία των εν λόγω καταλόγων προορίζονται για την πρόληψη της απάτης και αθέτησης υποσχέσεων καταβολής πληρωμών. Αυτό καλύπτει την επεξεργασία των δεδομένων και αφορά τα ονόματα των προσώπων που έχουν καταχωρηθεί στον σχετικό κατάλογο, ύποπτα για απάτη ή άλλες σοβαρές οικονομικές παρατυπίες, αλλά δεν έχουν ακόμα καταδικαστεί, καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Στο Βέλγιο, βάση ενός Βασιλικού διατάγματος δημιουργήθηκε νόμος για την καταναλωτική πίστη και την καταπολέμηση της απάτης, αλλά μέχρι και σήμερα δεν έχουν δημιουργηθεί σχετικά αρχεία. Βάση του άρθρου 8 του σχετικού νόμου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων του Βελγίου, επιτρέπεται η επεξεργασία δεδομένων για δικαστική έρευνα αλλά απαγορεύεται η ανταλλαγή αυτών των στοιχείων.

Στην Σουηδία, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να συμμορφώνονται με τις γενική απαγόρευση που ισχύει για τους ιδιωτικούς φορείς να επεξεργάζονται δεδομένα που αφορούν ποινικά αδικήματα. Ωστόσο, σύμφωνα με ειδικό νόμο, επιτρέπεται στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να αρχειοθετούν για χρονικό διάστημα ενός έτους τις απαντήσεις που δίνουν στα ερωτήματα του εθνικού FIU. Η Σουηδική επιτροπή για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, χορήγησε ειδική άδεια, κατά παρέκκλιση του σχετικού νόμου, στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όταν πραγματοποιούν διεθνείς συναλλαγές να έχουν την δυνατότητα ελέγχου των στοιχείων του πελάτη και στις σχετικές λίστες της OFAC. [T]

Στην Πολωνία, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν επιτρέπεται να επεξεργάζονται δεδομένα σχετικά με αξιόποινες πράξεις και στοιχεία ποινικού μητρώου. Μόνο οι κρατικές αρχές έχουν αυτό το δικαίωμα.

Στο Λουξεμβούργο, ο νόμος για AML/CFT περιέχει υποχρεώσεις ως προς την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των πελατών από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ιδίως όταν υπάρχουν υπόνοιες για ξέπλυμα μαύρου χρήματος και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Ο νόμος για την προστασία των προσωπικών δεδομένων επιτρέπει την επεξεργασία στοιχείων όταν κρίνεται απαραίτητο για την τήρηση νομικών υποχρεώσεων.

Στη Γερμανία, δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις-εξαιρέσης για το θέμα αυτό.

Στην Ιταλία, η επεξεργασία τέτοιων δεδομένων από ιδιωτικούς φορείς είναι δυνατή μόνο εάν το επιτρέπει ρητά ο νόμος ή με συγκατάθεση της αρμόδιας αρχής, εξετάζοντας το είδος, το ενδιαφέρον και το σκοπό της επεξεργασίας.

Στις Κάτω Χώρες, η νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν αναφέρεται ειδικά σε ζητήματα επεξεργασίας δεδομένων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που σχετίζονται με αδικήματα και ποινικές καταδίκες. Ωστόσο, σύμφωνα με την Ολλανδική νομοθεσία για τα προσωπικά δεδομένα, έχει δημιουργηθεί μεταξύ των Ολλανδικών τραπεζών, ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, προκειμένου να αλληλοενημερώνονται για πελάτες που έχουν διαπράξει απάτη εις βάρος κάποιας τράπεζας. Σ' αυτή την περίπτωση, όλα αυτά τα στοιχεία υπάρχουν σε μια κοινή βάση δεδομένων και σε περίπτωση ελέγχου και διακρίβωσης ύποπτης συναλλαγής από μία τράπεζα το σχετικό τμήμα ασφάλειας, έρχεται σε επαφή με το αντίστοιχο τμήμα ασφάλειας της άλλης τράπεζας που έχει αποθηκεύσει τα δεδομένα, για την ανταλλαγή πληροφοριών. Με βάση τις ληφθείσες πληροφορίες, η τράπεζα θα πάρει απόφαση αν θα ενημερώσει ή όχι το εθνικό FIU και θα διαβιβάσει τα στοιχεία.

Στην Ελβετία, ο νόμος για την προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν απαγορεύει την επεξεργασία των δεδομένων, ειδικώς αυτά που αφορούν ποινικά αδικήματα, δίωξη και μέτρα ασφάλειας, αλλά θέτει και όρια. Τα δεδομένα αυτά μπορούν να δοθούν σε τρίτους μόνο με την συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων ή εάν απαιτείται από τον νόμο. Η υποχρέωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να αναφέρουν στο εθνικό FIU ύποπτες συναλλαγές, είναι υποχρεωτική βάση νομοθεσίας. Εντούτοις, η συγκεκριμένη διάταξη δεν είναι σαφής όσο αφορά το είδος των δεδομένων που πρέπει να διαβιβαστούν στο εθνικό FIU, δηλαδή όσον

αφορά την καταλληλότητα και την σημασία της επεξεργασίας των δεδομένων.

Σχετικά με την ύπαρξη ή μη περιορισμών στις εθνικές νομοθεσίες, για το είδος των δεδομένων που επιτρέπεται να συλλέγονται από τα FIUs, παρατηρείται ότι δεν υφίστανται ειδικοί περιορισμοί στην πλειονότητα των κρατών μελών της Ε.Ε όσον αφορά σκοπούς AML/CFT. Ωστόσο σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, υπάρχουν περιορισμοί ως προς την συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων. Επισημαίνεται ακόμα ότι στη Γαλλία δεν απαγορεύεται η συλλογή δεδομένων που προέρχονται από τρίτους, αλλά πρέπει να πραγματοποιούνται νόμιμα και με καλή πίστη.

Στο Λουξεμβούργο είναι υποχρέωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ο εντοπισμός των πραγματικών δικαιούχων των τραπεζικών λογαριασμών. Για το λόγω αυτό, παρέχει την δυνατότητα ο νόμος τις σχετικές πληροφορίες ή στοιχεία που χρειάζονται για την ταυτοποίηση των πραγματικών δικαιούχων και τον έλεγχο νομικών προσώπων, να αντλούν πληροφορίες από δημόσια αρχεία, από τους ίδιους τους πελάτες ή άλλες αξιόπιστες πηγές.

Στην Ουγγαρία, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν να συλλέξουν στοιχεία πελατών μόνο με την συγκατάθεσή τους. Επιπλέον οι τράπεζες δεν μπορούν να συλλέξουν πληροφορίες σχετικές με το επάγγελμα των πελατών, πράγμα που σημαίνει ότι δεν μπορεί να δημιουργήσει το προφίλ του πελάτη και αποτελεί εμπόδιο στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων εφαρμογής μέτρων δέουσας επιμέλειας.

Τέλος όσων αφορά την συλλογή και επεξεργασία δεδομένων από τρίτες οντότητες από άτομα που δεν θεωρούνται ύποπτα, διευκρινίζεται ότι παρατηρείται δυσκολία στη χρήση προσωπικών δεδομένων που συλλέγονται από πηγές εκτός από τις τράπεζες. Συγκεκριμένα δεν υπάρχει ένας επίσημος κατάλογος, για παράδειγμα για τα πολιτικός εκτιθέμενα πρόσωπα και οι τράπεζες πρέπει να βρουν ένα τρόπο να ανταποκριθούν στην υποχρέωση τους για την δημιουργία αξιόπιστων καταλόγων. Για το λόγω αυτό, μερικές φορές χρησιμοποιούν ιδιωτικές εφαρμογές παροχής συναφών υπηρεσιών επί πληρωμή. Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί ότι οι πάροχοι αυτοί δεν είναι αποδέκτες των δεδομένων και η ευθύνη της επεξεργασίας των πληροφοριών παραμένει στις τράπεζες, οι οποίες καθίστανται υπεύθυνες για την διασφάλιση ότι τα δεδομένα δεν χρησιμοποιούνται για κανένα άλλο σκοπό.

8.4. Απάντηση ESBG

Η Ευρωπαϊκή Ομάδα Ταμιευτηρίων (ESBG), είναι μια ευρωπαϊκή ένωση τραπεζών που εκπροσωπεί τα συμφέροντα του ενός τρίτου της λιανικής τραπεζικής αγοράς στην Ευρώπη, με συνολικό τζίρο € 5.215 δισεκατομμύρια. Αντιπροσωπεύει τα συμφέροντα των μελών της απέναντι στην Ε.Ε και οι δραστηριότητές της συνίστανται από μια σειρά ειδικών ομάδων εργασίας και επιτροπών που καλύπτει θέματα σχετικά με ρυθμίσεις και εποπτεία των τραπεζών. [P]

Οι απόψεις τους, σχετικά με το εξεταζόμενο θέμα της προστασίας προσωπικών δεδομένων σε συνάφεια με αδικήματα AML/CFT, επικεντρώνονται στα εξής:

Όπως και οι προηγούμενες ενώσεις των ευρωπαϊκών τραπεζών, παρατηρούν έλλειψη συντονισμού μεταξύ των απαιτήσεων AML/CFT και προστασίας προσωπικών δεδομένων. Λόγω αυτής της έλλειψης, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, πιθανόν να βρεθούν εκτεθειμένα στις αλληλοσυγκρουόμενες απαιτήσεις των εποπτικών αρχών, των αρχών διερεύνησης AML/CFT και των αρχών προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Η έλλειψη σαφούς οδηγίας είναι το κύριο εμπόδιο για αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων AML/CFT. Επομένως θα ήταν χρήσιμο εάν η σχετική νομοθεσία ήταν πιο συγκεκριμένη σε σχέση με τις διατάξεις για την συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Παρά τα προαναφερόμενα, πρέπει να επισημανθεί ότι η περιγραφόμενη κατάσταση διαφέρει από κράτος μέλος προς κράτος μέλος της Ε.Ε και μερικές εθνικές νομοθεσίες είναι σαφέστερες από κάποιες άλλες. Αν και οι διαφορές στην εθνική νομοθεσία μπορούν να συμβάλουν στις πρακτικές δυσκολίες, το σημαντικότερο εμπόδιο παραμένει η έλλειψη συντονισμού.

Ένα άλλο πρόβλημα που πρέπει να διευκρινιστεί, είναι το καθεστώς μεταφοράς στοιχείων προς τρίτες χώρες. Το γενικό πρόβλημα έγκειται στην μη ύπαρξη ενός επαρκούς καθεστώτος ως προς την προστασία των προσωπικών δεδομένων που διαβιβάζονται σε τρίτες χώρες. Παρά ταύτα, μερικά κράτη μέλη της Ε.Ε επιτρέπουν την μεταφορά των δεδομένων, βάσει της εμπιστοσύνης που δείχνουν έναντι των συμβατικών προτάσεων που προσφέρουν οι τρίτες χώρες, δηλαδή ότι διαθέτουν επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων σύμφωνα με τα πρότυπα των εθνικών αρχών

για την προστασία των προσωπικών δεδομένων όπως ισχύει στα κράτη μέλη της Ε.Ε.

Για την αξιολόγηση του κινδύνου των συναλλαγών, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα καλούνται να συγκεντρώσουν προσωπικά στοιχεία πελατών, με κίνδυνο λόγω νομικής αβεβαιότητας και ασάφειας, την παραβίαση του νόμου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Μερικές εθνικές νομοθεσίες μελών κρατών της Ε.Ε, έχουν θέσει σαφή όρια στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την διαδικασία έρευνας αδικημάτων AML/CFT.

Τέλος, όσον αφορά την περίοδο διατήρησης των στοιχείων των πελατών από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, σε μερικές περιπτώσεις πιθανώς να χρειαστεί και η προηγούμενη έγκριση των ιδίων, ώστε η διατήρηση των στοιχείων τους για περισσότερο χρονικό διάστημα απ' ότι προβλέπεται από την σχετική νομοθεσία να είναι νόμιμη. Η χρονική περίοδος δεν πρέπει να υπερβαίνει το ένα έτος, πέραν του νόμιμος προβλεπομένου.

8.5. Σχόλια ΖΚΑ

Η Zentraler Kreditausschuss (ΖΚΑ), είναι η κοινή επιτροπή των ενώσεων του Γερμανικού τραπεζικού κλάδου. Αυτές οι ενώσεις είναι η Bundesverband der Deutschen und Raiffeisenbanken Volksbanken (BVR), για τις συνεταιριστικές τράπεζες, η Bundesverband deutscher Banken (BdB), για τις ιδιωτικές εμπορικές τράπεζες και η Bundesverband Öffentlicher Deutschlands Banken (VOB), για τις δημόσιες τράπεζες. Συλλογικά, αντιπροσωπεύονται πάνω από 2.300 τράπεζες.

Όσον αφορά το έγγραφο σχετικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων και AML/CFT, υπάρχουν καταρχήν οι εξής βασικές παρατηρήσεις

Διαπιστώνεται μια αύξηση των απαιτήσεων, από πλευράς εθνικών αρχών, για παροχή, επεξεργασία και αποθήκευση από πλευράς χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, οικονομικών στοιχείων και προσωπικών δεδομένων πελατών, για διευκόλυνση της έρευνας σχετικά με AML/CFT.

Λόγω της ευαίσθητης φύσεως των δεδομένων αυτών, η αύξηση αυτή έχει άμεση επίπτωση σε θέματα προστασίας δεδομένων, μυστικότητας και θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κατά συνέπια, τα συμφέροντα των αρχών για λήψη περισσότερων στοιχείων αφ' ενός και του εξίσου νόμιμου ενδιαφέροντος για την προστασία των δεδομένων προσωπικού

χαρακτήρα αφ' ετέρου, πρέπει να ισορροπήσουν το ένα έναντι του άλλου. Ακόμα υπάρχει μια αξιοπρόσεκτη έλλειψη συντονισμού μεταξύ χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και FIUs αφ' ενός και των αρχών προστασίας των προσωπικών δεδομένων που επιτηρούν την συμμόρφωση του νόμου προστασίας δεδομένων αφ' ετέρου. Λόγω αυτής της έλλειψης συντονισμού τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κινδυνεύουν να βρεθούν εκτεθειμένα.

Όσον αφορά τα ισχύοντα στην Γερμανική τραπεζική αγορά, το ακόλουθο παράδειγμα καταδεικνύει τις συνέπειες της ανωτέρω περιγραφόμενης έλλειψης συντονισμού. Οι Γερμανικές αρμόδιες αρχές για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, έχουν εκφράσει αμφιβολίες κατά πόσο οι υπάρχουσες διατάξεις νόμου και κανονισμοί σχετικά για AML, είναι αρκετά σαφής από νομική βάση, για να δικαιολογηθούν οι σε βάθος επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που διεξάγεται από το FIU και οι απαιτήσεις για περισσότερα στοιχεία που συνέχεια αυξάνουν. Επίσης αμφιβάλλουν, ότι η αιτιολόγηση για τη νόμιμη εξαίρεση ενδιαφέροντος κατά την έννοια του άρθρου 7 παρ. (f) της οδηγίας 95/46/EK, κοινοτική οδηγία για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ισχύει. Οι συγκεκριμένες ανησυχίες έχουν προκληθεί, σε σχέση ως προς την ύπαρξη νομικής βάσης που απαιτείται, για να δικαιολογηθεί η επεξεργασία ιδιαίτερα ευαίσθητων στοιχείων των πελατών, που χρησιμοποιούνται για λόγους έρευνας και επεξεργασίας, όσον αφορά την περίοδο διατήρησης των στοιχείων που λαμβάνονται, κατά το στάδιο της έρευνας.

Καμία ανησυχία ή δυσλειτουργία δεν υπάρχει, όταν ρητά και με σαφήνεια προσδιορίζονται οι νομικές υποχρεώσεις για την συλλογή των συγκεκριμένων στοιχείων, όπως οι διατάξεις προσδιορισμού και ταυτοπροσωπίας του πελάτη, όπου ορίζεται ρητώς ο τύπος των σχετικών στοιχείων, δηλαδή όνομα, επώνυμο, ημερομηνία γέννησης κλπ. Το ίδιο ισχύει αντίστοιχα για τις διατάξεις για την υποβολή έκθεσης για ύποπτη συναλλαγή.

Η Γερμανική νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, σύμφωνα με την οδηγία 95/46/EK, παρέχει ικανές διατάξεις στις οποίες μπορούν να στηριχθούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για να δικαιολογήσουν την συλλογή, επεξεργασία και αποθήκευση στοιχείων πελατών καθώς και τη νόμιμη διαβίβαση σε τρίτους. Σχετικά με την μεταφορά στοιχείων προς τρίτες χώρες, η Γερμανική νομοθεσία

εναρμονίζεται με τα άρθρα 25 και 26 της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Το γενικό πρόβλημα εντοπίζεται στην διαδικασία πιστοποίησης του καθεστώτος επάρκειας προστασίας προσωπικών δεδομένων, που λαμβάνει η τρίτη χώρα.

Το θέμα διατήρησης των δεδομένων, έχει τεθεί από τις εθνικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων σε σχέση με τα στοιχεία που συλλέγονται κατά τον έλεγχο. Οι αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων, θέλουν η περίοδος αυτή να διαρκεί όσο λιγότερο γίνεται, ενώ τα FIUs είναι προφανώς υπέρ πιο μακρόχρονου διαστήματος. Χρειάζεται μία πιο σαφής νομική απάντηση βάση της πολιτικής της Ε.Ε. Η μεταφορά οποιουδήποτε δεδομένου προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ διαφορετικών νομικών προσώπων, πάντα προκαλεί ανησυχία ως προς την μυστικότητα των στοιχείων. Συγκεκριμένα η Γερμανική νομοθεσία προβλέπει ότι τραπεζικά δεδομένα συλλέγονται, επεξεργάζονται και μεταφέρονται συνήθως είτε με την συγκατάθεση του πελάτη, είτε με συγκεκριμένη αιτιολογία που προβλέπει η εθνική νομοθεσία AML/CFT. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όσον αφορά την μεταφορά προσωπικών δεδομένων από χώρες της Ε.Ε προς χώρες εκτός Ε.Ε.

8.6. Αποτελέσματα - προτάσεις - ορθές πρακτικές

Τα FIUs απαιτείται να επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία λαμβάνουν από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Κατ' αρχήν η νομοθεσία περί προσωπικών δεδομένων απαγορεύει την συλλογή ευαίσθητων δεδομένων, όπως φυλετική ή εθνική καταγωγή, πολιτικές, φιλοσοφικές ή θρησκευτικές απόψεις, συνδικαλιστική ιδιότητα ή δεδομένα που αφορούν την υγεία ή την σεξουαλική ζωή. Η επεξεργασία, τέτοιων δεδομένων, για σκοπούς AML/CFT θεωρείται νόμιμη, υπό την προϋπόθεση ότι ο στόχος της επεξεργασίας τους δικαιολογείται, π.χ. έρευνα για πολιτική ή θρησκευτική τρομοκρατία. Οι εθνικές αρχές για την προστασία των προσωπικών δεδομένων συνήθως απαγορεύουν την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων. Ωστόσο, θα ήταν αρκετά βοηθητικό για FIUs, να επιτρεπόταν η επεξεργασία τέτοιων δεδομένων όταν κρίνεται ιδιαίτερα απαραίτητη, στα πλαίσια έρευνας CFT.

Δεν δημιουργείται ιδιαίτερη δυσκολία στα FIUs, όσον αφορά την εμπιστευτικότητα των δεδομένων, όταν έχουν εξασφαλίσει την επάρκεια ασφάλειας των πληροφοριακών τους συστημάτων άρα και των δεδομένων τους. Επιπλέον, τόσο η οδηγία 95/46/ΕΚ όσο και οι προτάσεις – αποφάσεις

πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, προβλέπουν εξαιρέσεις ως προς την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, για λόγους σοβαρού δημόσιου συμφέροντος (οδηγία) ή όταν αυτό κρίνεται απολύτως απαραίτητο (απόφαση - πλαίσιο) και όταν οι κατάλληλες εγγυήσεις προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο.

Στο πλαίσιο αυτό, η εθνικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων πρέπει να λαμβάνουν λεπτομερώς ποια δεδομένα υφίστανται επεξεργασία, ποιες κατηγορίες προσώπων έχουν πρόσβαση στα δεδομένα αυτά και το επαγγελματικό απόρρητο που ισχύει για τα πρόσωπα αυτά.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή οδηγία 95/46 της 24/10/1995, η Ευρωπαϊκή νομοθεσία προβλέπει διάφορα δικαιώματα για τα άτομα, όσον αφορά τον τρόπο επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων όπως, το δικαίωμα της πληροφόρησης του ατόμου, δηλαδή αν τα στοιχεία δεν συλλέγονται μόνο από τον ενδιαφερόμενο, να ενημερωθούν για τους όρους χρησιμοποίησης, τα δικαιώματα στο στάδιο καταγραφής, κοινοποίησης και επεξεργασίας. Το δικαίωμα της δωρεάν και ελεύθερης πρόσβασης σε όλες τις πληροφορίες καθώς και το δικαίωμα να αντικατασταθούν οποιαδήποτε στοιχεία που συνδέονται με ένα άτομο.

Αυτές οι αρχές δεν συνάδουν με τις απαιτήσεις εμπιστευτικότητας που σχετίζονται με τις ενέργειες που πραγματοποιούν τα FIUs. Επιπλέον, η επεξεργασία των δεδομένων που πραγματοποιούνται από τα FIUs, κατά γενική ομολογία, είναι αποδοτική λόγω των μέτρων παρέκκλισης που επικαλούνται δηλαδή από τον απλό αποκλεισμό απ' αυτά τα δικαιώματα και τον περιορισμό των πεδίων τους. Συγκεκριμένα:

➤ Αποκλεισμός από το δικαίωμα στις πληροφορίες.

Η χορήγηση ενός τέτοιου δικαιώματος θα ήταν ιδιαίτερα αντιφατική με τους ακόλουθους στόχους, δεδομένου ότι θα υποχρέωνε το FIU να ενημερώσει το ενδιαφερόμενο άτομο, ότι μια αναφορά – έκθεση ύποπτης συναλλαγής είναι υπό έρευνα και επεξεργασία ως ύποπτη AML/CFT. Αυτό όχι μόνο θα ήταν αντίθετο στην μυστικότητα της έρευνας αλλά θα επηρέαζε καίρια την έρευνα και την πάταξη πράξεων AML/CFT, αλλά θα είχε επιπτώσεις επίσης σε θεμελιώδεις αρχές σε αυτόν τον τομέα της καταπολέμησης βρώμικου χρήματος, οι οποίες απαγορεύουν οποιαδήποτε κοινοποίηση της ύπαρξης μιας ύποπτης συναλλαγής στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο.

✎ Κανένα δικαίωμα πρόσβασης αλλά της έμμεσης πρόσβασης.

Το δικαίωμα της έμμεσης πρόσβασης ασκείται από την αρμόδια εποπτική αρχή. Ο ενδιαφερόμενος πρέπει να αναφερθεί στην αρμόδια εποπτική αρχή για την προστασία προσωπικών δεδομένων και να ζητήσει επαλήθευση των πληροφοριών, σχετικά με τα στοιχεία που έχουν καταγραφεί και αποθηκευτεί. Ουσιαστικά ζητά από την αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων να ελέγξει την ορθότητα και νομιμότητα της αποθήκευσης και επεξεργασίας των δεδομένων τόσο από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όσο και από τα εθνικά FIUs. Στη συνέχεια, μετά την διενεργηθείσα έρευνα από την αρμόδια εποπτική αρχή, ενημερώνεται ο αιτών ότι πραγματοποιήθηκε έρευνα για την επαλήθευση ή όχι της εναρμόνισης με την εθνική νομοθεσία χωρίς όμως την παροχή οποιασδήποτε επιπλέον πληροφορίας.

Η εφαρμογή τέτοιων περιορισμών στην πρόσβαση, ενδιαφερομένων ατόμων, στις βάσεις δεδομένων FIUs είναι ουσιαστική γιατί, οι αναφορές ύποπτων συναλλαγών από μέρους των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, καλύπτονται από ένα υψηλό επίπεδο εμπιστευτικότητας και η πιθανή αποκάλυψη τέτοιων ενεργειών, δηλαδή υποβολή ύποπτης συναλλαγής προς το FIU, δεν θα εξασφάλιζε την προστασία του υποβάλλοντος την σχετική έκθεση από πιθανές επιθέσεις αντιποίνων ή μελλοντικές ενέργειες των υπόπτων οντοτήτων για την απόκρυψη στοιχείων σχετικά με αδικήματα AML/CFT αφού θα γνωρίζουν πλέον ότι τα συγκεκριμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν ήδη αναφέρει κατά το παρελθόν με εκθέσεις τους προς τα FIUs ύποπτες κινήσεις – συναλλαγές.

Από αυτή την άποψη η οδηγία 95/46/EK αναφέρεται στο άρθρο 13 στις εξαιρέσεις και περιορισμούς και το άρθρο 16 με το απόρρητο της επεξεργασίας δεδομένων, προσφέροντας την δυνατότητα να περιορισθούν τα δικαιώματα του ατόμου, για το οποίο διεξάγεται η επεξεργασία, όταν απαιτείται η διαφύλαξη της ασφάλειας του κράτους, η δημόσια ασφάλεια, της δίωξης παραβάσεων του ποινικού νόμου καθώς και σημαντικού οικονομικού ή χρηματοοικονομικού συμφέροντος ή για να αποφευχθεί η βλάβη της πρόληψης του εγκλήματος. Τα τελευταία νομιμοποιούν ειδικά μέτρα που απαιτούνται για σκοπούς AML/CFT. Στο πλαίσιο της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ κρατών μελών της Ε.Ε προβλέπεται ότι

κάθε κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει από ένα άλλο να μην ενημερώσει το άτομο για τι οποίο πραγματοποιείται η έρευνα.

Στατιστικά στοιχεία.

Ο στόχος των στατιστικών στοιχείων και η επεξεργασία τους περιορίζονται στην αξιολόγηση της αποδοτικότητας των εθνικών FIUs. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τις συστάσεις της FATF, το ζήτημα συνίσταται στην διαμόρφωση τυπολογιών που θα διευκολύνουν την αναγνώριση των ύποπτων συναλλαγών. Από αυτή την άποψη, δεν χρειάζεται απαραίτητα η συγκατάθεση της αρμόδιας εποπτικής αρχής της προστασίας προσωπικών δεδομένων. Τα στατιστικά στοιχεία περιλαμβάνουν, εξορισμού την επεξεργασία των πληροφοριών, σαν σύνολο. Οι πληροφορίες που συλλέγονται για στατιστικούς λόγους, επεξεργάζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποκόβεται η σύνδεση μεταξύ του συνόλου των πληροφοριών και των ατομικών στοιχείων πίσω από την πληροφορία.

Ο σκοπός των στατιστικών στοιχείων είναι, να διατηρούνται από τα FIUs, κατάλληλες "συνολικές πληροφορίες" δηλαδή να είναι σε γνώση τους πόσες περιπτώσεις έχουν ερευνηθεί ή το συνολικό χρηματικό ποσό ή ακίνητης περιουσίας έχει δεσμευθεί και όχι εάν ο X έχει ερευνηθεί ή η ιδιοκτησία του έχει δεσμευθεί.

Περίοδος διατήρησης – αποθήκευσης στοιχείων.

Η περίοδος διατήρησης – αποθήκευσης δεδομένων σχετικά με υποθέσεις AML/CFT ποικίλλουν από κράτος μέλος σε κράτος μέλος της Ε.Ε. Σε άλλες χώρες ισχύει μεταβλητή προθεσμία π.χ. Δανία, Πορτογαλία ή προκαθορισμένη διάρκεια π.χ. Γαλλία, Λετονία. Τέλος υπάρχουν κράτη μέλη στα οποία δεν υπάρχει καθορισμένη χρονική περίοδος και έχουν αρχίσει συζητήσεις για το θέμα αυτό π.χ. Λουξεμβούργο, Βέλγιο.

Μια από τις δυσκολίες που προκύπτει από το γεγονός αυτό, ότι ένα άτομο μπορεί να είναι το αντικείμενο έρευνας διαδοχικών εκθέσεων που υποβάλλονται στο FIU, δημιουργεί το πρόβλημα της ημέρας έναρξης για την περίοδο αποθήκευσης των στοιχείων.

Η περίοδος διατήρησης των στοιχείων είναι το βασικό στοιχείο της επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων. Γενάτε το ερώτημα εάν τα

προσωπικά στοιχεία, τα οποία επεξεργάστηκαν νόμιμα βάση μιας νομοθετικής πράξης και έχει φτάσει στο τέλος της η σχετική έρευνα από μέρους του FIU χωρίς να διαπιστωθεί αδίκημα AML/CFT, πρέπει να διαγραφούν ή να αρχειοθετηθούν χωριστά, εκτός εάν τα δεδομένα εξακολουθούν να υποβάλλονται σε επεξεργασία στο πλαίσιο έρευνας που παραμένει ακόμα ανοικτή π.χ. διαβίβαση στοιχείων στη δικαιοσύνη.

Επιπλέον, το θέμα της διαφορετικής περιόδου αποθήκευσης των στοιχείων, τίθεται επίσης στο πλαίσιο της λειτουργικής συνεργασίας μεταξύ των FIUs. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να αποσαφηνιστεί ποια χρονική περίοδος αποθήκευσης των στοιχείων πρέπει να εφαρμόζεται, εκείνη της χώρας προέλευσης των πληροφοριών ή της χώρας υποδοχής.

Επίσης, για το ίδιο θέμα οι σχετικές διατάξεις των διμερών συμφωνιών συνεργασίας στερούνται ομοιομορφίας, μεταξύ κρατών μελών της Ε.Ε και τρίτων χωρών. Μέσω των διμερών συμφωνιών πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες και να καθοριστούν σαφείς κανόνες που διέπουν την περίοδο αποθήκευσης στοιχείων στο πλαίσιο της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ FIUs και τρίτων χωρών. Άρα κατά την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των FIUs, θα πρέπει να γνωρίζει το ένα στο άλλο, την επιτρεπόμενη χρονική περίοδο αποθήκευσης των δεδομένων. Αυτό θα μπορούσε εν μέρει να επιλυθεί είτε με σαφή αναφορά στο διμερές μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ αμφοτέρων των συμβαλλομένων μερών, είτε με συγκεκριμένη αναφορά επί των μεταφερομένων στοιχείων.

Τα προσωπικά στοιχεία που διαβιβάζονται προς τα FIUs πρέπει να είναι ακριβή, σχετικά με το αντικείμενο ελέγχου και για όσο χρονικό διάστημα τηρούνται να είναι ενήμερα. Όσον αφορά την εμπιστευτικότητα των στοιχείων από τα FIUs, παρατηρείται σύγκλιση μεταξύ των νομοθεσιών τόσο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων όσο και για AML/CFT. Σχετικά περί συμμόρφωσης με την αρχή του σκοπού, σε εθνικό επίπεδο, η συμμόρφωση AML/CFT με τη νομοθεσία για την προστασία προσωπικών δεδομένων συνεπάγεται τον σεβασμό προς τον σκοπό της επεξεργασίας των δεδομένων που πραγματοποιείται στο πλαίσιο αυτό. Τα δεδομένα που συλλέγονται και υποβάλλονται σε επεξεργασία από τα FIUs δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άλλους σκοπούς, εκτός αν ρητά επιτρέπεται από την εθνική νομοθεσία.

Ωστόσο, υπό ορισμένες προϋποθέσεις επιτρέπεται η ετεροχρονισμένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για άλλους σκοπούς, όταν αυτό δεν

είναι ασυμβίβαστο με τους σκοπούς για τους οποίους έχουν συλλεχθεί τα δεδομένα και χρειάζεται να ανταλλάγουν μεταξύ κρατών μελών της Ε.Ε, για σκοπούς όπως η πρόληψη και εντοπισμός αξιόποινων πράξεων.

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, οργανώνονται και ρυθμίζονται οι κανόνες συνεργασίας μεταξύ των FIUs των κρατών μελών και προβλέπεται ο τρόπος προστασίας των στοιχείων που διαβιβάζονται μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το οποίο αποτελεί εγγύηση όσον αφορά στο δικαίωμα της προστασίας και της μυστικότητας. Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης μεταξύ των κρατών μελών είναι βασισμένη στον ακόλουθο κανόνα: οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες προστατεύονται τουλάχιστον από τους ίδιους κανόνες εμπιστευτικότητας και προστασίας των προσωπικών δεδομένων, όπως εκείνοι ισχύουν στο πλαίσιο της εσωτερικής νομοθεσίας του αιτούντος FIU.

Ως προς τις ανταλλαγές πληροφοριών με τρίτες χώρες, αυτό το θέμα ρυθμίζεται μεταξύ των κρατών στα πλαίσια των διμερών συμφωνιών και συνεργασιών. Αυτές οι συμφωνίες επιτρέπονται ανά περίπτωση, αλλά σύμφωνα πάντα με τους κανόνες προστασίας των δεδομένων της Ε.Ε.

Για τις τρίτες χώρες, η εθνική αρχή προστασίας των προσωπικών δεδομένων πρέπει να εγκρίνει ότι η χώρα στην οποία τα δεδομένα πρόκειται να διαβιβαστούν και υποβληθούν σε επεξεργασία, εξασφαλίζει ένα επαρκές επίπεδο προστασίας όσον αφορά τα προσωπικά δεδομένα. Η εμπιστευτικότητα, ανταλλαγής στοιχείων μεταξύ FIUs, εμφανίζεται να επιτρέπει τέτοιες ανταλλαγές και οι πραγματοποιούμενες ανταλλαγές ανταποκρίνονται στους σχετικούς όρους της μυστικότητας.

Η άμεση πρόσβαση των FIUs σε αρχεία που διαχειρίζονται άλλες εθνικές υπηρεσίες, χωρίς να ισχύει το αντικείμενο της αμοιβαιότητας, ενισχύει την αποτελεσματικότητα και την δράση τους ενάντια σε αδικήματα AML/CFT. Ωστόσο, η εθνική αρχή για την προστασία των προσωπικών δεδομένων πρέπει να είναι σε θέση, ώστε να ελέγχει την ορθότητα της επεξεργασίας στοιχείων που προέρχονται από τα εν λόγω αρχεία, καθώς και να επικυρώνει την πρόσβαση σε αυτά τα αρχεία. Αυτό είναι ένα ευαίσθητο θέμα. Η άμεση ή έμμεση πρόσβαση των FIUs σε αρχεία άλλων εθνικών υπηρεσιών, υπονοεί μια περαιτέρω επεξεργασία προσωπικών στοιχείων τα οποία συλλέχθηκαν για διαφορετικό σκοπό, απ' αυτόν που τα FIUs επεξεργάζονται. Σημαίνει αλλαγή του σκοπού της επεξεργασίας των δεδομένων. Μια τέτοια πρόσβαση πρέπει να

δικαιολογείται σύμφωνα με μια κατάλληλη νομική βάση και εθνική νομοθεσία.

8.7. Γνωμοδότηση 14/2011 της ομάδας εργασίας του άρθρου 29

Στις αρχές του 2009, η ομάδα του άρθρου 29⁸ για την προστασία των δεδομένων (στο εξής WP 29), ξεκίνησε διαδικασίες για τον προσδιορισμό ζητημάτων που τίθεντο βάση της νομοθεσίας για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος σε συνδυασμό με την προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Συγκεκριμένα στη διαδικασία υποβολής εκθέσεων εκ μέρους των χρηματοοικονομικών υπόχρεων οντοτήτων προς τα FIUs. [O]

Κατά τη συνεδρίαση της ολομελείας της, τον Ιούνιο του 2011, η ομάδα του άρθρου 29 για την προστασία των δεδομένων, έχοντας υπόψη το άρθρο 29, το άρθρο 30 παράγραφος 1 και το άρθρο 30 παράγραφος 3 της οδηγίας 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995, εξέδωσε 44 συστάσεις σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων που συνδέονται με την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Πριν από την έκδοση των συστάσεων αυτών, η ομάδα εργασίας προέβη σε διαβουλεύσεις με διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη, μεταξύ των οποίων, αλλά όχι μόνο, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των αντιπροσώπων των φορέων παροχής στοιχείων, των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, των εθνικών τραπεζών και της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF). Ο στόχος των διαβουλεύσεων αυτών ήταν να διασφαλιστεί ότι όλα τα ζητήματα τα σχετικά με την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής που έχουν εγείρει οι ανωτέρω παράγοντες έχουν εξεταστεί με βάση το ισχύον νομικό πλαίσιο στον τομέα αυτόν.

8.8. Στόχοι των 44 συστάσεων στο τομέα του AML/CFT

Στόχος των συστάσεων είναι να καθοριστεί θέση και να παρασχεθούν πρακτικές κατευθύνσεις για τους νομοθέτες, τους φορείς παροχής στοιχείων, τις ρυθμιστικές αρχές, τα FIUs, τις αρχές επιτήρησης και διάφορα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη που καλούνται να εφαρμόζουν αρχές και κανονισμούς τόσο στον τομέα της πρόληψης της νομιμοποίησης

---

⁸ Η ομάδα εργασίας συστάθηκε βάσει του άρθρου 29 της οδηγίας 95/46/EK. Συνιστά ανεξάρτητο ευρωπαϊκό συμβουλευτικό όργανο για την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής. Τα καθήκοντα της ομάδας ορίζονται στο άρθρο 30 της οδηγίας 95/46/EK και στο άρθρο 14 της οδηγίας 2002/58/EK.

εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας όσο και στον τομέα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων σε επίπεδο Ε.Ε και εθνικό.

Οι συστάσεις αυτές ανταποκρίνονται στην ανάγκη παροχής πρακτικών και γενικών κατευθύνσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης στον συνδυασμένο τομέα της πρόληψης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, αφενός, και της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, αφετέρου.

Πιο συγκεκριμένα, η ανάγκη για πρακτικές συστάσεις εκ μέρους της WP29, αποδεικνύεται από τα ακόλουθα θέματα, που πολλά ήταν ήδη δημοσιευμένα σε διάφορες εκθέσεις: [M] [N]

- ✘ Στις 30 Ιουνίου του 2009, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε ένα έγγραφο, στο οποίο αναφερόταν στην αξία που είχαν οι διευκρινίσεις ή η καθοδήγηση που γινόταν εκ μέρους της κοινότητας, στο τομέα της προστασίας προσωπικών δεδομένων.
- ✘ Οι 4^η και 9^η συστάσεις της FATF περί μυστικότητας, CDD⁹ και τήρηση αρχείων, δημιουργούν μια σύγχυση ως προς την προσέγγιση της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων. Η FATF προσεγγίζει το σχετικό θέμα περισσότερο ερευνώντας τις τυχόν εξαιρέσεις από τις απαιτήσεις για την προστασία των δεδομένων, προκειμένου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της, παρά να προσεγγίσει με θετικό τρόπο την προστασία της ιδιωτικής ζωής και τις απαιτήσεις προστασίας προσωπικών δεδομένων.
- ✘ Τα FIUs αναφέρθηκαν επανειλημμένα στη δυσκολία να ερμηνεύσουν σωστά τους κανόνες προστασίας των προσωπικών δεδομένων στα πλαίσια των υποχρεώσεων AML/CFT. Η διαφορετική νομική γλώσσα που χρησιμοποιείται και στις δύο ρυθμιστικές αρχές, της νομιμοποίησης εσόδων και της προστασίας των δεδομένων, εμποδίζουν τις αποτελεσματικές διαβουλεύσεις και συνεργασίες. Σε μερικές περιπτώσεις η παρόμοια αλλά διαφορετική διατύπωση χρησιμοποιείται για να περιγράψει παρόμοιες καταστάσεις, όπως για παράδειγμα τις απαιτήσεις για την παροχή στοιχείων

---

⁹ Customer Due Diligence, Οι οντότητες και τα πρόσωπα αυτά πρέπει να εφαρμόζουν τη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη (CDD), λαμβάνοντας υπόψη τον κίνδυνο νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,

χρησιμοποιώντας εκφράσεις “αντίτιμο” έναντι της “επαρκούς” προστασίας, “δέουσα επιμέλεια πελατών” κατά της “αξιολόγησης του κινδύνου”.

- ✘ Διάφοροι κανονισμοί AML/CFT, ερμηνεύουν τις αρχές για την προστασία προσωπικών δεδομένων, διαφορετικά και μερικές φορές ανακριβώς την οδηγία 95/46/EK. Ένα παράδειγμα είναι η χρήση του όρου “επαρκή” για την προστασία των δεδομένων στην συμφωνία TFTP.¹⁰ Άλλοι, χρησιμοποιούν την ερμηνεία των σχετικών νόμων της Ε.Ε περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της FATF που εμφανίζεται να απαιτείται, πριν την μεταφορά πληροφοριών, να χρειάζεται η συγκατάθεση των εθνικών αρχών για την προστασία των δεδομένων και άλλοι την παραδοχή ότι η εφαρμογή ενός κεντρικού συστήματος ενοποίησης των βάσεων δεδομένων, θα ήταν σε θέση να αντιμετωπίσει τα εμπόδια για τις διασυνοριακές εντολές.

8.9. Επισκόπηση των κύριων ζητημάτων προστασίας προσωπικών δεδομένων και AML/CFT

Εκτός από τα παραπάνω στοιχεία, η WP29 διαπίστωσε ότι, ζητήματα σχετικά με τις διαδικασίες που ακολουθούνται για λόγους AML/CFT, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με ειδικές συστάσεις, που θα στοχεύουν στο να εξασφαλίσουν μια ισορροπία μεταξύ των δύο εφαρμοζομένων νομοθεσιών στην Ε.Ε, δηλαδή της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, αντί μιας συνολικής απαλλαγής των FIUs από την διαδικασία της προστασίας των δεδομένων όπως προτείνει κάποιες φορές η FATF.

Τα κυριότερα θέματα που απασχολούν είναι:

- ✎ Υπάρχει απαίτηση, για διαφάνεια του νόμου AML/CFT και ξεκάθαρες πολιτικές που ακολουθούν τα FIUs, σχετικά με τα οικονομικά μέτρα που χρησιμοποιούν μέσω των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων προς το κοινό, ως προς τις παραβάσεις της ιδιωτικής ζωής και της μυστικότητας δηλαδή (ερωτηματολόγια και αιτήματα για προσκόμιση σχετικών εγγράφων

¹⁰ «Προγράμματος Παρακολούθησης της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας» (TFTP), σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την επεξεργασία και διαβίβαση δεδομένων χρηματοπιστωτικών συναλλαγών από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις Ηνωμένες Πολιτείες στο πλαίσιο της εφαρμογής του «Προγράμματος Παρακολούθησης της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας».

προς απόδειξη της αλήθειας, δεσμεύσεις περιουσιακών στοιχείων και συναλλαγών, λήψη μέτρων αυξημένης επιμέλειας (CDD), KYC¹¹ κλπ)

- Υπάρχει απαίτηση, για ορισμό του σκοπού του περιορισμού της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, για να αποφευχθεί ο κίνδυνος κατάχρησης στη λειτουργία των νόμων και πολιτικών που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις έρευνας AML/CFT.
- Η χρήση τεχνικών, για λήψη μέτρων αυξημένης επιμέλειας (CDD) σε AML/CFT και προστασίας προσωπικών δεδομένων, λειτουργεί συχνά χωρίς μια σαφή νομική βάση για τις συγκεκριμένες μορφές και χωρίς τις κατάλληλες εγγυήσεις.
- Υπάρχουν απαιτήσεις, να ελαχιστοποιηθεί η περίοδος διατήρησης των δεδομένων από τα FIUs, προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος διατήρησης των δεδομένων για "άοριστο χρόνο". Οι κανονισμοί για την επεξεργασία στοιχείων προσωπικού χαρακτήρα, για σκοπούς AML/CFT από τα FIUs, στερούνται συχνά μηχανισμού σαφή χρονικού περιορισμού.
- Υπάρχουν ανησυχίες, σχετικά με τον προσδιορισμό και την ποιότητα των δεδομένων που αποθηκεύονται, καθώς και της νομιμότητας της επεξεργασίας κάποιων χαρακτηριστικών των δεδομένων. Ακόμα, οι επιπτώσεις της νομικής προστασίας των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, συχνά παραβλέπεται.
- Παρατηρείται έλλειψη μιας ισορροπημένης προσέγγισης των δύο υπό ρύθμιση περιοχών, δηλαδή της προστασίας των δεδομένων και της νομιμοποίησης εσόδων. Η εφαρμογή απαιτήσεων για επαρκή προστασία των δεδομένων κατά την διαδικασία επεξεργασίας και μεταφοράς τους από τα FIUs, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις μεταφοράς δεδομένων από την Ε.Ε προς τρίτες χώρες, θεωρείται επιβεβλημένη.

---

¹¹ *Know Your Customer* (Γνωρίστε τον πελάτη σας), η σχετική οδηγία απαγορεύει τη σύναψη οποιασδήποτε σχέσης με φυσικά πρόσωπα, ομάδες ατόμων και νομικά πρόσωπα για τα οποία πιστεύεται είτε υπάρχει βάσιμη υποψία ανάμιξης σε εγκληματικές δραστηριότητες, σε ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων αναγνωρίζεται στην ΕΕ ως ανθρωπινό δικαίωμα στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας, σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) και θα πρέπει πάντα να εφαρμόζεται αυτούσια και όχι με βάση το έννομο συμφέρον ή τη συναίνεση του υποκείμενου των δεδομένων. Συνεπώς, κάθε μέτρο που επιβάλλεται ως υποχρέωση για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, θα πρέπει να στηρίζεται πάντα σε σαφή νομική βάση και να εξακολουθεί να είναι αναγκαίο και αναλογικό σε σχέση με τη φύση των δεδομένων. Χρειάζεται, μεταξύ άλλων, επανεξέταση της ισχύουσας και προτεινόμενης νομοθεσίας στον τομέα της AML/CFT σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, και μεγαλύτερη εναρμόνιση της νομοθεσίας στην ΕΕ στην καθιέρωση πολιτικών για την προστασία των αναγνώσιμων δημόσιων δεδομένων, σαφείς πληροφορίες για τα ορατά μέτρα AML/CFT, όπως τα ερωτηματολόγια και ο περιορισμός των υπηρεσιών, καθώς και η αυστηρή και ρητή εφαρμογή της αρχής του οριοθετημένου σκοπού στη σχετική νομοθεσία AML/CFT.

Οι αρχές και οι υποχρεώσεις στον τομέα αυτόν θα πρέπει να εξετάζονται με ισόρροπο τρόπο και να λαμβάνουν υπόψη τις διάφορες γνώμες, τα διάφορα συμφέροντα και το νομικό πλαίσιο που ισχύει εντός και εκτός της ΕΕ. Ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν, η σύνταξη νόμων και κατευθύνσεων στον τομέα της AML/CFT, η χρησιμοποίηση εκ των προτέρων εκτιμήσεων για την προστασία των δεδομένων, η ισόρροπη χρήση των δεδομένων ανάδρασης, η αποφυγή κανονιστικού υπερθεματισμού στον τομέα της AML/CFT, η ισόρροπη χρήση μηχανισμών ανταλλαγής δεδομένων, η ισόρροπη προσέγγιση των μηχανισμών διατήρησης δεδομένων, η ισόρροπη προσέγγιση της απαγόρευσης αποκάλυψης στοιχείων στο πλαίσιο του σεβασμού των δικαιωμάτων προστασίας των δεδομένων.

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις στον τομέα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων θα πρέπει πάντα να εξετάζονται και να αναπτύσσονται με θετικό τρόπο, αντί να γίνεται μνεία αυτών με αρνητικό τρόπο. Ως παραδείγματα αρνητικών προσεγγίσεων της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων μπορούν να αναφερθούν η παρουσίαση της προστασίας αυτής ως εμποδίου που μπορεί ή πρέπει να παρακάμπτεται πάντα, και η προσέγγιση που περιορίζεται στη συστηματική εφαρμογή εξαιρέσεων στη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για τις εξαιρέσεις αυτές και χωρίς να αντιπροτείνεται πραγματικό περιεχόμενο και ουσία στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και της προστασίας δεδομένων στο πλαίσιο της διαδικασίας AML/CFT. Ως παραδείγματα θετικών προσεγγίσεων σχετικά με ειδικά μέτρα, μπορούν να αναφερθούν: η θέσπιση δημόσιων και τεκμηριωμένων πολιτικών για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων από τους φορείς παροχής στοιχείων, τις Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών και τις εποπτικές αρχές του χρηματοπιστωτικού τομέα, η θέσπιση εσωτερικών πολιτικών προστασίας των εμπιστευτικών δεδομένων, η πρόληψη της υποκλοπής ταυτότητας, η προσφυγή σε δήλωση αποποίησης ευθύνης των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών για τη χρήση τυπολογιών, η παροχή κατάλληλων διασφαλίσεων για κάθε εργασία προσδιορισμού των χαρακτηριστικών, συνεχείς εκτιμήσεις για την ακρίβεια των δεδομένων, η αποθήκευση της πηγής δεδομένων και της ημερομηνίας για όλα τα δεδομένα και εκτιμήσεις της AML/CFT, η πρόσβαση και η επιτήρηση μέσω των αρχών προστασίας των δεδομένων, και η προστασία των ευαίσθητων δεδομένων.

Για να παρασχεθεί πραγματική και αποτελεσματική προστασία, καθώς και για να εξασφαλιστεί η τήρηση των προτύπων για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων στον τομέα αυτόν, καλό θα ήταν να γίνεται προσφυγή στην εκ των προτέρων εκτίμηση της νομοθεσίας, των διαδικασιών και των σχεδίων στον τομέα της AML/CFT. Μεταξύ των μορφών αυτών μπορούν να αναφερθούν οι εκτιμήσεις των επιπτώσεων στην ιδιωτική ζωή, οι τεχνικές ελέγχου, οι εργασίες των υπεύθυνων υπαλλήλων για την προστασία των δεδομένων, κ.λπ. Επίσης, θετικά κινούνται οι εκτιμήσεις ποιότητας, όπως οι προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων σε σχέση με τα BCR (δεσμευτικά πρότυπα για τις επιχειρήσεις), ο καθορισμός του απαιτούμενου κριτηρίου αναφοράς για να

διαπιστωθεί κατά πόσον είναι κατάλληλη η προστασία στην περίπτωση διεθνών εμβασμάτων και η προσφυγή σε μνημόνια συμφωνίας από τις Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, ως εργαλεία για την προστασία των δεδομένων.

Για να διασφαλιστεί η ασφάλεια δικαίου στην ΕΕ, είναι επίσης αναγκαίο να διατηρηθεί η συνεχής και βελτιωμένη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων αρχών επιτήρησης, όπως των αρχών προστασίας των δεδομένων, των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών και των ρυθμιστικών φορέων του χρηματοπιστωτικού τομέα.

ΓΑΛΕΞΙΝΟ ΓΕΡΑΚ

ΠΗΓΕΣ

Βιβλία - Άρθρα

1. **ΒΑΣΙΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Π.:** Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, (κριτικές παρατηρήσεις στις ποινικές διατάξεις τον Ν. 2331/1995), Ποινικά Χρονικά ΜΣΤ', σ.1361.
2. **ΓΚΟΡΤΣΟΣ Χ.:** Επίκουρος Καθηγητής Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου, "Νέο πλαίσιο αρχών", Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2009.
3. **ΔΟΥΒΗΣ Π.:** Offshore δραστηριότητες, Εκδότης Ιδιωτική έκδοση, Αθήνα 2008.
4. **ΠΤΛΕΖΑΚΗΣ Ι.:** Ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα. Η επεξεργασία ειδικών κατηγοριών προσωπικών δεδομένων και οι συνέπειες, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα 2003.
5. **ΚΑΤΣΙΟΣ Σ.:** Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. Η γεωπολιτική του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, Εκδόσεις Σάκκουλα Θεσσαλονίκη 1998.
6. **ΛΑΖΟΣ Γ.:** Κυβερνοχώρος, οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, Ποινική Δικαιοσύνη 4/2000.
7. **ΜΗΤΡΟΥ Λίλιαν:** Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, εκδόσεις, Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1999, σελ. 16.
8. **ΜΗΤΡΟΥ Λίλιαν:** Σημειώσεις μαθήματος «Ασφάλεια και κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον», ΜΠΣ Ασφάλεια Ψηφιακών Συστημάτων 2010-2011, Πανεπιστήμιο Πειραιά.
9. **ΝΙΚΟΛΟΥΔΗΣ Π.:** Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, Ποινικά Χρονικά 2000.
10. **ΝΟΥΣΚΑΛΗΣ Γ.:** Ορισμένες σκέψεις σχετικά με την έκταση προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών και του ιδιωτικού βίου, Ποινική Δικαιοσύνη 2003.
11. **ΝΟΥΣΚΑΛΗΣ Γ.:** Προστασία προσωπικών δεδομένων και ποινική δίκη. Αξίες αντιφατικές ή παράλληλες, Ποινική Δικαιοσύνη 2003.
12. **ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Ι.:** Ημερίδα Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ), Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες. Πόσο ασφαλείς είναι; Ιούνιος 2006, Αθήνα.

13. ΠΑΤΣΑΒΕΛΑΣ Λ.: Οι νομοθετικές και επιχειρησιακές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, Ποινικά Χρονικά ΝΣΤ'.
14. ΣΑΜΙΟΥ Θ.: Ενημερωτικό Σημείωμα στο Ν. 2655/1998, Ποινικά Χρονικά 1998.
15. ΤΡΑΓΑΚΗΣ Γ.: Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1998.
16. ROGER-MOLANDER-WILSON: Cyber payments and money laundering – problems and promise 1998
17. *Money Laundering & Corruption* / Ξέπλυμα Χρήματος & Διαφθορά, Ιόνιο Πανεπιστήμιο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

Νομοθετικές Διατάξεις

- I. *N. 3691/2008 (ΦΕΚ 166, Τεύχος Α)* Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις.
- II. *N. 3932/2011 (ΦΕΚ 49, Τεύχος Α)* Σύσταση Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης.
- III. *N. 2472/1977 (ΦΕΚ 133, Τεύχος Α)* Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- IV. *N. 3115/2003 (ΦΕΚ 47, Τεύχος Α)* Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών.
- V. *N. 1990/1991 (ΦΕΚ 193, Τεύχος Α)* Επικύρωση Σύμβαση της Βιέννης για τη διακίνηση των ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών.
- VI. *N. 3229/2004 (ΦΕΚ 38 Τεύχος Α)* Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Τυχερών Παιχνιδιών.
- VII. *Προεδρικό Διάταγμα 40/2005 (ΦΕΚ 59, Τεύχος Α)* Εσωτερική διάρθρωση της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών.
- VIII. *ΦΕΚ 1705, Τεύχος Β, άρθρο 16, 18/8/2009*, Οργανωτική Δομή και Λειτουργία της Επιτροπής του άρθρου 7 του Ν. 3691/2008.
- IX. *Απόφαση Υπουργείου Οικονομικών. υπ' αριθ. 1051027/20340/ΔΕ-Ε/20.4.2010, (Φ.Ε.Κ. 605, Τεύχος Β)* Ορισμός εγγράφων και στοιχείων για την πιστοποίηση και επαλήθευση από τα υπόχρεα πρόσωπα της ταυτότητας των πελατών κατά την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας του Ν. 3691/2008.
- X. *ΠΟΛ. 1127/31.08.2010*, Οδηγίες και διευκρινίσεις εφαρμογής του Ν. 3691/2008, Υπουργείο Οικονομικών Γ.Γ. Φορολογικών & Τελωνιακών Θεμάτων.
- XI. *Πόρισμα ελέγχου* της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, υπ' αριθ. Γ/ΕΙΣ/8236/08-12-2011
- XII. *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Αρ. L. 281, Νοέμβριος 1995.

- XIII. *Οδηγία 95/46/ΕΚ της Ε.Ε.*
- XIV. *Οδηγία 2002/58/ΕΚ της Ε.Ε.*
- XV. *Οδηγία 2005/60/ΕΚ της Ε.Ε.*
- XVI. *Απόφαση 2004/10/ΕΚ της Επιτροπής ΕΟΧ (Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου).*
- XVII. *Απόφαση Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 2000/642/ΔΕΥ της 17.10.2000.*
- XVIII. *Έκθεση Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 2007/827/ΔΕΥ της 20/12/2007.*
- XIX. *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΟJ L Αρ 281, 23.Νοεμβρίου.1995.*
- XX. *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΟJ L Αρ 201, 31.Ιουλίου.2002.*
- XXI. *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 309/15-25. Νοεμβρίου.2005.*

Διαδίκτυο

- A. <http://www.hellenic-fiu.gr>
- B. <http://www.dpa.gr>
- C. <http://www.adae.gr>
- D. www.fatf-gafi.org
- E. <http://www.fiu.net>
- F. <http://www.egmontgroup.org>,
- G. <http://www.syzefxis.gov.gr>
- H. <http://www.minfin.gr>
- I. <http://www.et.gr/>
- J. <http://www.bankofgreece.gr>
- K. <http://www.hba.gr>
- L. <http://www.syntax.gr>
- M. <http://eur-lex.europa.eu>,
- N. <http://europa.eu.int>
- O. <http://ec.europa.eu>
- P. <http://www.esbg.eu>
- Q. <http://www.ebf-fbe.eu>
- R. <http://www.mof.gov.tl>
- S. <http://www.justice.gov>
- T. <http://www.treasury.gov>
- U. <http://www.cnil.fr>
- V. <http://www.eapb.be>.
- W. <http://www.seamonkey-project.org>